

חברי הדירקטוריון

יונתן עירוני
יו"ר הדירקטוריון

זלמן שובל

דוד אולמר

משה באואר

עובד בן עוזר

שלום-יוסף הוכמן

פנחס וולובלסקי

אפרת טולקובסקי

גדעון שובל

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2008

תוכן העניינים

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות	
חלק ראשון – תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד הבנקאי	
1	מידע צופה פני עתיד
2	פעילות התאגיד הבנקאי ותיאור התפתחות עסקיו
8	תיאור תמציתי של מגזרי פעילות
9	השקעות בהון התאגיד הבנקאי ועסקאות במניותיו
11	חלוקת דיבידנדים
חלק שני – מידע אחר	
12	מידע כספי לגבי מגזרי הפעילות של התאגיד הבנקאי
12	התפתחויות מהותיות
18	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
חלק שלישי – תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות	
21	מגזרי פעילות
חלק רביעי – עניינים הנוגעים לפעילות התאגיד הבנקאי בכללותו	
47	גיוס מקורות המימון
50	רכוש קבוע ומתקנים
51	הון אנושי
54	מימון
55	מיסוי
56	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
57	הסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל
59	הסכמי שיתוף פעולה
59	הליכים משפטיים
60	יעדים ואסטרטגיה עסקית
62	דיון בגורמי סיכון
82	עדכוני החקיקה והוראות בנק ישראל
86	הביקורת הפנימית
88	שונות
92	הדירקטוריון, ההנהלה ושכרם של נושאי המשרה הבכירים
95	נספח א' – נתונים עיקריים על הבנק ועל החברות המאוחדות שלו
99	סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו
115	הצהרת (CERTIFICATION) המנהל הכללי
117	הצהרת (CERTIFICATION) החשבונאי הראשי
119	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
121	דוח רואה החשבון המבקר - בקרה פנימית על דיווח כספי
123	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2008
198	דוח תקופתי לשנת 2008

דוח הדירקטוריון

דו"ח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ב- 24 בפברואר 2009 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו לשנת 2008 (להלן: "שנת הדוח"). הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים, והנתונים מבוססים בסכומים מדווחים.

חלק ראשון – תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד הבנקאי

■ מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/בטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ולא על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ולא על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תוכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו- כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ולא בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוח זה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוח על מידע כאמור.

פעילות התאגיד הבנקאי ותיאור התפתחות עסקיו

הבנק

בנק ירושלים נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג - 1983, בשם בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הנפיק הבנק לראשונה מניות לציבור והפך בכך לחברה שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ביוני 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי, בנק ירושלים בע"מ.

הבנק פועל כבנק מסחרי משנת 1998 והוא נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית - תושבי ישראל ותושבי חוץ - ופועל בתחומי המשכנתאות, החסכונות והפיקדונות, מימון בניה למגורים, מימון אשראי לרכישת רכב, אשראי מסחרי אחר ופעילות בשוק ההון. שילוב עסקי זה של בנקאות מסחרית ובנקאות למשכנתאות, מאפשר לבנק להציע ללקוחותיו מגוון של שירותים, תוך שמירה על רמת רווחיות ופיזור הסיכון.

הנהלתו של הבנק נמצאת בירושלים, והוא פועל כיום באמצעות 16 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008 נפתח סניף במודיעין עילית.

פעילות הבנק בשנת 2008

בנק ירושלים פעל בשנת 2008 בסביבה מאתגרת בייחוד לאחר פרוץ המשבר הפיננסי העולמי. בתנאי משבר אלה הצליח הבנק השנה להגדיל את יתרת האשראי בשיעור של 4% במקביל לגידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 4% ולשמור על רמת רווחיות נאותה. לעניין המשבר הפיננסי - ראה לקמן בפרק התפתחויות מהותיות.

התוצאות העסקיות - הרווח והרווחיות

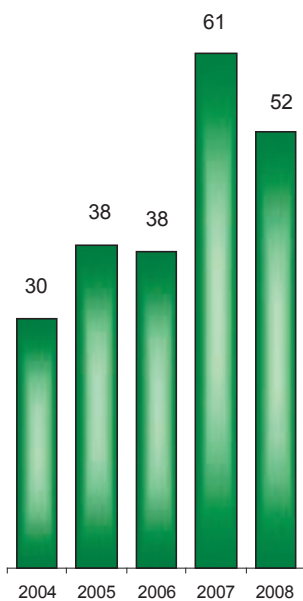
הרווח מפעולות רגילות לאחר מס הסתכם בשנת הדוח ב- 51.7 מיליוני ש"ח, לעומת 60.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - קיטון של 15%. תשואת הרווח מפעולות רגילות לאחר מס על ההון העצמי הממוצע הייתה 10.1% לעומת 12.8% בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מקיטון ברווח מפעילות מימון שמוסבר על ידי ביצוע הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך 16.3 מיליוני ש"ח ומקיטון בהכנסות התפעוליות.

הרווח הנקי הסתכם בשנת הדוח ב- 51.7 מיליוני ש"ח, לעומת 61.0 מיליוני ש"ח אשתקד - ירידה של 15%. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 10.1% לעומת 12.8% אשתקד.

הרווח מפעילות מימון לפני ההפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת הדוח ב- 171.7 מיליוני ש"ח, לעומת 182.7 מיליוני ש"ח אשתקד - ירידה של 6%. עיקר הקיטון נובע מהפרשה לירידת ערך של ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך 16.3 מיליוני ש"ח.

ההפרשות לחובות מסופקים הסתכמו בשנת הדוח ב- 6.8 מיליוני ש"ח, לעומת 12.6 מיליוני ש"ח אשתקד - ירידה של 46%. הירידה נובעת בעיקרה מהפרשות חריגות שבוצעו בשנת

רווח נקי מפעולות רגילות מיליוני ש"ח

2007 בגין חובות של לקוח באגף העסקי, ירידה זו קוזזה בעליה בהפרשות בגין אשראי לרכישת כלי רכב.

ההפרשות לחובות מסופקים בגין תיק האשראי לציבור (כולל סיכון האשראי החוץ-מאזני) היוו בשנת הדוח 0.09% מיתרת התיק (בשנת 2007 – 0.17%). ההפרשה המצטברת לחובות מסופקים בגין יתרת תיק האשראי לציבור (כולל סיכון האשראי החוץ-מאזני) היוותה בתום שנת הדוח 1.8% מיתרת התיק (בתום התקופה המקבילה אשתקד – דומה).

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת הדוח ב-82.9 מיליוני ש"ח לעומת 88.4 מיליוני ש"ח אשתקד. עיקר הקיטון נובע מירידה בעמלות האשראי החדש, בשל קיטון בהיקפי האשראי, קיטון בעמלות ברוקראז', והמשך הירידה בעמלות בגין בטוחי נכס וחיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת הדוח ב-166.2 מיליוני ש"ח, לעומת 167.0 מיליוני ש"ח אשתקד.

הרווח מפעולות רגילות לפני מסים הסתכם בשנת הדוח ב-81.6 מיליוני ש"ח, לעומת 91.5 מיליוני ש"ח אשתקד – ירידה של 11%. עיקר הקיטון נובע מקיטון ברווח מפעילות מימון ומקיטון בהכנסות תפעוליות.

ההפרשה למסים הסתכמה בשנת הדוח ב-29.9 מיליוני ש"ח, לעומת 30.6 מיליוני ש"ח אשתקד. שיעור המס האפקטיבי היה בשנת הדוח 36.6% ובתקופה המקבילה אשתקד 33.4%. העלייה בשיעור המס האפקטיבי נובעת בעיקרה מביטול חוק התיאומים. יישום החוק בשנה המקבילה אשתקד הביא להפחתת הוצאות המס ב-4.1 מיליוני ש"ח (מזה בבנק 2.3 מיליוני ש"ח).

ההתפתחויות העיקריות בסעיפי המאזן

סך כל המאזן ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם ב-9,251 מיליוני ש"ח, לעומת 8,978 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – עלייה של 3%.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב-351 מיליוני ש"ח, לעומת 370 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – ירידה של 5%.

יתרת ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב-1,292 מיליוני ש"ח, לעומת 1,350 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – ירידה של 4%.

להלן הרכב ניירות הערך:

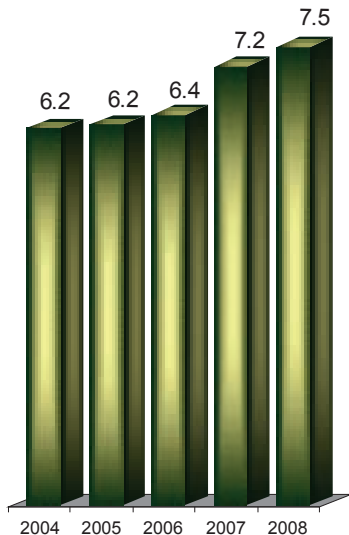
יתרות ליום		
31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2008	
במיליוני ש"ח		
1,116.4	1,085.0	אג"ח ממשלתי
7.9	116.1	אג"ח בנקאי
226.1	90.6	אג"ח קונצרני ואחר
1,350.4	1,291.7	סה"כ ניירות ערך

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב-7,510 מיליוני ש"ח, לעומת 7,189 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – עלייה של כ-4%.

להלן טבלת נתוני ביצועי אשראי לדיור ולרכב:

	2007	2008	
שינוי באחוזים	במיליוני ש"ח		
(23)	1,129	867	ביצועי אשראי לדיור (*)
(31)	101	70	מיחזור הלוואות לדיור
(24)	1,230	937	סה"כ אשראי לדיור (כולל מיחזורים)
(29)	559	396	ביצועי אשראי לרכב
(25)	1,789	1,333	סה"כ אשראי לדיור (כולל מיחזורים) ורכב
(37)	402	252	(*) מזה לתושבי חוץ

יתרת אשראי לציבור
מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר

יתרת האשראי לדיור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 5,205 מיליוני ש"ח, לעומת 5,054 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – גידול של 3%.

יתרת האשראי לענף הרכב ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 740 מיליוני ש"ח, לעומת 720 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – גידול של 3%.

יתרת האשראי האחר – לקבלנים ולקוחות אחרים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 1,565 מיליוני ש"ח לעומת 1,415 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – גידול של 10%.

יתרת ההלוואות מפקדונות לפי מידת גביה ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 3,279 מיליוני ש"ח, לעומת 3,445 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – ירידה של 5%.

יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 7,279 מיליוני ש"ח, לעומת 6,960 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – גידול של כ- 5%.

יתרת תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 1,188 מיליוני ש"ח (מזה – יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 426 מיליוני ש"ח) לעומת 1,262 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 (מזה – יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 437 מיליוני ש"ח) – קיטון של 6%. עיקר הקיטון נובע מרכישה עצמית של אג"ח בסך 76 מיליוני ש"ח ע.נ. לפרטים ראה פרק אירועים בשנת הדוח.

יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים, הנכללת בהון המשני לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 274 מיליוני ש"ח, לעומת 253 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007.

יתרת הערבויות, שעיקרה ערבויות על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) התשל"ה – 1974, ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה ב- 618 מיליוני ש"ח, לעומת 564 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 - עלייה של 10%.

אירועים בשנת הדוח

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2007. בהתאם לחוק הנ"ל בוטלו למעשה רוב סעיפי החוק המרכיבים את מכלול השיטה להגנה על ההון ומיסוי רווח ריאלי בלבד, ונותרה תחולתם של סעיפים מסוימים, לצורכי הוראות מעבר וכדי למנוע עיוותים בחישוב המס. ביום 17 באפריל 2008 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 7.2 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 11 במאי 2008.

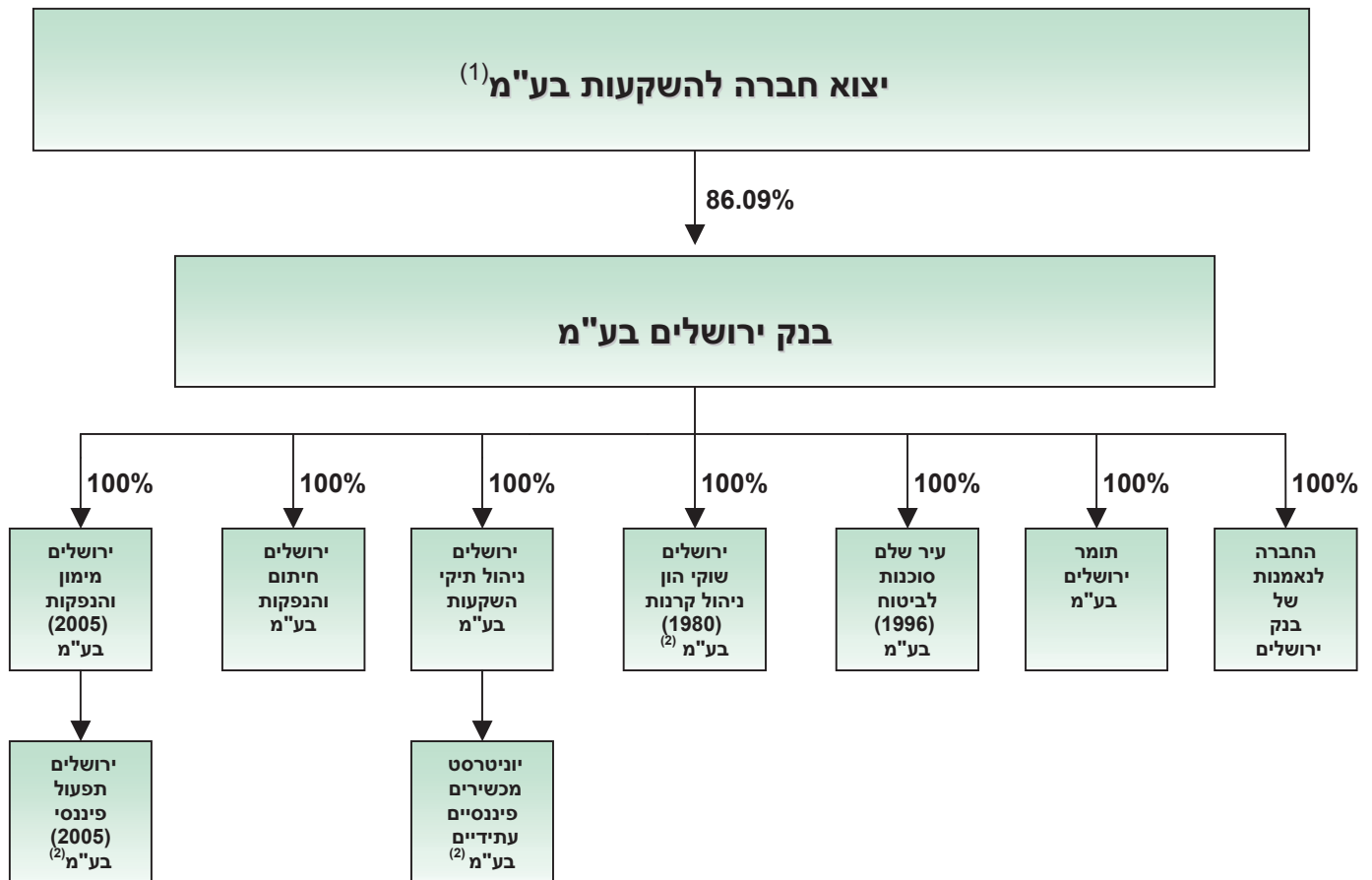
בחודשים נובמבר ודצמבר 2008 רכשו בנק ירושלים וחברת ירושלים חיתום והנפקות בע"מ (להלן - החברה הבת) סך כולל של 76,468 אלפי ש"ח ע.ג. של תעודות התחייבות מסדרות א', ב', ד', ו-ה', שהונפקו בעבר על ידי חברת מימון והנפקות בע"מ (71,245 אלפי ש"ח ע.ג. נרכשו על ידי הבנק ו-5,223 אלפי ש"ח ע.ג. נרכשו על ידי החברה הבת).

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים של הבנק ופרטים אחרים שפורסמו בדוח הדירקטוריון מצורפים בנספח א.

תרשים מבנה אחזקות הבנק

להלן תרשים מבנה אחזקות הבנק בחברות בת ובחברות כלולות נכון ליום 31 בדצמבר 2008. לפירוט תחומי העיסוק של החברות הבנות והחברות כלולות ראה ביאור 7 ג'.

(1) למיטב ידיעת הבנק, בעלת השליטה בחברת יצוא חברה להשקעות בע"מ היא גב' כנה שובל.

(2) לא פעילה.

עסקאות בעלי עניין - ראה בסעיף הסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל.

■ תיאור תמציתי של מגזרי הפעילות

מגזרי הפעילות של הבנק סווגו בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי סוגי הלקוחות ואינם תואמים בהכרח את המבנה הארגוני של הבנק.

להלן תיאור תמציתי של מאפייני כל אחד ממגזרי הפעילות המדווחים:

● **מגזר משקי הבית** – המגזר כולל פעילות המבוצעת מול משקי בית בכל סניפי הבנק הכוללת מתן משכנתאות, מתן אשראי לרכישת כלי רכב, מתן אשראי כנגד פיקדונות, כרטיסי אשראי, גיוס פיקדונות וחסכונות מיחידים וכן פעילות בשוק ההון. פעילות מול עסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית, נכללת גם הם במגזר זה.

● **מגזר בנקאות פרטית** – המגזר כולל פעילות המבוצעת מול לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אמריקה, אנגליה וצרפת). עיקר הפעילות במגזר זה הינה מתן הלוואות במט"ח למימון רכישת דירות בארץ, מתן אשראי אחר בשעבוד דירת מגורים, פעילות בחשבונות עו"ש, גיוס פיקדונות במט"ח מתושבי חוץ ופעילות בשוק ההון.

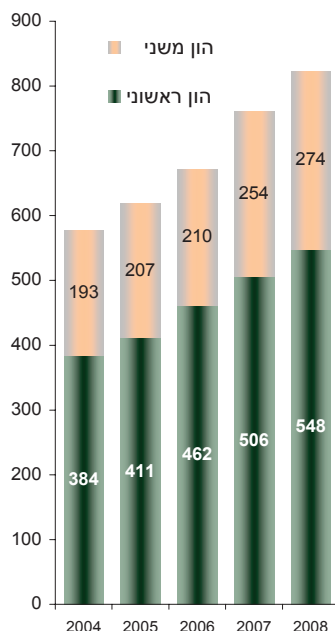
● **מגזר עסקי** – המגזר כולל פעילות של מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן, ליווי פרויקטים בשיטת הליווי הסגור, הנפקת ערבויות לפי חוק המכר (דירות) וערבויות אחרות. פעילות זו מתבצעת באופן מרוכז באמצעות שלוחת סקטור הנדל"ן באגף העסקי. כמו כן כולל המגזר פעילות מול לקוחות עסקיים ותאגידים הכוללת מתן אשראי למימון פעילות שוטפת, מימון רכישת נכסים מסחריים לשימוש עצמי, כגון חנויות או משרדים, המתבצעת בסניפים של הבנק וכן מתן שירותים בנקאיים לעמותות. המגזר כולל גם גיוס פיקדונות מגופים מוסדיים ומחברות ופעילות של חברות בשוק ההון.

● **מגזר ניהול פיננסי** – המגזר כולל תחומי פעילות של הבנק שאינם נובעים מפעילות מול לקוחות, ובכלל זה ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

השקעות בהון התאגיד הבנקאי ועסקאות במניותיו

ההון העצמי

הון הבנק לצרכי הלימות הון
מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר

ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם ב-519.9 מיליוני ש"ח, לעומת 502.4 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007, גידול של 3%. גידול זה נבע בעיקרו מרווחי הבנק בתקופה הנסקרת, בסך 51.7 מיליוני ש"ח, בניכוי חלוקת דיבידנד בסך 7.2 מיליוני ש"ח (הדיבידנד חולק ב-11 במאי 2008) ומקיטון בקרן ההונית בגין התאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך כ-24.2 מיליוני ש"ח (נטו לאחר השפעת מס) וקיטון בקרן ההונית בגין גידור תזרים מזומנים בסך 2.7 מיליוני ש"ח (נטו לאחר השפעת מס). התנועה השלילית בקרן ההונית נובעת מירידת ערך באג"ח קונצרניות בסך 27.6 מיליוני ש"ח ומירידת ערך באג"ח בנקאיות בסך 0.5 מיליוני ש"ח, שקוזזו בחלקן כנגד תנועת קרן חובית באג"ח ממשלתיות בסך 3.9 מיליוני ש"ח.

בשנת הדוח הבנק רשם הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך 16.3 מיליוני ש"ח. לעניין המדיניות החשבונאית לטיפול בירידת ערך של ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני, ראה פרק מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים.

להלן מידע לגבי ירידת הערך של אג"ח זמינות למכירה (ממשלתיות וקונצרניות) שנרשמה לקרן ההונית בחלוקה לטווחים של משך הזמן ושיעור הירידה:

סכום ירידת ערך (במיליוני ש"ח)

סה"כ ירידת ערך	משך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס היה נמוך מעלותו				שיעור ירידת ערך ליום 31 בדצמבר 2008
	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	
10.8	6.7	0.1	3.3	0.7	עד 20%
12.5	4.9	1.4	1.3	4.9	20%-40%
31.3	1.6	20.8	-	8.9	מעל 40%
54.6	13.2	22.3	4.6	14.5	

לאחר תאריך המאזן ועד ליום 17 בפברואר 2009 (להלן: "יום הבדיקה"), שיעור ירידת הערך הצטמצם בשיעור משמעותי בשל עליות שערים בתיק האג"ח הזמינות למכירה של הבנק. ירידת הערך ליום הבדיקה הסתכמה בסך של 28.1 מיליוני ש"ח (לעומת סך של 54.6 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008). יתרת הקרן ההונית בגין התאמת ני"ע זמינים למכירה הצטמצמה משמעותית ליום הבדיקה והסתכמה בסך שלילי של 2.2 מיליוני ש"ח (לעומת סך שלילי של 38.2 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008).

הערה: יודגש כי שיעור ירידת הערך ומשך זמן ירידת הערך מתייחסים לתקופות שונות - משך הזמן נמדד מהמועד בו השווי ההוגן של הנכס היה נמוך מעלותו ואילו שיעור ירידת הערך הינו נקודתי, ליום 31 בדצמבר 2008.

למשל, נייר ערך שהשווי ההוגן שלו במשך תקופה העולה על 12 חודשים היה נמוך אך במעט מעלותו ורק סמוך למועד המאזן חלה בו ירידת שווי העולה על 40%, סכום ירידת הערך ליום המאזן בנייר זה יופיע בטבלה לעיל בשורה של "מעל 40%" ובעמודה של "מעל 12 חודשים".

בסיס ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון (הלימות ההון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2008 ב-822 מיליוני ש"ח, לעומת 760 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007 – עלייה של 8%.

יחס ההון לרכיבי הסיכון עמד בסוף שנת הדוח על 11.8% (בתום שנת 2007 – 11.3%). יחס זה גבוה מיחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח על הבנקים שהינו 10.5%. על פי הנחיית הדירקטוריון שומר הבנק על יחס הון מזערי שלא יפחת מ-11%.

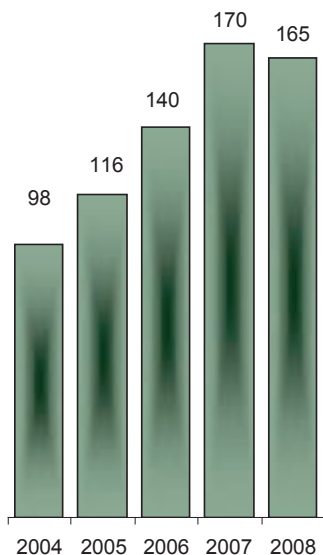
במסגרת ההיערכות של הבנק לשינויים ברמות הסיכון בשווקים הפיננסיים הגלובאליים והמקומיים, התקיים דיון בנושא בישיבת דירקטוריון ביום 1 ביולי 2008. בישיבה זו המליץ הדירקטוריון להנהלה להחמיר מגבלות חשיפה במספר סיכונים וכן לבחון תוואי עולה של הלימות הון כך שלא יאוחר מסוף שנת 2008 הלימות הון תהיה לפחות 11.5% ולא יאוחר מסוף שנת 2009 לא תפחת מ-12%. הנהלת הבנק החליטה לאמץ את התוואי האמור לעיל.

נכון ליום 31 בדצמבר 2008 הורידה אחת מסוכנויות הדירוג בארץ את דירוג האשראי של חברת ביטוח המשכנתאות EMI מתחת לסף שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים לעניין ההכרה ב"חברת ביטוח מוכרת" לצורך חישוב "יחס הון מזערי". בהתאם לכך שיקלל הבנק את ההלוואות לדירוג המבוטחות על ידי החברה בשיעור 100% כנדרש בהוראה, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. ההשפעה על הלימות ההון של הבנק הינה ירידה של כ-0.15% ביחס ההון לרכיבי הסיכון.

הבנק בוחן מעת לעת את צרכי ההון שלו ומגייס באופן שוטף פיקדונות נדחים בהתאם לצרכיו. התוכנית העסקית של הבנק מביאה בחשבון גיוס אפשרי של פיקדונות נדחים המשמשים כהון משני לצורך חישוב יחס הון מזערי בכפוף למגבלת ההון המשני שקבע המפקח. בשנת הדוח גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים בסך כ-2.6 מיליוני ש"ח. יתרת כתבי התחייבות הנדחים, הנכללת בהון המשני לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב-31 בדצמבר 2008 ב-274 מיליוני ש"ח, לעומת 253 מיליוני ש"ח בתום שנת 2007.

חלוקת דיבידנדים

התפתחות הרווח המימוני
לאחר הפרשה לחובות מסופקים
מיליוני ש"ח

הבנק חילק דיבידנדים במזומן בסכום כולל של 25,443 אלפי ש"ח בתקופה שמיום 1/1/2007 ועד למועד פרסום דוח זה כמפורט להלן:

תאריך החלוקה	שעור מההון הנפרע	הסכום באלפי ש"ח
21/03/2007	14.5%	10,190
02/09/2007	11.4%	8,004
11/05/2008	10.3%	7,249

מעת לעת מחלק הבנק חלק מרווחיו כדיבידנד לבעלי המניות. חלוקת הדיבידנד מתבצעת בכפוף להוראות חוק החברות התשנ"ט – 1999 ולהוראות המפקח על הבנקים. לבנק אין מדיניות חלוקת דיבידנד מוגדרת, יחד עם זאת הבנק שומר לעצמו את הזכות לקבוע, מעת לעת, את גובה הדיבידנד שיחולק בפועל לבעלי מניותיו, אם בכלל. מובהר כי אין בחלוקת הדיבידנד כאמור לעיל, משום מצג או התחייבות הבנק לחלוקת דיבידנד בעתיד.

חלק שני – מידע אחר**■ מידע כספי לגבי מגזרי הפעילות של התאגיד הבנקאי**

פירוט פעילות הבנק לפי מגזרים מובא בביאור 30 לדוחות הכספיים. התפתחויות שחלו במגזרי הפעילות מובאים להלן בחלק של תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות. במגזרי הפעילות של הבנק לא נרשמו הוצאות תפעוליות ואחרות המיוחסות למגזר הפעילות, הנובעות מעסקאות בין מגזריות. כמו כן, אין לבנק בשום מגזר פעילות חלק מיעוט בהכנסות מחיצונים.

■ התפתחויות מהותיות

עסקי הבנק מושפעים מרמת הפעילות הכלכלית במשק. לפיכך, שינוי לטובה או לרעה בפעילות המשק, עשוי להשפיע על עסקי הבנק. הבנק עוקב מקרוב אחר ההתפתחויות המופיעות בפרק זה ונערך לצמצם את ההשפעה השלילית שלהן על פעילותו. לפרטים בדבר היערכות הבנק ראה להלן בפרק של דיון בגורמי סיכון.

☺ ההתפתחויות העיקריות במשק

שנת 2008 תיזכר כאחת השנים הקשות בכלכלה העולמית מאז המשבר הכלכלי הגדול בשנות ה-30 של המאה הקודמת. כלכלת ארה"ב ובעקבותיה כלכלות מובילות בעולם, נקלעו למשבר אשראי חריף אשר נבע מבעיות מאקרו כלכליות שונות. מוסדות פיננסים ותיקים ומוכרים פשטו את הרגל ורבים אחרים נאלצו להיעזר בסיוע ממשלתי מאסיבי על-מנת להמשיך ולהתקיים.

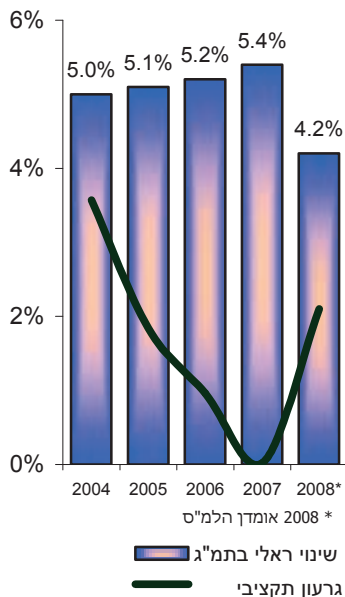
הכלכלה הישראלית הושפעה במהלך שנת 2008 ממשבר עולמי זה. ירידת הביקושים בעולם הובילה לירידה ביצוא ולהאטה בפעילות הכלכלית המקומית. המפולות החדות בשוק ההון אשר הובילו לירידה ברמת העושר וכן לעלייה ברמת אי-הוודאות הובילו להאטה בצריכה המקומית וחיזקו את מגמת ההאטה במשק.

נתוני הצמיחה הסופיים לשנת 2008 טרם פורסמו אך הם צפויים להיות נמוכים משמעותית בהשוואה לשנת 2007.

עדות להאטה הממשית בפעילות המשק ניתן למצוא במדד המשולב לבחינת מצב המשק המפורסם על ידי בנק ישראל. לאחר עלייה רצופה של למעלה משלוש שנים בערכו, ירד המדד ברציפות במהלך ששת החודשים האחרונים של השנה. במהלך שנת 2008 עלה המדד בשיעור של כ-0.8% זאת בהשוואה לעלייה של כ-8.5% בשנת 2007.

מסקר החברות והעסקים שערך בנק ישראל לסוף שנת 2008 עולה כי נרשמה האטה של ממש בפעילות כלל ענפי המשק. בסקר עולה כי החברות החלו לדווח על ירידה במספר העובדים.

גרעון תקציבי (כאחוז מהתוצר) ושינוי ריאלי בתמ"ג

במהלך שנת 2008 נרשם שיפור בשיעור הבלתי מועסקים במשק. אחוז הבלתי מועסקים מתוך כוח העבודה בישראל עמד בחודש נובמבר על 5.9% זאת בהשוואה ל-6.5% בסוף שנת 2007. כך למשל חודש ינואר 2009 היווה חודש שיא מבחינת מספר המפוטרים שעמד על כ-20 אלף עובדים. על פי ההערכות הרווחות השפעת המשבר הכלכלי צפויה להגיע אל שוק העבודה.

נתוני הגירעון מצביעים אף הם על האטה בפעילות הכלכלית במשק. בסיכום שנת 2008 עמד הגירעון התקציבי על 2.1%. שיעור זה גבוה מתקרת הגירעון ונובע מהכנסות נמוכות בכ-4 מיליארדי ש"ח מהתחזית, בעיקר הכנסות ממסים. בגביית המיסים הישירים נרשמה ברבעון הרביעי ירידה ריאלי של 16.1% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

שוק ההון המקומי רשם שנה של ירידות שערים חדות במרבית אפיקי ההשקעה. מדד 25 רשם בסיכום שנתי ירידה של כ-46% ומדד ת"א 100 רשם ירידה של כ-51%. המשבר לא פסח על שוק האג"ח הקונצרני כאשר מדד התל בונד 20 ירד בכ-3% ומדד התל בונד 40 ירד בכ-22%.

התפתחויות בכלכלה העולמית

המשבר הכלכלי של שנת 2008 הינו החמור ביותר מאז המשבר הכלכלי הגדול של שנת 1929, והשלכותיו הסופית טרם ידועות. המיתון אליו גולש השוק האמריקאי והכלכלה האירופית צפוי להשפיע על העולם כולו בטווח הקצר והבינוני. ע"פ ה-Economist צפויה ארה"ב לסכסם את שנת 2008 בצמיחה נמוכה של כ-1%, בדומה לצמיחה בגוש הירור. בנקים אמריקאים נתנו לאורך זמן אשראי בהיקפים גבוהים ללווים בעיתיים, אשראי זה הפך למכשירים פיננסיים מורכבים, ואלו הופצו והיוו חלק מהנכסים שבמאזן של מאות בנקים וגופים מוסדיים ברחבי העולם. התפוצצות בועת הנדל"ן בארה"ב והירידה במחירי הנכסים הובילה לירידה חדה בשווי של מכשירים אלו.

אחת ההשלכות החמורות של המשבר הנוכחי הינו מחנק אשראי חמור. ההפסדים העצומים של מוסדות פיננסיים וחששם מחדלות פירעון של מוסדות ותאגידים נוספים גרמו לבנקים רבים ברחבי העולם להעלות את רמת הנזילות שלהם ולהקשיח את תנאי מתן האשראי. בכך ירדה רמת הנזילות בשווקים והוגבלה מאוד אפשרות המימון של גופים עסקיים שונים.

קברניטי הכלכלה העולמית לרבות נגידי הבנקים המרכזיים בארה"ב ובאירופה פעלו ופועלים באמצעים מגוונים על-מנת לחלץ את הכלכלה העולמית מהמשבר לפניו הוא ניצב. הממשל האמריקאי ובעקבותיו ממשלות מובילות באירופה הלאימו, בצעד חריג, מספר לא מבוטל של גופים פיננסיים אשר עמדו בפני פשיטות רגל. הממשל האמריקאי הזרים עשרות מיליארדי דולרים לסקטור הבנקאות ולענף הרכב והביטוח, זאת מתוך כוונה להקטין עד כמה שניתן את ההאטה הכלכלית.

כחלק מהתמודדות הבנק המרכזי בארה"ב עם החולשה והעצבנות בשוקי ההון, הוריד ה-Fed במהלך שנת 2008 את הריבית בשיעור מצטבר של 4%, מרמה של 4.25% עד לרמה של 0.25%. הורדות הריבית נפרסו לאורך כל שנת 2008 כאשר עם התגברות המשבר הוגבר קצב הורדות הריבית וטווח הריבית הבין-בנקאית נקבע ברמה של -0.25%.

מחיר האנרגיה והסחורות עלו לרמות שיא במהלך השנה. מחירה של חבית נפט שבר שיא של כל הזמנים כאשר האמיר מעל ל-140 דולר לחבית. התפרצות המשבר במחצית השנייה של 2008, וההאטה הכלכלית אותה יצר, גרמו לירידה חדה במחירים האנרגיה. מחירה של חבית נפט נפל במהלך חודש דצמבר לרמת שפל של 40 דולר לחבית.

הירידה החדה במחיר האנרגיה והירידה בביקושים לסחורות תרמו להאטת קצב האינפלציה העולמית והאינפלציה בארה"ב בשנת 2008 הסתכמה ב-0.1%.

⚡ אינפלציה ושער חליפין

במהלך הרבעון הראשון של 2008 נותרה האינפלציה במשק יציבה. במהלך החודשים אפריל - אוגוסט זינק המדד בשיעור חד של כ-4.3%. זינוק זה נבע מהעלייה החדה במחירי האנרגיה והסחורות בעולם. התפרצות המשבר הכלכלי ונפילת מחירי הסחורות שבאה בעקבותיו, בלמו את עליית המחירים במשק ואף הביאו למדדים שלילים במהלך הרבעון האחרון של שנת 2008. בסיכום שנתי עלה מדד המחירים לצרכן בשנת 2008 בשיעור של 3.8%. המדד ללא ירקות ופירות עלה ב-4% ואילו המדד ללא דיור עלה בשיעור קטן יחסית של 1.7%.

בשוק מטבע החוץ נרשמה תנודתיות כאשר המחצית הראשונה של השנה אופיינה בתיסוס שער של השקל ואילו המחצית השנייה של השנה אופיינה בפיחות. במהלך חודש יולי הגיע שער של הדולר לשפל של שנים ונסחר בין הבנקים בשער של 3.23. תהליך הורדת הריבית בארץ וכן ההתערבות המתקשרת של בנק ישראל במסחר במט"ח העלו את שער הדולר עד לרמה של 4.02 (חודש נובמבר).

תנודתיות אפינה גם את ערכו של היורו, כאשר במהלך חודש אפריל האמיר שער לרמה של 5.74 ואילו במהלך חודש אוקטובר ירד שער עד לרמה של 4.72.

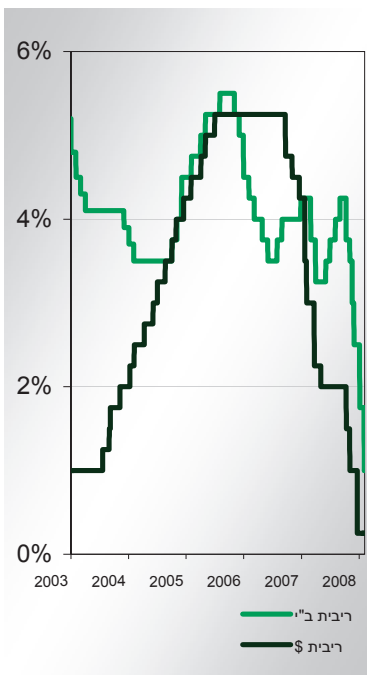
⚡ המדיניות הפיסקאלית והמוניטארית

הגירעון הממשלתי לשנת 2008 הסתכם ב-15.2 מיליארדי ש"ח המהווים 2.1% מהתמ"ג. גירעון זה מהווה חריגה של 0.5% לעומת התכנון המקורי. החשב הכללי מציין בסקירתו כי בשל המשבר הכלכלי והרצון להאיץ פעילות כלכלית במשק הוקדמו הוצאות ממשלתיות והוצאו השקעות שונות באמצעות משרדי הממשלה. העלייה בשיעור הגירעון לשנת 2008 מסיימת 5 שנים של ירידה בשיעור הגירעון התקציבי. גירעון של 0.02% בשנת 2007, גירעון של 0.9% בשנת 2006, 1.9% בשנת 2005, 3.7% בשנת 2004 ו-5.4% בשנת 2003.

את עיקר ההסבר לגירעון הגבוה בהשוואה לתכנון התקציבי מספק צד ההכנסות. סך ההכנסות היה נמוך בכ-3.7 מיליארדי ש"ח בהשוואה לתכנון המקורי, המהווים 1.6% מהתחזית. ראוי לציין כי ההכנסות ממסים היו נמוכות מהתחזית ב-6.5 מיליארדי ש"ח - שיעור ביצוע של 96.6% מהתקציב. מנגד גם ההוצאות היו נמוכות מהתחזית ושיעור ביצוע ההוצאות עמד על 99% מהתקציב.

התפתחות שערי הריבית של בנק ישראל הושפעה רבות מהתמורות בכלכלה העולמית והשלכותיה על הכלכלה המקומית. במהלך המחצית הראשונה של השנה נעה ריבית הבנק סביב רמה של 4%. במהלך החודשים יוני-ספטמבר הועלתה ריבית בנק ישראל מרמה של

ריבית בנק ישראל מול ה-Fed

3.25% עד לרמה של 4.25%, זאת כתגובה לזינוק באינפלציה המקומית. עם העמקתו של המשבר הכלכלי העולמי והשפעותיו המצטברות על המשק הישראלי הופחתה הריבית בצורה חדה במהלך הרבעון האחרון של שנת 2008. במהלך החודשים אוקטובר עד דצמבר 2008 הופחתה הריבית בשיעור מצטבר של 1.75% מרמה של 4.25% עד לרמה של 2.5%. הפחתות הריבית נמשכו גם לאחר תאריך המאזן. ריבית בנק ישראל עמדה בראשית חודש פברואר 2009 על רמתה הנמוכה מעולם - 1%, בדומה להפחתות ריבית שבוצעו בארה"ב ובאירופה. הפחתות ריבית אלו בוצעו במסגרת הפעולות אותן נוקטים נגדי הבנקים המרכזיים בעולם, במטרה לבלום את ההאטה הכלכלית ולהקל במשהו על מחנק האשראי העולמי.

לאחר תאריך המאזן הודיע בנק ישראל כי הוא צפוי לפעול באג"ח ממשלתיות מתוך מטרה להגדיר את הנזילות שתעמוד לרשות המוסדות הפיננסיים, העסקים ומשקי הבית ומתוך רצון להגביר את האפקטיביות של המדיניות המוניטארית. בנק ישראל מעריך כי פעילות זו תאפשר לו להשפיע גם על שיעורי הריבית לטווח ארוך.

שוקי ההון והכספים

השלכות המשבר הכלכלי ניכרו היטב בשוק ההון הישראלי. לאחר חמש שנות גאות נפלו המדדים המובילים בבורסה בת"א בשיעורים חדים. שנת 2008 נפתחה בירידות שערים חדות. מדד ת"א 25 ירד בשיעור של 23% עד לאמצע חודש מרץ. בין החודשים מרץ-יוני נרשמה התאוששות מסוימת בשוק ההון, אך זו הייתה זמנית בלבד. בחודש יוני התחדשו הירידות והם החמירו מאוד במהלך חודשים ספטמבר ואוקטובר. החרפת הירידות בשוק ההון באה על רקע השלכות המשבר הפיננסי שהתממשו בצורה של קריסת בתי ההשקעות "בר סטרנס" ו"ליהמן ברדרס", מכירת "מריל לינץ'", הלאמת חברת הביטוח AIG ופשיטות רגל של בנקים נוספים בארה"ב.

בסיכום שנתי רשם מדד ת"א 25 ירידה של 46% מערכו ומדד ת"א 100 נפל ב- 51%. ירידות שערים אלו דומות בהיקפן לירידות שנרשמו במרבית המדדים הבינלאומיים. מדד הבנקים ירד בשיעור חד של 57% ומדד הנדל"ן נפל בשיעור חד מאוד של כ-80%. שני סקטורים אלו סבלו במהלך השנה מסנטימנט שלילי ביותר בעקבות הנפילות בענף הבנקאות והנדל"ן בארה"ב.

במהלך השנה הופעלו מספר פעמים "מפסקי זרם" בבורסה בת"א. הפסקות אלו נבעו הן מעליות חדות מאוד והן מירידות חריגות. עדות נוספת לעצבנות ולעלייה ברמת אי הוודאות היא העלייה בשיעור סטיית התקן בבורסה בת"א. סטייה זו עלתה מרמה של 16% בסוף שנת 2007 לרמה של כ-50%, כאשר בנובמבר הגיעה אף לשיא של 65%. מחזור המסחר היומי לשנת 2008 הסתכם בכ-2 מיליארד ש"ח, בדומה למחזור שנרשם בשנת 2007. עם התגברות המשבר ירד מחזור המסחר עד לרמה של 1.4 מיליארד ש"ח ליום.

שוק אג"ח החברות (אג"ח קונצרני) נפגע בצורה משמעותית מהמשבר הכלכלי. במהלך הרבעון האחרון של 2008 עלו תשואותיהן של חברות רבות בענף זה לתשואה דו ספרתית, המלווה בחשש באשר ליכולת חלק מהן לפרוע את ההתחייבויות אותן נטלו על עצמן. בסיכום שנתי ירד מדד תל-בונד 20 בכ- 3.2% ומדד תל-בונד 40 בשיעור חד של 22.2%.

כמצופה בעיתות משבר הפנו משקיעים רבים את השקעותיהם לאפיקים הנתפסים כבטוחים יותר והשקיעו באג"ח ממשלתי. כתוצאה מכך עלו מחירי אגרות אלו בשיעורים ניכרים. מדדי אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד (גליל) עלו בשנת 2008 בכ-9.6% ואגרות החוב הלא צמודות (שחר וגילון) עלו בשיעור של כ-9.7%.

בשוק גיוסי ההון נרשמה שנה חלשה מאוד בהשוואה לארבע השנים הקודמות. גיוס ההון בישראל ע"י החברות הבורסאיות הסתכם בכ-6 מיליארדי ש"ח בלבד, בהשוואה ל-21 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

גיוס החוב של הסקטור העסקי (הנפקת אג"ח קונצרני) הסתכם בכ-23 מיליארדי ש"ח זאת בהשוואה לגיוסי שיא שנרשמו בשנת 2007 - 87 מיליארדי ש"ח. קרנות הנאמנות רשמו בשנת 2008 פדיונות בסכום כולל של 9.6 מיליארדי ש"ח. מרבית הכסף נפדה מקרנות אג"ח אשר ירדו בכ-26 מיליארדי ש"ח ומקרנות חו"ל אשר ירדו בכ-4.7 מיליארדי ש"ח. מנגד נרשם גידול חד בגיוס קרנות הכספיות, שהושקו בראשית השנה, וסכום הגיוס הכולל בהם עמד על 28 מיליארדי ש"ח.

ענף הבנייה

אותות המשבר הכלכלי ניכרו אף בענף המשכנתאות. ע"פ נתונים שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2008 חלה ירידה של כ-7% במכירת הדירות החדשות, בהשוואה לשנת 2007. מספר הדירות החדשות שנמכרו עמד על 12,830 דירות, כאשר 42% מדירות אלו נמכרו במחוז המרכז, 26% במחוז ת"א, וכ-9% במחוז הדרום. האזור בו נרשם הגידול החד ביותר במכירת דירות חדשות הוא אזור יהודה ושומרון, עלייה של 43% בהשוואה לשנת 2007.

מלאי הדירות (ביוזמה פרטית) הולך ומצטמצם. נכון לסוף שנת 2008 עומדת יתרת הדירות החדשות הניתנות למכירה על כ-9,870 דירות, ירידה של 10% בהשוואה לסוף שנת 2007. נתוני התחלות הבנייה הקיימים (ינואר-ספטמבר) אינם מבטאים את ההאטה שנרשמה ברבעון האחרון של שנת 2007 ומציגים ירידה של כ-1% בלבד, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מספר התחלות הבניה נכון לתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בכ-22,640 דירות חדשות.

עדות לחולשה בענף הבנייה ניתן למצוא בירידת משקל ההשקעות בבניה מהתמ"ג. שיעור זה עמד על 7.3% בהשוואה ל 7.9% ב-2007.

שוק המשכנתאות

להלן היקף האשראי שניתן על ידי הבנקים למשכנתאות:

שינוי באחוזים	שנת 2007	שנת 2008	
	במיליארדי ש"ח		
23	24.5	30.1	ביצוע הלוואות לדיור
13	3.7	4.2	ביצוע הלוואות אחרות (כולל קבלנים)
22	28.2	34.3	סה"כ הלוואות לציבור מכספי בנק
(24)	1.9	1.5	ביצוע הלוואות לדיור - מכוונות
19	30.1	35.8	סה"כ הלוואות לציבור

הריבית הממוצעת למשכנתאות ירדה במהלך השנה מרמה של 4.31% בסוף שנת 2007 ועד לרמה של 3.45% בתחילת יוני 2008. במהלך חודש יוני התהפכה המגמה וריבית זו החלה לעלות עד לרמה של 4.14%. העלייה בריבית נבעה בעיקר מעלייה בפרמיית הסיכון ששררה במשק.

■ מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים שעיקרם מפורט בביאור 2 לדוחות הכספיים. הנהלת הבנק משתמשת במהלך עריכת הדוחות הכספיים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של הנכסים וההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. השימוש באומדנים כרוך במידה רבה של אי וודאות, והשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים. אומדנים המחייבים הערכות סובייקטיביות ומסובכות ומתייחסים לסוגיות החשובות ביותר, כדי לתאר את המצב הכספי, נקראים "נושאים קריטיים". קיימת אפשרות שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים יהיה שונה מכפי שהוערך בדוחות הכספיים.

☞ הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי (למעט הלוואות לדיור בהם מחושבת ההפרשה על פי נוסחת עומק הפיגור), וכן נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ההפרשה הספציפית הינה פונקציה של הפיגור בהחזר האשראי ומבוססת בחלקה על אומדנים ושיקולים, דבר הכרוך במידה רבה של אי וודאות. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, על פי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. לפי הוראות המפקח על הבנקים, לכל מאפיין סיכון נקבע שיעור ההפרשה הנוסף הנדרש. בין מאפייני הסיכון נכללים: אשראי לאנשים הקשורים לבנק, היעדר מידע כספי על הלווה, אשראי ללווה או לקבוצת לוויים החורגים ממגבלות חבות של "לווה בודד".

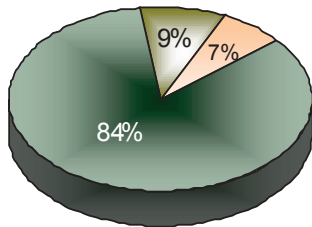
☞ מיסים נדחים

המיסים הנדחים מחושבים עבור הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים לבי הסכומים שיובאו בחשבון לצרכי מס. חישוב המיסים הנדחים נעשה על פי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר מיסים אלה יזקפו לרווח והפסד כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים. מיסים נדחים לקבל מחושבים עבור הפרשים זמניים שצפוי שייווצר לגביהם חיסכון במס במועד ההיפוך. בעת רישום מיסים נדחים לקבל הבנק מבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרות מימושם בעתיד.

☞ שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק נמדדים במאזן על-פי שוויים ההוגן. שווי הוגן מוגדר כסכום שבו היה אפשר ליטול נכס או לפרוע התחייבות. מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים (Mark to market) הינם הראיה הטובה ביותר לשווי הוגן. במידה ואין ציטוט של מחיר שוק, אומדן השווי ההוגן ייקבע על פי מחירים של נכסים דומים, או התחייבויות דומות (Mark to model). שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים כגון: עקומי ריבית, שיעורי מטבעות וסטיות תקן. ההערכה כוללת התחשבות בהנחות אודות גורמים שונים כגון סיכונים אשראי של הצד הנגדי לעסקה ונזילותו.

הרכב תיק ניירות הערך
ליום 31/12/2008

■ אגרות חוב ממשלתיות

■ אגרות חוב בנקאיות

■ אגרות חוב קונצרניות ואחרות

להלן פירוט השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים במאזן:

יתרות ליום	
31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2008
במיליוני ש"ח	
1,314.8	1,285.5
54.9	27.4
1,369.7	1,312.9
9.7	17.3

נכסים אשר השווי ההוגן שלהם נקבע לפי:

מחירים מצוטטים משוק פעיל¹
 אחר

סה"כ נכסים

התחייבויות אשר השווי ההוגן שלהם נקבע לפי:

אחר

¹ בעיקר ניירות ערך הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, מרביתם אגרות חוב ממשלתיות.

הבנק בוחן את אומדני השווי ההוגן שאינם נקבעים לפי מחירים מצוטטים משוק פעיל ומוודא ברמה סבירה של ביטחון שהשווי ההוגן של מכשירים אלו נקבע בהתאם להוראות הדיווח לציבור. השווי ההוגן של מכשירים אלו נקבע על סמך מודלים מוכרים דוגמת היוון תזרימי מזומנים בהסתמך על ריביות מצוטטות של מכשירים דומים או מודל בלק אנד שולס (B&S) לקביעת שווי אופציות בהסתמך על פרמטרים מקובלים.

❖ ירידת ערך ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני

שינויים בשווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה נזקפים להון העצמי בניכוי השפעת המס, אלא אם כן קיימת ירידת ערך שאינה זמנית. במקרה כזה, ירידת הערך נכללת בדוח רווח והפסד.

הבנק בוחן מדי תקופה את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. הבנק קבע קריטריונים למעקב אחר ניירות הערך ולבחינה האמורה. קריטריונים אלו מתבססים, בין היתר, על הגורמים הבאים:

- שינוי בדירוג ניירות הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
 - משך הזמן בו נסחר הנייר בתשואה גבוהה.
 - מקרים חריגים כגון ירידת ערך חריגה.
- כמו כן, קבע הבנק קריטריונים נוספים שבהם תבוצע הפרשה מיידית לירידת ערך. קריטריונים אלו מתבססים, בין היתר, על הגורמים הבאים:
- הדירוג הנוכחי של נייר הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
 - תשואה נוכחית חריגה שבה נסחר נייר הערך.
 - משך הזמן שבו נסחר נייר הערך בתשואה חריגה.
 - אינדקציות שליליות מהותיות מתוך הדוחות הכספיים. קריטריונים אלו נידונו בועדת האשראי הדירקטוריונית ואושרו על ידה.

❖ התחייבויות תלויות

הבנק הינו צד בהליכים משפטיים אשר ננקטו כלפיו על ידי לקוחות הבנק, לקוחות לשעבר וצדדים שלישיים שונים שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק. לצורך הערכת הסיכונים בהליכים המשפטיים מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של עורכי הדין הפנימיים של הבנק, או על חוות דעתם של יועצים משפטיים חיצוניים, הנבדקות על ידי עורכי הדין הפנימיים של הבנק. הערכות אלו מתבססות על מיטב שיפוטם של היועצים המשפטיים, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון משפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ.

הערכת הסיכונים בתובענות ייצוגיות כרוכה בקושי רב יותר בשל מיעוט ניסיון משפטי נצבר באשר לאופן התממשותן של תובענות כאלה בישראל. כמו כן ישנן תביעות ייצוגיות שלא ניתן להעריך את סיכוייהן בשל השלב בו הן נמצאות. יש להביא בחשבון כי תוצאות ההליך עלולות להיות שונות מההערכה שנקבעה לגבי תביעה בשל העובדה שבתחום המשפטי אין אפשרות לתת הערכה ודאית.

חלק שלישי – תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות

קבוצת בנק ירושלים מרכזת את פעילותה באמצעות מטה הבנק, חברות בנות וסניפי הבנק. החלוקה למגזרי הפעילות של הבנק מבוססת על סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמגזרים. הקבוצה פועלת ומספקת מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים:

מגזר משקי הבית

מגזר בנקאות פרטית (בעיקר לתושבי חוץ)

מגזר עסקי

מגזר ניהול פיננסי

להלן תיאור מורחב של המגזרים:

מגזר משקי בית

פעילות המבוצעת מול משקי בית - יחידים תושבי ישראל בכל סניפי הבנק. מגזר זה הינו מגזר הפעילות העיקרי של הבנק והכנסותיו מהוות 62% מכלל הכנסות הבנק.

הפעילות במגזר מחולקת לשלושה תחומי משנה: משכנתאות, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון.

פעילות הבנק בתחום גיוס המקורות מהציבור מרוכזת באגף ניהול סיכונים ונוסטרו. בשל העובדה כי פעילות זו נוגעת לכלל מגזרי הפעילות של הבנק וכי לתחום זה מאפייני פעילות שונים מיתר המגזרים, תתואר פעילות זו במרכז בפרק "גיוס מקורות המימון" ולא בכל מגזר בנפרד.

משכנתאות - הפעילות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדיור כנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל פי מגוון מסלולי ריבית, כאשר ההלוואות נחלקות לשני סוגים: הלוואות מכספי בנק, והלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון (להלן: "הלוואות תקציב"). כן כוללת הפעילות שירותים נלווים להלוואות הקשורים בביטוח חיי לווים ובביטוח נכס אגב משכנתא, המבוצעים באמצעות עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן: "עיר שלם").

בנקאות ופיננסים - הפעילות כוללת בעיקר מתן אשראי לצורך רכישת כלי רכב, אשראי לזמן קצוב כנגד בטחונות וכרטיסי אשראי. כן כוללת הפעילות גיוס פיקדונות וחסכונות מיחידים. לקוחות המגזר משקיעים בעיקר במוצרי השקעה כגון פיקדונות שקליים לא צמודים או צמודי מט"ח וכן בתוכניות חיסכון ובפיקדונות צמודי מדד.

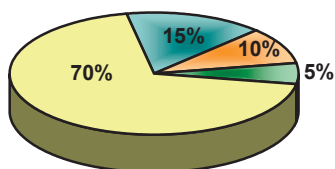
שוק ההון - הפעילות כוללת מתן שירותי ברוקראז' - ביצוע ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל; ייעוץ בהשקעות - מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך ללקוחות; ניהול תיקי השקעות - ניהול נכסים פיננסיים עבור לקוחות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח				
								רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
85.4	2.4	13.0	70.0	86.0	1.4	12.7	71.9	מחיצוניים
5.9	---	17.1	(11.2)	6.8	---	18.4	(11.6)	בינמיגזרי
69.0	10.2	4.8	54.0	65.2	9.9	3.4	51.9	הכנסות תפעוליות ואחרות
160.3	12.6	34.9	112.8	158.0	11.3	34.5	112.2	סך ההכנסות
(4.2)	---	(0.3)	(3.9)	(5.1)	---	(2.1)	(3.0)	הפרשה לחובות מסופקים
(112.8)	(22.9)	(26.3)	(63.6)	(113.0)	(23.6)	(26.4)	(63.0)	הוצאות תפעוליות ואחרות (לרבות פחת והפחותות)
43.3	(10.3)	8.3	45.3	39.9	(12.3)	6.0	46.2	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(14.6)	3.4	(2.8)	(15.2)	(14.6)	4.5	(2.2)	(16.9)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
28.7	(6.9)	5.5	30.1	25.3	(7.8)	3.8	29.3	רווח (הפסד) נקי
10.5%	---	15.1%	12.7%	8.9%	---	8.9%	12.1%	תשואה להון
4,685.4	---	466.6	4,218.8	4,965.6	---	574.9	4,390.7	יתרה ממוצעת של נכסים
4,061.9	---	4,052.7	9.2	4,360.5	---	4,358.0	2.5	יתרה ממוצעת של התחייבויות
3,598.9	---	476.6	3,122.3	3,881.3	---	591.8	3,289.5	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
861.9	861.9	---	---	898.2	898.2	---	---	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
3,730.7	241.6	---	3,489.1	3,602.0	248.9	---	3,353.1	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

* סווג מחדש.

אשראי לציבור מכספי בנק
ליום 31/12/2008

- לדיוור
- בינוני ונדל"ן
- רכב
- אחרים

נתוני רווחיות של המגזר

משכנתאות - הרווח הנקי הסתכם השנה ב- 29.3 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 30.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2008, המחושב על בסיס רכיבי הסיכון הסתכם ב- 12.1%, בהשוואה ל- 12.7% בשנת 2007.

הכנסות המימון בשנת 2008 הסתכמו ב- 60.3 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 58.8 מיליוני ש"ח בשנת 2007. עיקר הגידול נובע מגידול ביתרות במגזר הלא צמוד.

ביצוע האשראי לדיוור מכספי הבנק בשנת 2008 במגזר זה הסתכם בכ- 613 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 722 מיליוני ש"ח בשנת 2007, ירידה של כ- 15%. יתרת אשראי לדיוור, מכספי בנק, בסוף שנת 2008 הסתכמה ב- 4.4 מיליארדי ש"ח.

בשנת 2008 נרשמה ירידה של כ- 0.9 מיליוני ש"ח בהפרשה לחובות מסופקים בהשוואה לשנת 2007, עיקר הקיטון בגין הפרשה לדיוור לפי עומק פיגור.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2008 ב- 51.9 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 54.0 מיליוני ש"ח בשנת 2007. הקיטון נובע בעיקרו מירידה בעמלות ביטוחי חיים ודירה ובעמלות פתיחת תיק משכנתא, בעקבות הקיטון בביצועי האשראי, כאמור לעיל.

ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב- 63.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה להוצאות של 63.6 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

היקף הנכסים המנוהלים הסתכם ב- 3.3 מיליארדי ש"ח (בעיקר הלוואות תקציב מכספי מדינה) בהשוואה ל- 3.5 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

בנקאות ופיננסים - הרווח הנקי בשנת 2008 הסתכם ב- 3.8 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח של 5.5 מיליוני ש"ח בשנת 2007, ירידה בשיעור של 31%, עיקר הקיטון נובע בגידול בהפרשה לחובות מסופקים וכן מקיטון בהכנסות מעמלות תפעוליות כמפורט להלן.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2008, המחושב על בסיס רכיבי הסיכון הסתכם ב- 8.9%, בהשוואה ל- 15.1% בשנת 2007.

הכנסות המימון בשנת 2008 הסתכמו ב- 31.1 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 30.1 מיליוני ש"ח אשתקד.

ההפרשה לחובות מסופקים בשנת 2008 הסתכמה ב- 2.1 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 0.3 מיליוני ש"ח אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול בהפרשות לחובות מסופקים באשראי לרכב.

ההכנסות התפעוליות הסתכמו השנה ב- 3.4 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 4.8 מיליוני ש"ח אשתקד. עיקר הירידה נובעת מקיטון עמלות פתיחת תיק הנגזרות מהירידה בהיקף הביצועים במגזר זה, בהשוואה לשנה קודמת.

ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב- 26.4 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 26.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

ההיקף הממוצע של הנכסים בתחום זה הסתכם בכ- 0.6 מיליארדי ש"ח.

היקף פיקדונות הציבור בשנת 2008 הסתכם ב- 4.4 מיליארדי ש"ח, בהשוואה ל- 4.0 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

שוק ההון - ההפסד הסתכם השנה ב- 7.8 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך 6.9 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

ההכנסות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב- 9.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 10.2 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב- 23.6 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 22.9 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

היקף היתרה הממוצעת של ניירות הערך שהוחזקו על ידי לקוחות הסתכמה בשנת 2008 ב- 898 מיליוני ש"ח בהשוואה ליתרה ממוצעת של 862 מיליוני ש"ח בשנת 2007. המגזר הצליח להגדיל את היקף היתרה הממוצעת של ניירות הערך על אף ההאטה בשוק והמשבר הכלכלי.

היקף יתרת התיקים המנוהלים הסתכמה בשנת 2008 ב- 249 מיליוני ש"ח בהשוואה ליתרה ממוצעת של 242 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

● מידע כללי על מגזר הפעילות

☰ מבנה מגזר הפעילות ושינויים החלים בו

משכנתאות - השירותים העיקריים הינם הלוואות מכספי בנק למימון דיור או למטרה כללית בשעבוד דירת מגורים. בנוסף לזה, המערכת הבנקאית נותנת הלוואות לזכאים מכספי בנק בסבסוד מדינה ובאחריות הבנק וכן הלוואות מכספי המדינה ובאחריותה במסגרת תכניות הסיוע לזכאים של משרד הבינוי והשיכון. ראה בפרק הסכמים מהותיים באשר להסכם החדש המתייחס להלוואות שיועמדו לזכאים. כל הבנקים פעילים בתחום המשכנתאות אם בעקיפין באמצעות חברות בנות ואם באופן ישיר. בשנים האחרונות נכנסים גורמים חוץ בנקאיים, בעיקר חברות ביטוח, לתחום המשכנתאות, אם כי בשלב זה השפעתם אינה משמעותית.

בנקאות ופיננסים - המגזר כולל הלוואות למימון רכישת רכבים חדשים ומיד שנייה, פעילות בכרטיסי אשראי וכן פעילות פאסיבה (פיקדונות וחסכונות) של משקי בית. בשנים האחרונות גדלה הפעילות בתחום ההלוואות למימון רכישת רכב חדש מהיבואנים, והיא מהווה נדבך חשוב בפעילות המגזר.

שוק ההון - עיקר הפעילות של משקי הבית מתחלקת בין:

- בנקים - באמצעות מערך הסניפים של המערכת הבנקאית, יכולים לקוחות הבנקים לקבל שרותי ברוקראז', יעוץ השקעות וניהול תיקי ניירות ערך.
- בתי השקעות פרטיים - חלקם מבצעים פעילות ברוקראז' וחלקם מתמחים רק בתחום ניהול תיקים ו/או ניהול קרנות נאמנות וקופות גמל. בשנים האחרונות עלה בהתמדה חלקם של בתי ההשקעות הפרטיים בפעילות מול משקי הבית.

🔗 **מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים**

לגבי קביעת תעריפונים שיחולו על שירותים ליחידים ו-"עסק קטן" על ידי בנק ישראל, ולגבי התיקון לחוק ההוצאה לפועל בין היתר בנושא ויתור על זכות לדיור חלוף, ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה" להלן.

משכנתאות - בהוראות המפקח על הביטוח מאוגוסט 2003 נקבעה נוסחה לקביעת פרמיית הביטוח המרבית אותה יוכלו לגבות חברות הביטוח מלקוחות שביטחו נכסים באמצעות הבנקים במישרין או בעקיפין באמצעות חברות בנות. על פי הוראה זו שיעור הפרמיה שישאר בידי הבנק וחברות הביטוח יחדיו, פוחת בהדרגה משנת 2004 ועד שנת 2008.

🔗 **שינויים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיות**

משכנתאות - בשנת 2008 עלה היקף המשכנתאות שניתנו במערכת הבנקאית כאמור לעיל בפרק "התפתחויות מהותיות".

הגברת התחרות בתחום ביטוחי החיים והנכסים מצד חברות הביטוח, והוראות המפקח על הביטוח, כמפורט לעיל, מקטינות את הכנסות הבנק ממקור זה.

בנקאות ופיננסים - מספר כלי הרכב הפרטיים החדשים שנמכרו בשוק המקומי בשנת 2008 עמד על כ- 157 אלפי כלי רכב בדומה לאשתקד. יחד עם זאת, הורגשה האטה במחצית השניה של שנת 2008. בתחום כרטיסי האשראי קיימת פעילות מוגברת ותחרותיות גבוהה בקרב מגזרי הלקוחות השונים: לקוחות מחזיקי הכרטיסים, הבנקים המפיצים כרטיסי אשראי ובתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי. רשתות שיווק מובילות הקימו מיזמים משותפים עם חברות כרטיסי האשראי להפצת כרטיסי אשראי משותפים ומתן אשראי צרכני.

שוק ההון – בשנת 2008 אירע משבר פיננסי חריף בארץ ובעולם. הציבור הפסיד סכומים ניכרים דרך קופות הגמל, קרנות ההשתלמות, ביטוחי מנהלים ותיקי ניירות ערך שמוחזקים בבנקים ובבתי ההשקעות. הריבית בעולם ובארץ החלה לרדת ובשוק האג"ח הקונצרני נרשמו ירידות חדות. רוב הכסף של הציבור הוסט לאג"ח ממשלתיות הנחשבות בטוחות יותר, שם נרשמה עליה במחזורי המסחר ועליות במדדים. מחזור המסחר היומי במניות נשאר דומה לממוצע של שנת 2007 כ- 2 מיליארד שקל, מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח הסתכם ב- 4 מיליארדי ש"ח בהשוואה ל 3.3 מיליארדים בשנת 2007.

☛ התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות ובמאפייני הלקוחות שלו

משכנתאות - בשנת 2008 התמתנה תופעת מיחזור המשכנתאות בהשוואה לשנים 2006-2007. לתופעת המיחזורים השלכות על משך חיי ההלוואה בבנק, המרווחים, הגדלת סיכוני השוק והחרפת התחרות בענף המשכנתאות.

בנקאות ופיננסים - באשראי לרכישת כלי רכב חל קיטון משמעותי, ירידה של כ- 29% לעומת שנת 2007 הנובעת מהאטה בענף הרכב במחצית השנייה של שנת 2008. הבנק מעריך כי בשנת 2009 יחול קיטון נוסף בהיקף ביצוע האשראי לרכב לאור ההאטה בפעילות המשקית ואווירת המיתון.

המידע לגבי היקף ביצוע האשראי בסעיף זה הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על המשך המשבר בענף הרכב עקב ההאטה הכלכלית ויכול שלא יתממש בין היתר בשל התאוששות הענף.

שוק ההון - בעקבות המשבר חיפש הציבור במהלך השנה השקעות אלטרנטיביות להשקעה במניות ובאג"ח קונצרני ועבר להשקיע בשוק האג"ח הממשלתי. המגזר הפרטי פדה כספים רבים מאפיקים שנחשבו סולידיים עד היום כגון קופות גמל וקרנות השתלמות עקב הפסדים גדולים. לקוחות רבים "יושבים על הגדר" בהמתנה להתפתחויות הכלכליות וכספם מושקע בשלב זה באפיקים בטוחים כגון פיקדונות וחסכונות.

☛ גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות

משכנתאות - מגוון מוצרי אשראי המותאמים לצרכי הלקוחות, מערך הפצה (סניפים) בפריסה ארצית ויכולת חיתום אשראי גבוהה, תוך הבנת המשתנים הרלוונטיים לערך הנדל"ן המשמש כבטוחה.

בנקאות ופיננסים - הגעה לצמתי שיווק בהם מתבצעת מכירת כלי הרכב, ויכולת מהירה לגיבוש תוכניות מימון גמישות, התואמות את צרכי היבואן ואת תוכניות השיווק שלו. שיווק כרטיסי אשראי ייחודי באמצעותו מוקמת מסגרת אשראי בהסתמך על יכול ההחזר של הלקוח.

שוק ההון - מאגר לקוחות המהווים פוטנציאל להמשך פעילות, מתן שירות מקצועי, זמין ואיכותי ללקוחות. יכולת הצעה של חבילת עמלות תחרותית, יכולת תגובה מהירה למתרחש בשוק וכניסה לתחומי פעילות חדשים.

☛ חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות

למעט הצורך במערך הפצה ארצי, חסמי הכניסה אינם שונים מהותית מחסמי הכניסה של כלל תחומי הפעילות של הבנק. היציאה מתחום המשכנתאות הינה בטווח של שנים, בשל משך החיים הארוך של הלוואות, שניתנו לתקופה של עד 30 שנה.

תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות

משכנתאות - כיום, אין מוצרים תחליפים משמעותיים למשכנתא.

בנקאות ופיננסים - מוצרים תחליפים לרכישת רכב באמצעות מימון בנקאי הינם: רכישת רכב באמצעות מימון חוץ בנקאי או באמצעות חברות הליסינג, אשר מציעים מסלולים ייחודיים של ליסינג למשקי בית.

שוק ההון - התחליף העיקרי של מוצרי שוק ההון הינם מוצרי הפאסיבה כגון פיקדונות והשקעות אחרות, אשר מפורטים בפרק "גיוס מקורות המימון" להלן.

מבנה התחרות במגזר הפעילות

משכנתאות - מבנה התחרות בתחום מתן משכנתאות אינו שונה מהותית ממבנה התחרות במערכת הבנקאית בכללותה. ארבעה בנקים: מזרחי-טפחות, לאומי, פועלים ודיסקונט מחזיקים בנתח ניכר מכלל ביצועי המשכנתאות בענף. יתר הבנקים וחברות הביטוח הפועלות בתחום, מתחלקים בחלק הנותר. בשנים האחרונות מצוי שוק המשכנתאות בתחרות אגרסיבית בין הבנקים. ככלל, ניתן לציין כי מוצרי המשכנתא המוצעים ע"י הבנקים השונים הינם דומים, לכן התחרות מתמקדת בטיב השירות, בשיעורי המימון, במחירי האשראי ובעמלות המשולמות ע"י הלקוחות.

בתחום השירותים הנלווים למשכנתא יש לבנקים תחרות נוספת מצד חברות הביטוח המציעות ללקוחות הבנקים לבצע ביטוחי חיים ונכס דרכן.

בנקאות ופיננסים - בתחום מימון האשראי לרכישת כלי הרכב מרבית המימון נעשה בעבר על ידי חברות מימון חוץ בנקאיות. בשנים האחרונות, עם הגברת התחרות על משקי הבית, הצטרפו מרבית הבנקים למימון בענף.

בתחום כרטיסי האשראי, בנוסף לתחרות בין הבנקים, מורגש מאמץ מוגבר של חברות כרטיסי האשראי בשיתוף עם רשתות קמעונאיות ואחרות לפעול בקרב אוכלוסיית משקי הבית בהנפקת כרטיסי אשראי ישירות ללקוח שלא באמצעות בנק ובהצעות למתן אשראי.

שוק ההון - מאופיין בתחרות מצד גורמים בנקאיים, ברוקרים פרטיים וגופים מוסדיים. מספר השחקנים בענף הינו גדול ועוצמתם של הבנקים הגדולים הינה משמעותית. כתוצאה מוועדת בכר רבים מהלקוחות עברו לטיפול הגופים המוסדיים ובתי ההשקעות. בעקבות המשבר הפיננסי האמור, נבלם המעבר לגופים אלו ונשמעו טענות מהציבור על יכולת הגופים לתת מענה מהיר והולם לפניותיו.

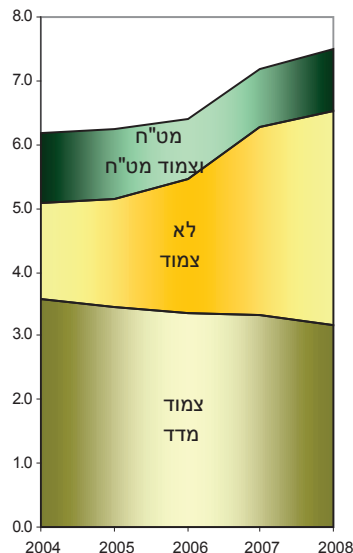
לקוחות

לקוחות המגזר הינם יחידים תושבי ישראל.

משכנתאות - אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות אלא להיפך, הפעילות במגזר זה מאופיינת בפיזור סיכון האשראי בין מספר רב של לקוחות.

לאור התנודתיות הגדולה בשער הדולר לקוחות הבנק הפסיקו לקחת משכנתאות צמודות לדולר ארה"ב ויתרת האשראי של הבנק במגזר זה ירדה לסך 147 מיליוני ש"ח בשנת 2008 לעומת 186 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

התפתחות אשראי הציבור
לפי מגזרי הצמדה
מיליארדי ש"ח

בנקאות ופיננסים - תיק האשראי ויתרת הפיקדונות הכלולים במגזר מפוזרים ואין לבנק תלות בלקוח בודד.

שוק ההון - בפעילות בשוק ההון משרת הבנק לקוחות מנוהלים ולקוחות ברוקראז' בפיזור נרחב.

הבנק פועל מול לקוחות ייעודיים, דהיינו לקוחות שעיקר פעילותם מול הבנק היא פעילות בשוק ההון (ברוקראז' או ניהול תיקים), ומול לקוחותיו האחרים של הבנק המשקיעים מעת לעת גם בשוק ההון.

🔗 שיווק והפצה

משכנתאות - הבנק משווק את המשכנתאות ונותן שירות ללקוחותיו באמצעות 16 סניפי הפזורים בפריסה ארצית. הבנק משווק את עצמו באמצעי התקשורת השונים, כבנק המתמחה בנישות מסוימות.

בנקאות ופיננסים - בתחום מימון האשראי לרכישת כלי רכב פועל הבנק גם באמצעות שיתופי פעולה עם יבואנים, סוכנויות רכב וחברות ליסינג והשכרה, היוצאים במבצעים ללקוחות לרכישת כלי רכב באמצעות מימון בנקאי. מערך ההפצה של הבנק נעזר בתוכנה המסייעת בבניית חבילת מימון המותאמת ללקוח. היבואנים והסוכנויות מפנים את הלקוחות לקבלת האשראי בכל סניפי הבנק. ערוצי שיווק נוספים הינם דיוור ישיר ומוקדי טלמרקטינג.

שוק ההון - הלקוחות של הבנק פועלים לרוב ישירות מול חדר העסקאות של הבנק ומול חברת ניהול התיקים. לקוחות הבנק האחרים פועלים בעיקר באמצעות הסניפים. הבנק משקיע אמצעי שיווק ופרסום בתחום זה, מציע ללקוחותיו עמלות תחרותיות ונותן אפשרות לפעול באמצעות עמדות מחשב מרוחקות.

במהלך שנת 2008 המשיך הבנק להרחיב את מערך ייעוץ להשקעות בניירות ערך. הבנק רואה בבסיס לקוחותיו האחרים המעוניינים להשקיע בשוק ההון כקהל יעד מתאים להרחבת פעילותו במגזר, ומשקיע משאבים במתן שירותים ללקוחות אלו.

🔗 תחרות

משכנתאות - בשנים האחרונות החריפה התחרות בתחום המשכנתאות. החרפת התחרות, בשילוב עם ההאטה בשווקי הנדל"ן, שחקה את המרווחים בעיקר בהלוואות צמודות למדד. גם בהלוואות השקליות והצמודות לדולר, בהם המרווחים בדרך כלל היו גבוהים יותר, גברה באופן ניכר התחרות ושחיקת המרווחים.

בנקאות ופיננסים - תחום מימון כלי הרכב הינו תחום עם רמת תחרותיות גבוהה. התחרות בענף מימון רכישת כלי רכב חדשים הביאה לשחיקת מרווחים והגדלת שיעורי המימון ללקוחות.

הבנק מתמודד עם התחרות באמצעות הפעלת מסלולי מימון גמישים והגברת מאמצי השיווק בתחום כלי הרכב החדשים. בנוסף הבנק מממן רכישות כלי רכב מיד שנייה – תחום שבו התחרות נמוכה והמרווחים גבוהים יותר.

מספר מסירות כלי הרכב הפרטיים בענף בשנת 2008 עמדה על 157 אלף כלי רכב. ההערכה המקובלת היא כי מחצית מהרכבים לערך יועדו לחברות הליסינג והיתרה לרכישה, בעיקר על ידי לקוחות פרטיים. אין נתונים לגבי שיעור הרכבים הממומנים שלא באמצעות מקורות עצמאיים.

שוק ההון - בשוק ההון התחרות מושפעת מטיב הייעוץ, רמת השירות וגובה העמלות. לפיכך, הבנק פועל לשיפור רמת השירות, לייעוץ איכותי ולהצעת סל עמלות תחרותי וכדאי ללקוחותיו.

המשבר הכלכלי יצר גם הזדמנות. לקוחות המאוכזבים מתוצאות הייעוץ שניתן להם עשויים לחפש אלטרנטיבות טובות יותר, מקצועיות יותר וזולות יותר. זמינות היועץ בבנק, שהינה מהגבוהות במערכת, היכולת לתת מענה מקצועי, יחד עם מאגר לקוחות גדול בתחומי הפאסיבה עשויים לאפשר לבנק להרחיב את פעילותו בתחום זה.

המידע בדבר התממשות הרחבת הפעילות הינה מידע צופה פני עתיד העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכת הבנק את התנהגות הלקוחות ועשוי שלא להתממש עקב התנהגות שונה מהמצופה.

🔗 הון אנושי

בשנת 2008 הסתכם מספר המשרות הישירות הממוצע במגזר ב-149 משרות ישירות בתחום האשראי הקמעונאי, בתחום החסכונות והפיקדונות ובתחום שוק ההון. כמו כן הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה. בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכי הבנק.

🔗 יעדים ואסטרטגיה עסקית

משכנתאות - הבנק פועל בסביבה תחרותית לפיכך מתמקד הבנק בנושאים הבאים: הגברת מאמצי השיווק והמכירה, פיתוח משכנתאות ייחודיות התואמות את טעם הצרכן, ומאפשרות סביבת מרווח נאותה והסטת ביצוע משכנתאות לבסיסי הצמדה המאופיינים ברמת תחרות נמוכה ומרווחים גבוהים.

האסטרטגיה המובילה את הבנק היא הקצאת הון למגזרים שהבשילו לפי קריטריון הרווחיות, תוך שמירה על מסה משמעותית של פעילות. נתח השוק של הבנק מכלל המערכת הבנקאית לא מהווה קריטריון בהקצאה זו. לפיכך הבנק מסיט פעילויות למגזרי פעילות אחרים בהם הבנק נהנה ממרווחים גבוהים יותר.

בנקאות ופיננסים - בכוונת הבנק להקטין את חלקו במימון כלי רכב חדשים ולהעמיק את פעילותו במימון כלי רכב מיד שנייה. כמו כן מתכוון הבנק לאפשר ללקוחותיו למנף את הנכסים המשועבדים לבנק, ולקבל אשראי לזמן קצוב. מתן האשראי באמצעות שיווק כרטיסי אשראי משתלב אף הוא במסגרת יעדי הבנק להגדלת האשראי למשקי בית.

שוק ההון - בכוונת הבנק לפעול לגיוס לקוחות הפעילים בשוק ההון באמצעות הסניפים ויועצי ההשקעות הפזורים בחלק מסניפי הבנק.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

בכוונת הבנק להרחיב את הפעילות הקמעונאית כדלקמן:

 מתן אשראי למשקי בית ובכלל זה מימון רכישת כלי רכב והנפקת כרטיסי אשראי ללקוחות הבנק.

 הרחבה והמשך הגברת ההישענות על גיוס פיקדונות ממשקי בית.

 הרחבת הפעילות הקמעונאית בשוק ההון ובשירותי מט"ח.

 הגדלת אקטיביזציה של לקוחות קיימים והגדלת הרווחיות מלקוחות קיימים.

המידע בדבר כוונות הבנק כאמור בסעיף זה הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות הבנק לגבי יכולת התממשות של תוכניות הבנק, ויכול שלא יתממש בשל תגובות לא חזויות של הגורמים הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.

■ מגזר בנקאות פרטית

פעילות המבוצעת מול לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ. הכנסות מגזר זה מהוות 13% מכלל הכנסות הבנק.

הפעילות מחולקת לשלושה תחומי משנה: משכנתאות, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון. היקף הפעילות עם תושבי החוץ, בעיקר מארצות צפון אמריקה, אנגליה וצרפת, גדל עד לשנת 2007. בשנת 2008 נרשמה ירידה בהמשך למשבר הכלכלי הגלובלי.

פעילות הבנק בתחום גיוס המקורות מהציבור מרוכזת באגף שוק ההון והשקעות. בשל העובדה כי פעילות זו נוגעת לכלל מגזרי הפעילות של הבנק וכי לתחום זה מאפייני פעילות שונים מיתר המגזרים, תתואר פעילות זו במרכז בפרק "גיוס מקורות המימון" ולא בכלל מגזר בנפרד.

☛ **משכנתאות** - כוללת מתן הלוואות מכספי בנק ללקוחות פרטיים, תושבי חוץ בעיקר, בעלי עושר פיננסי גבוה, למימון רכישת דירות בארץ, וכן אשראי אחר בשעבוד ביטחונות אחרים.

☛ **בנקאות ופיננסים** - כוללת מתן אשראי ופעילות בחשבונות עו"ש, גיוס פיקדונות במט"ח, בעיקר מיחידים תושבי חוץ.

☛ **שוק ההון** - מוצעים ללקוחות המגזר, כמו ללקוחות יתר המגזרים, המוצרים הבאים: ברוקראז' וייעוץ בהשקעות. הפעילות כוללת מתן שירותי ברוקראז' – ביצוע ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל; ייעוץ בהשקעות – מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך ללקוחות; ניהול תיקי השקעות – ניהול נכסים פיננסיים עבור לקוחות.

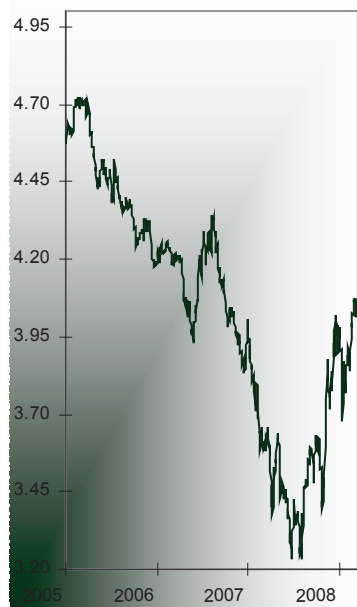
להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח				
								רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
30.0	0.8	7.6	21.6	27.1	0.6	4.8	21.7	מחיצוניים
1.5	---	8.8	(7.3)	1.0	---	5.4	(4.4)	בינמיגרי
5.7	0.6	2.7	2.4	4.4	0.4	2.2	1.8	הכנסות תפעוליות ואחרות
37.2	1.4	19.1	16.7	32.5	1.0	12.4	19.1	סך ההכנסות
---	---	---	---	0.2	---	---	0.2	הפרשה לחובות מסופקים
(15.3)	(0.7)	(8.8)	(5.8)	(16.9)	(0.7)	(9.6)	(6.6)	הוצאות תפעוליות ואחרות (לרבות פחת והפחתות)
21.9	0.7	10.3	10.9	15.8	0.3	2.8	12.7	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
(7.2)	(0.2)	(3.4)	(3.6)	(5.8)	(0.1)	(1.0)	(4.7)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
14.7	0.5	6.9	7.3	10.0	0.2	1.8	8.0	רווח נקי
33.1%	---	97.2%	19.4%	24.0%	---	27.3%	22.9%	תשואה להון
582.5	---	77.2	505.3	605.0	---	106.3	498.7	יתרה ממוצעת של נכסים
863.1	---	863.1	---	817.5	---	817.5	---	יתרה ממוצעת של התחייבויות
582.8	---	92.0	490.8	573.2	---	90.5	482.7	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
229.6	229.6	---	---	179.3	179.3	---	---	יתרה ממוצעת של ניירות ערך

* סווג מחדש.

● נתוני רווחיות של המגזר

שער החליפין של השקל מול הדולר

משכנתאות - הרווח הנקי בשנת 2008 הסתכם ב-8.0 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-7.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007, עליה של 10%. עיקר הגידול נובע מגידול בהכנסות המימון, כמפורט להלן.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2008, המחושב על בסיס רכיבי הסיכון בתחום הגיע ל-22.9% בהשוואה ל-19.4% בשנת 2007.

הכנסות המימון במשכנתאות בשנת 2008 הסתכמו ב-17.3 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-14.3 מיליוני ש"ח. הגידול נובע מהכנסות מימון בינמגזריות בשל ירידה משמעותית בשער הליבור.

ההכנסות התפעוליות הסתכמו השנה ב-1.8 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-2.4 מיליוני ש"ח אשתקד. ירידה בשיעור של 25%. עיקר הירידה נובע מקיטון בעמלות פתיחת תיק בשל ירידה בביצועי האשראי בהשוואה לשנת 2007.

יתרת הנכסים הממוצעת הסתכמה ב-0.5 מיליארדי ש"ח, בדומה לשנת 2007.

בנקאות ופיננסים - הרווח הנקי הסתכם השנה ב-1.8 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-6.9 מיליוני ש"ח בשנת 2007, ירידה בשיעור של 74%. הקיטון נובע מירידה בהכנסות כפי שמפורט להלן.

הכנסות המימון בשנת 2008 הסתכמו ב-10.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-16.4 מיליוני ש"ח, עיקר הקיטון נובע מהירידה בשער הליבור במהלך שנת 2008 אשר השפיעה על המרווח והקטינה את ההכנסות הבין מגזריות. כמו כן, הירידה בשער הדולר הקטינה משמעותית את ההכנסות מעמלות המרה.

ההכנסות התפעוליות הסתכמו השנה ב-2.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-2.7 מיליוני ש"ח אשתקד.

שוק ההון - הרווח הנקי הסתכם ב-0.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-0.5 מיליוני ש"ח אשתקד.

● מידע כללי על מגזר הפעילות

⌘ מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

מגבלות החקיקה במגזר זה דומות לאלו של כלל תחומי הפעילות של הבנק. לפרטים ראה סעיף "מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי" בדוח זה.

⌘ שינויים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

בשנת 2008 חלה ירידה בביקוש לדירות יוקרה באזורים כמו תל-אביב, ירושלים, אשדוד ונתניה, בעיקר מצד תושבי חוץ, דבר שהביא לירידה בביצועים של אשראי ולקיטון בפעילות המגזר.

⌘ גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות

גורמי הצלחה ייחודיים הינם: היכרות וקשרים ענפים עם קהילות יהודיות בחו"ל, נסיעות לחו"ל לפגישות שוטפות ומתן שירות מקצועי ואישי ללקוחות המגזר.

☞ חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות

חסמי הכניסה אינם שונים מהותית מחסמי הכניסה של כלל תחומי הפעילות של הבנק. היציאה מתחום המשכנתאות הינה ארוכת טווח, בשל משך החיים הארוך של הלוואות.

☞ תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות

משכנתאות - כיום, אין מוצרים תחליפים משמעותיים למשכנתא.

שוק ההון - התחליף העיקרי של מוצרי שוק ההון הינם מוצרי הפאסיבה כגון פיקדונות והשקעות אחרות. הביקוש למוצרים אלה נגזר מרמת הריבית על השקעות אלטרנטיביות אלו.

☞ מבנה התחרות במגזר הפעילות

מבנה התחרות אינו שונה מהותית ממבנה התחרות במערכת הבנקאית כולה.

☞ לקוחות

לקוחות המגזר הינם בעיקר תושבי חוץ בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה. אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד והפעילות במגזר זה מאופיינת בפיזור סיכון האשראי. אף גיוס המקורות במגזר זה הינו מפוזר.

☞ שיווק והפצה

עיקר השיווק נעשה באמצעות פניה אישית ללקוחות פוטנציאליים.

☞ תחרות

מתן אשראי לתושבי חוץ לשם מימון רכישת דירות בארץ אינו דומה למתן משכנתא לתושבי ישראל. הבנק הצליח ליצור לעצמו נוכחות בתחום זה וחלקו המשווער בפעילות זו גבוה מחלקו במערכת הבנקאית בכללותה.

☞ הון אנושי

בשנת 2008 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב- 26 משרות ישירות. בנוסף, הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה. במגזר מועסקים עובדים קבועים שעברו הכשרה מתאימה למתן שירות המותאם לצורכי לקוחות המגזר.

☞ יעדים ואסטרטגיה עסקית

בכוונת הבנק לשמר את מעמדו במגזר זה ואת המוניטין שהוא יצר בקרב הקהילות היהודיות בחו"ל. הבנק יפעל להרחיב את הפעילות במגזר זה תוך שיפור של המרווח הפיננסי והרווחיות מלקוח.

המידע בדבר כוונות הבנק כאמור בסעיף זה הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות הבנק לגבי יכולת התממשות של תוכניות הבנק, ויכול שלא יתממש בשל תגובות לא חזויות של הגורמים הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.

■ מגזר עסקי

פעילות המבוצעת מול לקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות בסניפים מוגדרים של הבנק. הכנסות מגזר זה מהוות 22% מכלל הכנסות הבנק.

הפעילות מחולקת לשלושה תחומי משנה: בניה ונדל"ן, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון.

פעילות הבנק בתחום גיוס המקורות מהציבור מרוכזת באגף שוק ההון והשקעות. בשל העובדה כי פעילות זו נוגעת לכלל מגזרי הפעילות של הבנק וכי לתחום זה מאפייני פעילות שונים מיתר המגזרים, תתואר פעילות זו במרכז בפרק "גיוס מקורות המימון" ולא בכלל מגזר בנפרד.

פעילות הבנק במגזר זה הינה מתן אשראי לזמן קצוב המגובה בביטחונות מטריאליים (נדל"ן, כלי רכב ופיקדונות כספיים) ומתן אשראי בעל אופי מתחדש.

☞ **בניה ונדל"ן** - מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן, ליווי פרויקטים בשיטת הליווי הסגור לרבות קבוצות רכישה והנפקת ערבויות לפי חוק המכר (דירות) וערבויות אחרות.

☞ **בנקאות ופיננסים** - מתן אשראי למימון פעילות שוטפת, מימון רכישת נכסים מניבים ונכסים לשימוש עצמי, כגון חנויות או משרדים ומתן שירותים נלווים לעסקים, כדוגמת ערבויות, המרות מט"ח וסחר חוץ. האשראי המסחרי בבנק ממוקד בעיקר בתחום המסחר הסיטונאי ושירותים עסקיים שונים, אשראי לחברות ליסינג והלוואות כנגד פיקדונות. כן כוללת הפעילות גיוס פיקדונות מגופים מוסדיים וחברות באמצעות מגוון הפיקדונות הקיימים בבנק שאינם שונה משאר מגזרי הפעילות.

☞ **שוק ההון** - מוצעים ללקוחות המגזר, כמו ללקוחות יתר המגזרים, המוצרים הבאים: ברוקראז', ייעוץ בהשקעות וניהול תיקי השקעות. הפעילות כוללת מתן שירותי ברוקראז' – ביצוע ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל; ייעוץ בהשקעות – מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך ללקוחות; ניהול תיקי השקעות – ניהול נכסים פיננסיים עבור לקוחות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	ס"ה	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח				
								רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
41.1	1.6	15.9	23.6	45.8	0.7	16.5	28.6	מחיצוניים
(2.8)	---	(0.7)	(2.1)	(4.1)	---	(1.6)	(2.5)	בינמגזרי
14.5	4.3	3.8	6.4	14.3	3.1	5.2	6.0	הכנסות תפעוליות ואחרות
52.8	5.9	19.0	27.9	56.0	3.8	20.1	32.1	סך ההכנסות
(8.4)	---	1.0	(9.4)	(1.9)	---	(1.0)	(0.9)	הפרשה לחובות מסופקים
(35.5)	(6.1)	(15.9)	(13.5)	(33.5)	(5.1)	(14.5)	(13.9)	הוצאות תפעוליות ואחרות (לרבות פחת והפחתות)
8.9	(0.2)	4.1	5.0	20.6	(1.3)	4.6	17.3	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(3.0)	---	(1.3)	(1.7)	(7.5)	0.5	(1.7)	(6.3)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
5.9	(0.2)	2.8	3.3	13.1	(0.8)	2.9	11.0	רווח (הפסד) נקי
4.7%	---	5.6%	4.3%	8.2%	---	4.0%	12.7%	תשואה להון
1,461.2	---	809.5	651.7	1,886.9	---	1,051.6	835.3	יתרה ממוצעת של נכסים
3,006.0	---	3,006.0	---	3,296.7	---	3,296.7	---	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,630.3	---	614.4	1,015.9	2,187.5	---	1,005.4	1,182.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,582.3	2,582.3	---	---	1,055.0	1,055.0	---	---	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
1,414.7	1,414.7	---	---	1,311.2	1,311.2	---	---	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול

* סווג מחדש.

● נתוני רווחיות של המגזר

בניה ונדל"ן - הרווח הנקי הסתכם השנה ב-11.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-3.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007. עיקר הגידול נובע מקיטון בהפרשה לחומ"ס וגידול בהכנסות המימון כפי שמפורט להלן.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2008, המחושב על בסיס רכיבי הסיכון בתחום הגיע ל-12.7%, לעומת 4.3% בשנת 2007.

הכנסות המימון הסתכמו ב-26.1 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-21.5 מיליוני ש"ח בשנת 2007, גידול של כ-21%. עיקר הגידול נובע ברווח ממרווח בגין גידול משמעותי ביתרות במגזר הלא צמוד.

ההכנסות התפעוליות הסתכמו בשנת 2008 ב-6.0 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-6.4 מיליוני ש"ח אשתקד.

ההפרשה לחובות מסופקים בשנת 2008 הסתכמה ב-0.9 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-9.4 מיליוני ש"ח בשנת 2007. ההפרשה בשנת 2007 כללה הפרשה חריגה ללקוח בודד.

ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב-13.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-13.5 מיליוני ש"ח אשתקד.

ההיקף הממוצע של הנכסים הסתכם בכ-0.8 מיליארדי ש"ח בשנת 2008, לעומת 0.6 מיליארדי ש"ח בשנת 2007, גידול של 33%.

בנקאות ופיננסים - הרווח הנקי הסתכם בשנת 2008 ב-2.9 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-2.8 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון בשנת 2008, המחושב על בסיס רכיבי הסיכון בתחום הסתכם ב-4.0%, לעומת 5.6% בשנת 2007.

הכנסות המימון הסתכמו ב-14.9 מיליוני ש"ח בדומה לשנה מקבילה אשתקד. על אף הגידול המרשים ביתרות, לא נרשמה עליה בהכנסות המימוניות של המגזר, בעיקר בשל שחיקת המרווח במגזר הלא צמוד.

ההכנסות התפעוליות הסתכמו השנה ב-5.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-3.8 מיליוני ש"ח אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול בעמלת פתיחת תיק מסחרי.

ההיקף הממוצע של הנכסים הסתכם בכ-1.1 מיליארדי ש"ח בשנת 2008, לעומת 0.8 מיליארדי ש"ח בשנת 2007, גידול של 37%.

ההיקף הממוצע של התחייבויות לציבור (המורכבים מגיוס פיקדונות מלקוחות מסחריים) הסתכם בכ-3.3 מיליארדי ש"ח בשנת 2008, בהשוואה ל-3.0 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

שוק ההון - ההפסד הסתכם השנה ב- 0.8 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד של 0.2 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 הסתכמו ב- 5.1 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 6.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007. הקיטון בהוצאות התפעוליות נובע בעיקרו מקיטון בהוצאות מיחשוב הנגזרות משווי התיק המנוהל.

היקף היתרה הממוצעת של ניירות הערך הסתכמה בשנת 2008 ב- 1,055 מיליוני ש"ח בהשוואה ליתרה ממוצעת של 2,582 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

היקף יתרת התיקים המנוהלים הסתכמה בשנת 2008 ב- 1,311 מיליוני ש"ח בהשוואה ליתרה ממוצעת של 1,414 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

● מידע כללי על מגזר הפעילות

☞ מבנה מגזר הפעילות ושינויים החלים בו

בנייה ונדל"ן - עיקר פעילות מימון הענף נעשית בשיטת הליווי הסגור ומיעוטה בשיטת אובליגו ביטחונות.

בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד אליו מופקדים כספי התקבולים. ההון העצמי, כספי רוכשים והאשראי שמועמד בחשבון משמשים את הפרויקט ומשוחזרים לפי קצב התקדמות הבניה. בנוסף ניתנים לפרויקט שירותים נוספים כגון העמדת ערבויות ביצוע וערבויות חוק מכר לרוכשים. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק.

בשיטת אובליגו ביטחונות האשראי ניתן לחברות קבלניות כנגד שיעבוד ביטחון ספציפי. מימון הבניה למגורים נעשה על ידי כלל המערכת הבנקאית. במקביל חברות הביטוח מעמידות אשראי במתכונת של פוליסות על פי חוק המכר לטובת רוכשים, מהלך המבוצע בשיתוף פעולה עם המערכת הבנקאית ו/או העמדת אשראי ישיר לחברות מובילות בענף.

בנקאות ופיננסים - אשראי לפעילות מסחרית - מימון הפעילות המסחרית לרבות מימון נכסים מניבים ופעילות שוטפת, נעשה בדרך כלל כנגד בטחונות מטריאליים. נכסים מניבים ממומנים, בין היתר, כנגד שעבוד הנכס וקבלת התזרים המתקבל ממנו. הפעילות השוטפת של החברות, ממומנת, בין היתר, כנגד שעבוד הנכסים השוטפים.

בנקאות ופיננסים - אשראי לחברות ליסינג - בשנים האחרונות חברות מעדיפות, בין היתר משיקולים מיסויים, לחכור רכבים מחברות ליסינג על פני קניית רכבים. ענף הליסינג שהחל להתפתח מהחכרת רכבים לחברות ההיי טק התפתח גם לחברות רבות אחרות בכלל ענפי המשק. בעבר, החברות שרכשו רכבים מימנו את רכישתם באמצעות הון עצמי או אשראי בנקאי. הרכבים הועמדו לעובדים בכמויות מצומצמות ובעיקר לבעלי תפקידים בכירים. בשנים האחרונות, הפכו חברות הליסינג לשחקניות המרכזיות בענף הרכב בישראל, הן ברכישת רכבים (כ- 60% מהרכבים החדשים) והן במסחר ברכבים מיד שנייה.

ציי הרכב של חברות הליסינג ממומנים כולם באמצעות אשראי בנקאי ואשראי חוץ בנקאי בדמות אג"ח וזאת בשיעורי מימון גבוהים. לפיכך, התהליך האמור הביא מחד להגדלת היקף האשראי הניתן לענף ומאיך לריכוזיות אשראי למספר חברות ליסינג.

המשבר הכלכלי הפוקד את המשק המקומי והעולמי, עשוי להשפיע גם על ענף הליסינג בעיקר בכל הקשור להחזרות כלי רכב כתוצאה מפטורי עובדים במשק וממעבר של חברות לניהול עצמי של ציי כלי הרכב וכן לאור קושי של החברות בענף לגייס הון לפעילותן.

המידע כי השינויים החלים במגזר הפעילות כאמור לעיל עשויים להשפיע על ענף הליסינג הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על ההתנהגויות הקיימות היום בשוק הליסינג ויכול שלא יתממש בשל שינוי במגמה זו.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

בניה ונדל"ן - בנוסף למגבלות החקיקה החלות על כלל תחומי הפעילות של הבנק, חלות על מגזר זה מגבלות מיוחדות שנקבעו בהוראת המפקח על הבנקים ואשר מחייבות את הבנק לממן פרוייקט בניה בשיטת הליווי הפיננסי רק בדרך של הנפקת שוברי תשלום בגין כל דירה בפרוייקט. לפרטים לגבי הוראות אלו ולגבי חקיקה המטילה אחריות על בנק המלווה פרוייקט בניה בכל הנוגע להנפקת בטוחות לרוכשי דירות בפרוייקט ראה פרק "עדכוני חקיקה" להלן.

בנקאות ופיננסים - ענף הליסינג עשוי להיות מושפע משינויים רגולאטורים כמו שינוי בהוראת המס על יבוא רכבים, שינוי בשימוש ובקבוצות המחיר וכן מפתחת שוק הרכב ליבוא מקביל. שינויים אלו עשויים להשפיע על התוצאות הכספיות של חברות הליסינג ועל ערך המלאי שלהן, ולפיכך גם על היקף מימון הענף.

בספטמבר 2005 חתם שר האוצר על צו להפחתת מס הקניה על כלי רכב אשר יביא להפחתה הדרגתית בשיעור מס הקניה מ-95% ל-72% בשנת 2010. לא ניכרת השפעה מהותית של מהלך זה על שוק הליסינג.

ההשפעה על השינוי בשימוש, אף היא אינה צפויה להיות מהותית. זאת בשל הקיזוז הצפוי עם הצמיחה בענף, הפחתת המס שולי וההדרגתיות שבה יוגדל שווי השימוש בתהליך אשר ימשך מספר שנים.

המידע כי השינויים הרגולאטורים כאמור עשויים להשפיע על ענף הליסינג הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על ההתנהגויות הקיימות היום בשוק הליסינג ויכול שלא יתממש בשל שינוי במגמה זו.

שינויים בהיקף הפעילות במגזר ברווחיות

בניה ונדל"ן - המשק כולו וענף הנדל"ן בפרט, חוו משבר בחודשים האחרונים של שנת 2008. עם זאת אנו עדים, בחישוב שנתי לעליית מחירים בשיעור של כ-10% בממוצע כלל ארצי. לפרטים ראה לעיל בפרק הסביבה הכלכלית.

בנקאות ופיננסים - בשנים האחרונות הביקוש ההולך וגובר לנכסי נדל"ן באזורי המרכז ובערים מוטי ביקוש של תושבי חוץ, ועלייה בדמי השכירות בנכסים מניבים, הוביל לגידול בעסקאות ובביקוש למימון הבנקאי והחוץ בנקאי. הצמיחה הגבוהה במשק הגבירה את הביקוש לאשראי לצורך מימון מגוון רחב של עסקאות ופעילות.

בנוסף, צמיחת ענף הליסינג בשנים האחרונות באופן רציף הן בהיקף ההכנסות והן בהיקף ציי הרכבים, והגידול בהיקפי פעילות ענף הליסינג וההשכרה הביא לגידול מקביל באשראי הבנקאי אשר ניתן לענף.

לאור המשבר הכלכלי הפוקד את המשק המשפיע בין היתר על ענף הליסינג, הבנק בוחן את המשך ואופן פעילותו במימון הענף כך שיתכן ותחול פגיעה ברווחיות מענף זה.

התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות ובמאפייני הלקוחות שלו

בניה ונדל"ן - שחיקת הרווחיות והמיתון שפקד את המשק בשנים האחרונות גרמו לצמצום מספר החברות הפעילות בענף בכלל ובתחום קבלנות הביצוע בפרט.

בשל המשבר בענף ומחסור בהון עצמי לחברות, גורמים חוץ בנקאיים החלו להשלים לחברות הון עצמי.

בנקאות ופיננסים - בשנים האחרונות הצמיחה במשק מחד ואפשרות חברות הביטוח ליתן אשראי מאידך, הגדילו את האשראי החוץ בנקאי, המהווה מקור אשראי חלופי תחרותי. עד לרבעון השני של שנת 2008 אף התאפיינה בגידול ברכישות של נכסים מניבים על ידי תושבי חוץ. לקראת המחצית השניה של שנת 2008 ניכרה האטה ברכישות אלו.

ענף הליסינג כולל כיום כ-30 חברות, מתוכן כ-5 חברות גדולות המהוות כ-80% מהשוק. בשנים האחרונות עלה חלקן של החברות הגדולות, דבר התורם אף הוא לריכוזיות האשראי הניתן לענף. במקביל לצמיחה המתוארת לעיל, התחרות הגוברת בענף גרמה לשחיקת רווחיות חברות הליסינג, והשפיעה על איתנותן.

☛ גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות

בניה ונדל"ן - הבנה של המשתנים הרלוונטיים המשפיעים על רמת הסיכון בפרויקט כגון אזורי ביקוש, בניה בשלבים, קרקע בשלה לבניה, יכולת נגישות ליזמים מנוסים, יכולת חיתום אשראי גבוהה המתבטאת בבחירה נכונה של הפרויקט המלווה שהינה נגזרת של מיקום הפרויקט ואפשרויות השיווק שלו בהתאם לצרכי השוק, קביעת מבנה מימון לעסקה התואמת את צרכי הפרויקט והלקוח, שליטה ובקרה על הוצאות והכנסות הפרויקט עד להשלמתו ויכולת ניהול אשראי בתנאי משבר.

בנקאות ופיננסים - ניהול קפדני של האשראי, תוך ביצוע מתמיד של בקורות, ניתוח עומק ומקיף של העסקאות החדשות לרבות הבנת הסיכונים הכרוכים במימון. קביעת מבנה האובליגו והתאמת סכום המימון לתזרים המזומנים בגין העסקאות ולפעילות החברה. הערכה אמينة ושוטפת של מצבת הביטחונות הקיימת בבנק ומעקב אחר הדיווחים השוטפים של החברה.

☛ חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות

בניה ונדל"ן - חסמי הכניסה לפעילות מימון בענף הינם בעיקר הכרות וניסיון נצבר בהפעלת מימון בשיטת הליווי הסגור, אשר הינה שיטת מימון ייחודית בענף הבנקאות. כן נדרשת היכרות עם הפעילים בו והבנה מעמיקה של שוק הנדל"ן.

בנקאות ופיננסים - מאחר וענף הליסינג הינו צרכן אשראי גדול ואינו צורך שירותים בנקאיים מורכבים, אין חסמי כניסה ו/או יציאה משמעותיים למימון הענף. כמו-כן, אשראי הניתן למימון נכסים מניבים, אינו מצריך תפעול רב במהלך תקופת המימון.

☛ תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות

בניה ונדל"ן - שוק ההון כמעט ואינו מספק מקורות כספיים למימון ענף הבניה והנדל"ן. חברות הביטוח אשר החלו כבר את פעילותן בהעמדת אשראי במתכונת של פוליסות על פי חוק מכר, עושות צעדים ראשונים להעמדת אשראי כספי בענף.

בנקאות ופיננסים - מוצר תחליפי לאשראי בנקאי עד לפרוץ המשבר הינו גיוס בשוק ההון, בין היתר, באמצעות איגוח תזרימי מזומנים הנובעים מעסקאות ליסינג והנפקות אג"ח בחברות נדל"ן אשר לעיתים מגובות בתזרימי מזומנים ספציפיים. כמו-כן, חברות הביטוח פועלות אף הן בתחום מימון המגזר העסקי - המהווה תחליף לאשראי הבנקאי. מוצר תחליפי נוסף הינו הנפקת ני"ע מסחריים במקום הלוואות און-קול.

☛ לקוחות

בניה ונדל"ן - הבנק מלווה כ-130 פרויקטים, בהיקף ממוצע של כ-60 יחידות דיור לפרויקט. מעל למחצית הפרויקטים המלווים נמצאים באזורי הביקוש – אזור ירושלים רבתי, אזור המרכז והשרון.

תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. יתרת האשראי של לקוחות הבנק אינה משיקה למגבלת לווה בודד. פיזור התיק מתאפשר גם באמצעות שיתוף פעולה אסטרטגי של הבנק עם חברות ביטוח אשר בדרך כלל מנפיקות פוליסות על פי חוק המכר (דירות) לרוכשים בפרויקטים המלווים על ידי הבנק. בנוסף קיימים מספר שיתופי פעולה עם חברת ביטוח גם במתן אשראי כספי בפרויקטים המלווים.

בנקאות ופיננסים - תיק הלקוחות מפוזר בין מספר רב של לקוחות. מימון פעילות שוטפת ניתן למספר רב של לקוחות הפועלים בתחומים וענפי משק שונים ומגוונים. תחום הנדל"ן המניב כולל מימון סוגיו השונים ובכללם, תחנות דלק, משרדים ושטחי מסחר. תיק הליסינג וההשכרה בבנק כולל 9 חברות אשר חלקן נמנות על החברות הגדולות בענף בעלות צי רכבים העולה על 30,000 כל אחת וחלקן האחר נמנות על החברות הקטנות-ביוניות בענף בעלות צי רכבים של מספר מאות עד מספר אלפים, כל אחת.

שיווק והפצה

בניה ונדל"ן - הבנק מגייס לקוחות ומרחיב את פעילותו בענף, בין היתר, על ידי איסוף אינפורמציה ביחס למכרזים לרכישת קרקע המיועדת לבניה וניתוח המכרזים. הבנק מנצל את מערך ההיכריות הרחב שלו בשוק ופונה באופן יזום לזוכים במכרזים אלו, וזאת בנוסף להרחבת פעילות עם מאגר הלקוחות הקיים של הבנק. הבנק יוצר חשיפה לקהל היעד באמצעות מתן חסויות לאירועים שאורגנו ע"י התאחדות הקבלנים והבונים וע"י ארגוני הקבלנים המקומיים, באמצעות השתתפות בכנסים שונים לרבות דוברים מטעם הבנק באירועים אלו.

בנקאות ופיננסים - הבנק פונה באופן יזום לחברות בענף הליסינג וההשכרה, לאחר בחינה מקדמית של החברה והענף. בשל צרכי האשראי של הענף, אין צורך בצינור שיווקי נוסף. בענף המסחר והשירותים הבנק משווק עצמו בקרב לקוחות פוטנציאליים באמצעות פנייה יזומה, לאחר איסוף אינפורמציה וביצוע ניתוח מקדמי של חברות שונות. הבנק מתמקד בחברות הצורכות אשראי לזמן קצוב המגובה, בעיקר, בביטחונות מטריאליים.

תחרות

בניה ונדל"ן - מימון בניה למגורים המבוצע בשיטת הליווי הסגור ממומן בעיקרו על ידי מספר בנקים. התחרות בין הבנקים מתמקדת בהשגת לקוחות איכותיים, שעוריהם ההון העצמי המושקע בפרויקט, מבנה העסקה, גובה העמלות, הריביות על האשראי ורמת השירות ללקוח.

היקף הפרויקטים הרחב, הקשרים שנצברו לאורך השנים ובסיס הלקוחות הקיים בבנק מהווים עבורו מנוף להמשך פעילות מול הלקוחות הקיימים. בנוסף, לעיתים משתמש הבנק בעודפי המקורות בפרויקטים קיימים למינוף פעילות עתידית בפרויקטים חדשים של לקוחותיו. הבנק מפעיל מנגנון ייחודי לקביעת היקף ההון העצמי הנדרש בפרויקטים הנגזר מקצב הביצוע והמכירות בפרויקט. המנגנון האמור מתמרץ הקדמת מכירות בפרויקטים ולפיכך מפחית את רמת הסיכון בפרויקטים.

בנקאות ופיננסים - ענף הליסינג הינו צרכן אשראי גדול הכולל חברות גדולות ורמת ריכוזיות גבוהה. לאור זאת, התחרות במימון הענף הינה בין הבנקים הגדולים ושוק ההון אשר מממן את הענף באמצעות עסקאות איגוח תזרימי מזומנים של עסקאות ליסינג. חלקו של הבנק במימון הענף הינו קטן ביחס לבנקים האחרים.

כל הבנקים המסחריים לוקחים חלק במימון ענף המסחר והשירותים ולפיכך רמת התחרות למימון פעילות הענף הינה גבוהה. מדיניות הבנק הינה לשמש בעיקר כבנק משני של

הלקוח ולהתמקד במימון מוצרי ניהול ספציפיים ללקוחותיו. במימון הנדל"ן המניב התחרות אינה מתמקדת רק במחיר העסקה כי אם גם בשיעור המימון ותקופת ההלוואה.

הון אנושי

בשנת 2008 הסתכם מספר המשרות במגזר ב- 36 משרות ישירות. כמו כן הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בניה ונדל"ן - בכוונת הבנק לפעול בשנת 2009 באופן סלקטיבי בתחום זה, בהתאם למדיניות הבנק.

המדיניות כוללת העדפת פרויקטים באזורי ביקוש על פני הפריפריה. העדפת פרויקטים הניתנים לחלוקה למספר שלבים, העדפת עבודה עם קבלנים מוכרים ובעלי ניסיון מסדר גודל בינוני ומטה, כניסה לליווי בעיקר בפרויקטים הבשלים לתחילת בניה בפרק זמן קצר. לפיכך פרויקטים בסדר גודל של עשרות יחידות דיור (עד 60 יח"ד) מועדפים על הבנק. הבנק ימשיך למצב עצמו כבנק המתמחה בליווי פרויקטים ובכלל זה טיפול בפרויקטים המחייבים רמת מיומנות ומקצועיות גבוהה.

המידע בדבר כוונות הבנק כאמור בסעיף זה הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס, בין היתר, על המצב הכלכלי במשק בכלל, ועל הערכות הבנק לגבי יכולת התממשות של תוכניות הבנק, בפרט. הערכות אלה יכול שלא יתממשו בשל תגובות לא חזויות של הגורמים הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.

בנקאות ופיננסים - מימון ענף הליסינג וההשכרה בבנק יימשך בשנת 2009, אך ללא גידול בחשיפה לענף זה ובמסגרת הכוללת שהוקצתה למימון. המימון ייעשה תוך החמרת דרישות הדיווח המוטלות על החברות והגברת הבקרה על טיב והיקף הביטחונות. מימון נדל"ן מניב, ככל שיבוצע, ייעשה תוך העדפת נכסים הממוקמים באזורי ביקוש תוך בחינת טיב ואיכות השוכרים ובעלי הנכס, בחינת מצבו המשפטי, והתזרים המתקבל ביחס לאשראי המבוקש. הבנק שם לו ליעד לגדול באשראי המסחרי למימון פעילות שוטפת אשר אינה דורשת תפעול רב. הלוואות On-call יינתנו במשורה ורק לאחר בחינה של עמידה בקריטריונים נוקשים שקבע הבנק בעניין זה.

המידע בדבר כוונות הבנק כאמור בסעיף זה הינו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות הבנק לגבי יכולת התממשות של תוכניות הבנק, ויכול שלא יתממש בשל תגובות לא חזויות של הגורמים הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.

■ מגזר ניהול פיננסי

המגזר כולל תחומי פעילות של הבנק שאינם נובעים מפעילות מול לקוחות, ובכלל זה ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל ומול בנק ישראל וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

המגזר מרכז כאמור את פעילות ניהול הנוסטרו של הבנק (לרבות פעילות ניירות ערך ופעילות מול בנקים בארץ ובעולם), ניהול חשיפות השוק, הבסיס והנזילות אליהם חשוף הבנק.

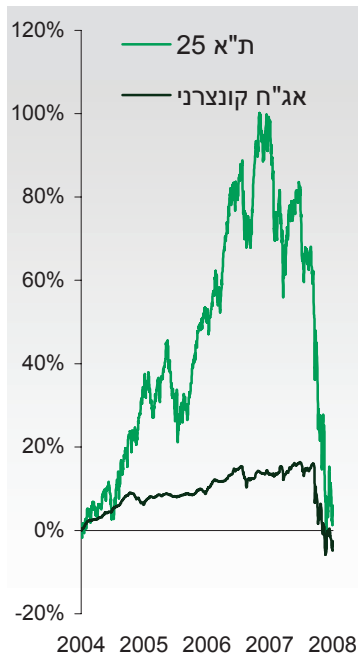
בשנת 2008 הסתכם הרווח הנקי ב- 3.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח של 11.9 מיליוני ש"ח בשנת 2007. הירידה ברווחיות נובעת בעיקרה מהמפורט להלן: הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך 16.3 מיליוני ש"ח ומנגד רווח בסך 6.8 מיליוני ש"ח שנובע מפדיון מוקדם בגין רכישת אגרות חוב של חברה בת. ההיקף הממוצע של הנכסים הסתכם בכ-1.8 מיליארדי ש"ח בשנת 2008 בהשוואה ל-1.9 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

☺ הון אנושי

בשנת 2008 הסתכם מספר המשרות הישירות במגזר בשלוש משרות, בדומה לשנת 2007.

**התפתחות מדד ת"א 25
ומדד אג"ח לא ממשלתיות**

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007*	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
26.2	12.8	מחיצונים
(4.6)	(3.7)	בינמיגזרי
(0.9)	(1.0)	הכנסות תפעוליות ואחרות:
20.7	8.1	סך ההכנסות
---	---	הפרשה לחובות מסופקים
(2.8)	(2.8)	הוצאות תפעוליות ואחרות: (לרבות פחת והפחתות)
17.9	5.3	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
(6.0)	(2.0)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
11.9	3.3	רווח נקי
36.1%	12.1%	תשואה להון
1,867.6	1,779.3	יתרה ממוצעת של נכסים
189.3	250.9	יתרה ממוצעת של התחייבויות
432.0	381.0	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

* סווג מחדש.

ניהול ההון הפיננסי של הבנק והפוזיציות

בתחום פעילות הנוסטרו הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו.

ניהול תיק הנוסטרו

תיק הנוסטרו מתחלק לסוגי פעילות כמפורט להלן:

פעילות למסחר המאופיינת בהשקעות קצרות טווח בניירות ערך ממשלתיים וקונצרנים הן בשוק הראשוני והן בשוק המשני.

פעילות המשמשת כהגנה לפיקדונות המופקדים בבנק לתקופות קצרות, בינוניות וארוכות וכן השקעות כנגד ההון העצמי של הבנק.

פעילות השקעה באגרות חוב ממשלתיות בעיקר לצורך השגת תשואה עודפת על יתרות הנזילות של הבנק.

פעילות השקעה בניירות ערך שאינם ממשלתיים, בעיקר באג"ח קונצרני.

תיק ההשקעות והמוצרים הפיננסיים נבחנים באופן שוטף בהתחשב בתחזיות מאקרו כלכליות בנושאי שער חליפין, שערי ריבית לטווח קצר וארוך, אינפלציה, צמיחה ועקומי תשואות. ניתוח שכזה חיוני ליצירת תמחור נכון של מוצרים פיננסיים כמו גם להחלטות השקעה הנוגעות לתיק הנוסטרו.

פעילות מול בנקים

עודפי הנזילות מופקדים בבנק ישראל ובבנקים בארץ ובחו"ל. הבנק בוחן ומשקיע בפיקדונות באפיקים שונים ובעיקר לטווחי זמן קצרים. מטרת פעילות זו הגדלת התשואה על עודפי הנזילות תוך שמירה על גמישות תפעולית. מנגד לבנק מסגרות אשראי מבנקים בארץ אותם הוא מנצל מעת לעת בהתאם לצרכיו השוטפים.

חלק רביעי – עניינים הנוגעים לפעילות התאגיד הבנקאי בכללותו

גיוס מקורות המימון

מידע כללי

מקורות המימון של המערכת הבנקאית בשקלים ובמטבע חוץ הם בעיקר פיקדונות ממשקי בית, מחברות, מגופים מוסדיים, מבנקים בארץ ובחוץ לארץ ומגיוס חוב סחיר בשוק ההון.

המקורות כוללים בין השאר פיקדונות בכל מגזרי ההצמדה, הנושאים ריבית קבועה או משתנה, והמופקדים לתקופות משתנות החל מיום ועד לשמונה עשר שנים.

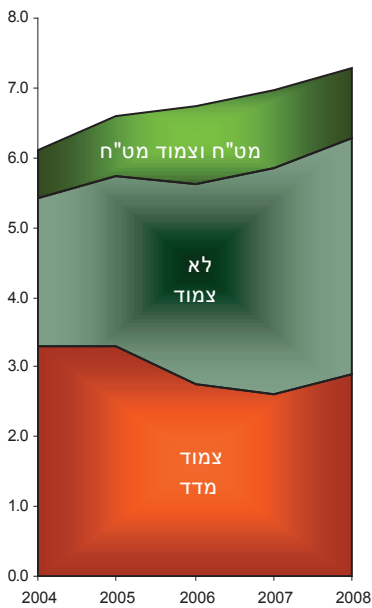
פעילות הבנק בתחום גיוס המקורות מהציבור מנוהלת באגף ניהול סיכונים ונוסטרו ובאגף שוק ההון ומט"ח. בשל העובדה כי פעילות זו נוגעת לכלל מגזרי הפעילות של הבנק וכי לתחום זה מאפייני פעילות שונים מיתר המגזרים, תואר פעילות זו במרוכז ולא בכל מגזר בנפרד.

תרומת הפעילות להכנסות במגזרים השונים באה לידי ביטוי בעיקר במגזר משקי הבית ובמגזר בנקאות פרטית. סך ההכנסות מפעילות זו בשנת 2008 גדל לעומת שנת 2007.

יתרת פיקדונות הציבור של הבנק נכון ל-31 בדצמבר 2008 הינה 7,279 מיליוני ש"ח. פיקדונות הציבור כוללים חסכונות ופיקדונות ממשקי בית ופיקדונות שגיוסו מגופים מוסדיים ומחברות.

להלן הרכב מקורות המימון של הבנק הכוללים את: פיקדונות הציבור, תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים:

התפתחות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה מיליארדי ש"ח

יתרות ליום 31 בדצמבר				
	שינוי %	2007		2008
		מיליוני ש"ח		
1. פיקדונות שקליים וחשבונות עו"ש	5	165	3,221	3,386
2. תוכניות חסכון ופיקדונות צמודים למדד	11	281	2,617	2,898
3. פיקדונות במט"ח	(3)	(23)	851	828
4. פיקדונות צמודי מט"ח	(38)	(104)	271	167
סה"כ פיקדונות הציבור	5	319	6,960	7,279
5. תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	(6)	(74)	1,262	1,188
סה"כ מקורות המימון	3	245	8,222	8,467

מבנה התחרות בענף הבנקאות הוא כזה שמרבית לקוחות הבנקים מפקידים את כספם בבנק המסחרי שבו מנוהל חשבון העובר ושב שלהם ובדרך כלל הם אדישים להצעות ריבית על מוצרי השקעה שונים בבנקים אחרים. כפועל יוצא מכך רק חלק מלקוחות הבנקים עורך השוואת מחירים בין הבנקים על מנת להשיג את הריבית המרבית להשקעתו. משמעות הדברים הינה שחלק ניכר מהמשקיעים מקרב משקי הבית רגישים פחות לשינויים בריבית. יחד עם זאת, נכון להיום שיטת העבודה של הבנק הינה כזו שלקוח המעוניין להפקיד פיקדון בבנק אינו נדרש לפתוח חשבון עו"ש ולהעביר את פעילותו המסחרית לבנק, אלא הלקוח יכול לפתוח בבנק חשבון ייעודי (ללא עמלות עו"ש), ובעת פירעון הפיקדון ובתאום עם הלקוח הכספים מושקעים מחדש בבנק או מועברים, על פי דרישתו, ישירות לחשבון המנוהל על ידו בבנק אחר. בהתאם לכך הפעיל הבנק שירות בלעדי – בנקאות במערכת סגורה. שירות זה מאפשר לפתוח, באמצעות האינטרנט, חשבון פיקדון בבנק.

היתרה הממוצעת של ההתחייבויות בשנת 2008 עמדה על סך של 8,725 מיליוני ש"ח לעומת 8,120 מיליוני ש"ח בשנת 2007. יתרה זו כוללת יתרה ממוצעת של התחייבויות למשקי בית בסך 4,361 מיליוני ש"ח (מגזר משקי הבית), יתרה ממוצעת של התחייבויות לבנקאות פרטית בסך 817 מיליוני ש"ח, יתרה ממוצעת של התחייבויות לחברות וגופים מוסדיים בסך 3,297 מיליוני ש"ח (מגזר עסקי), ויתרה ממוצעת של התחייבויות לבנקים בסך 250 מיליוני ש"ח (מגזר הנוסטרו).

הבנק פועל לגיוס מקורות גם באמצעות שוק ההון על ידי הנפקת תעודות פיקדון סחירות. ההנפקה מתבצעת על ידי חברה בת בשליטה מלאה ו"ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ".

🔗 לקוחות

לאורך השנים האחרונות שם הבנק דגש רב על הרחבת בסיס המפקידים והגדלת שיעור הפיקדונות ממשקי בית, על מנת לצמצם את ההישענות על מפקידים גדולים. תיק הפיקדונות של הבנק מפוזר בין לקוחות רבים, עובדה המקטינה את סיכון הנזילות ומקנה לבנק רמת רגישות נמוכה למפקידים בודדים. אין לבנק לקוח או קבוצת לקוחות אשר יתרת פיקדונותיהם בבנק מגיעה ל-5% מסך יתרת פיקדונות הציבור.

מספר הלקוחות הקרדיטורים בבנק עולה בהתמדה בשנים האחרונות ובשנת 2008 הגיע מספרם לכ- 30 אלפי לקוחות.

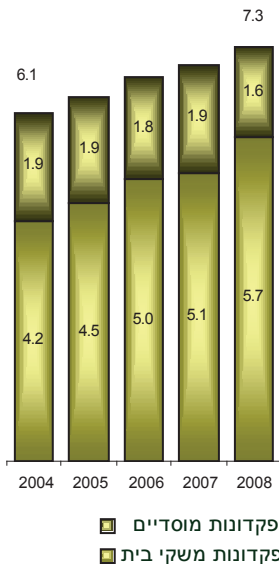
🔗 שיווק והפצה

הגיוס ממשקי הבית מתבצע באמצעות 16 סניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ, והגיוס מלקוחות מוסדיים מתבצע ישירות על ידי מחלקת חסכונות ופיקדונות אם כי ישנם לקוחות מוסדיים המגויסים על ידי הסניפים.

הבנק מפעיל חדר עסקאות בשקלים במחלקת חסכונות ופיקדונות אשר מספק ללקוחות מוסדיים וללקוחות הסניפים ציטוטי ריבית יומיים ומפתח מכשירים פיננסיים ייחודיים וגמישים, המותאמים לצורכי הלקוחות השונים. בנוסף מפעיל הבנק חדר עסקאות במטבע חוץ במסגרת מחלקת מט"ח וסחר חוץ.

תחרות

התפתחות פיקדונות הציבור מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר

המתחרים של הבנק בתחום גיוס המקורות הם כל הבנקים. התחרות מתמקדת בעיקר על אותו פלח לקוחות הרגיש לשינויים בשיעורי ריבית. הבנק מתמודד עם התחרות, בין היתר, על ידי הפעלת חדרי עסקאות בשקלים ובמטבע חוץ, המציעים מוצרים ומצטטים ריביות ללקוחות הבנק, ייזום של מבצעים אטרקטיביים ללקוחות ופיתוח מוצרים חדשים לגיוון סל המוצרים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך הגדלת משקל המקורות ממשקי בית בסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתאמה להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. הבנק באמצעות חברת הבת "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" מגייס כתבי התחייבות נדחים ממשקי בית וממוסדיים על פי צרכי ההון של הבנק.

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנוהל מעקב שוטף אחר העמידה ביעדים.

הבנק פועל לביצוע האסטרטגיה והיעדים באמצעות גיוון סל המוצרים והתאמתו לצורכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, יוצא הבנק במבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים. הבנק רואה חשיבות בהידוק שיתוף הפעולה עם לקוחות מוסדיים, לרבות קרנות הפנסיה החדשות והקרנות הכספיות שהחלו לפעול בינואר 2008.

דירוג התחייבויות הבנק על-ידי Standard & Poor's

ביום 15 יולי 2008 אישרה S&P מעלות את דירוג החוב לטווח ארוך של הבנק ברמה של A+. אופק הדירוג יציב. בהתאם לכך, דירוגם של תעודות ההתחייבות (למעט כתבי ההתחייבות הנדחים כמפורט להלן) שהונפקו על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן: "מימון והנפקות"), נותרו ללא שינוי, דהיינו A+.

כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי מימון והנפקות מדורגים ברמת דירוג אחת נמוכה מדירוג הבנק. לפיכך, דירוגם הנו A (במקום A+) (זאת על פי הודעה מחודש יוני 2008 של S&P מעלות, לפיה שונתה על ידם מתודולוגיית הדירוג של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי המערכת הבנקאית ונקבע כי כתבי ההתחייבות הנ"ל ידורגו ברמת דירוג אחת נמוכה מדירוג הבנק שהנפיק אותם).

בנק ירושלים התחייב לקיים את כל תנאיהם של תעודות ההתחייבות ולפיכך הדירוג כאמור של התחייבויות בנק ירושלים משקף את דירוג תעודות אלו.

■ רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2008 ב-51.8 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-43.8 מיליוני ש"ח ב-31 בדצמבר 2007.

עיקר הבניינים והמקרקעין בבעלות הבנק מצויים בירושלים והם בניין המטה וכן 2 סניפים. יתר הרכוש הקבוע הינו ציוד ריהוט וכלי רכב (בעיקר מערכות מחשב) שמשמשים את הבנק לפעילותיו השוטפות.

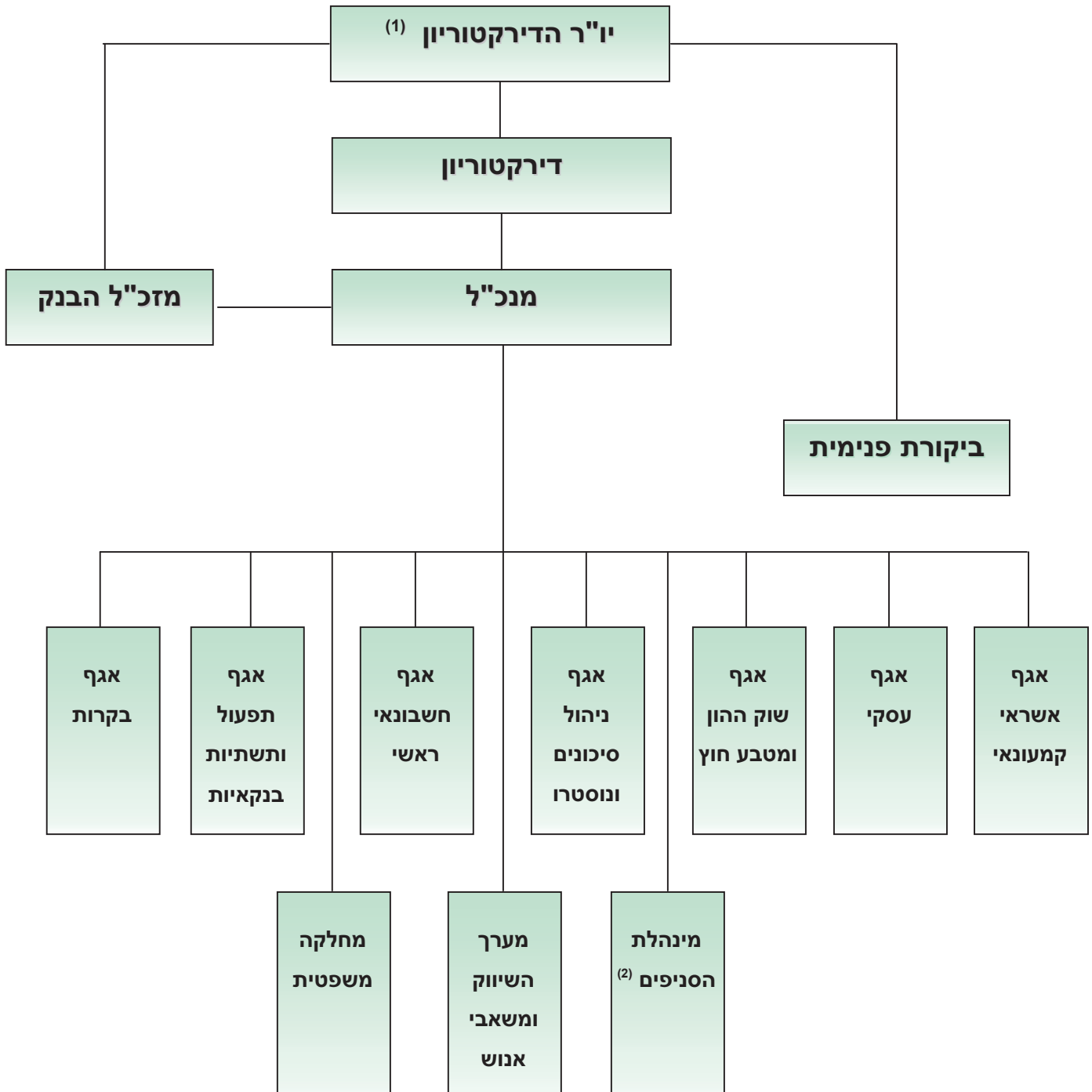
לנתונים נוספים ראה גם ביאור 8 לדוחות הכספיים לשנת 2008.

לבנק 16 סניפים, הפזורים בכל רחבי הארץ. שניים מסניפיו – בתל אביב ובירושלים – משמשים כסניפים מסחריים, המשרתים לקוחות עסקיים ומשקי בית גם יחד. בשאר סניפיו מציע הבנק מגוון של שירותים בנקאיים למשקי בית – בעיקר מתן משכנתאות והלוואות, חסכונות ופיקדונות וכן פעילויות שונות בשוק ההון. במהלך השנה נפתח סניף נוסף במודיעין עילית.

הון אנושי

תרשים אגפי הבנק

להלן תרשים אגפי הבנק ויחידות עיקריות אחרות:

1. בקר הסיכונים הפיננסיים כפוף אף הוא ליו"ר הדירקטוריון.

2. במהלך 2008 שונה המבנה הארגוני וסניף בנקאות פרטית הוכפף למינהלת הסניפים כשאר סניפי הבנק.

מצבת כוח אדם

להלן פירוט מספר המועסקים בבנק ובחברות הבנות שלו (כולל עובדי כח אדם במיקור חוץ):

ממוצע שנתי		לסוף שנת		
2007	2008	2007	2008	
340	350	342	367	מספר העובדים:
				מספר המשרות:
340	344	342	359	בשעות רגילות
14	8			בשעות נוספות

לפרוט בדבר חלוקת המועסקים במגזרי הפעילות השונים ראה סעיף "מידע כספי לגבי מגזרי פעילות" לדוח זה.

בשנת 2008 מספר המנהלים בבנק (מנהלי סניפים, מנהלי מחלקות וחברי הנהלה) הינו 45 מנהלים.

הדרכה

הבנק מקיים הכשרות והדרכות מקצועיות לעובדיו באופן סדיר בהתאם לתפקיד העובד ולצורכי הבנק. בשנת 2008 התמקדה ההדרכה בבנק במתן כלים אופרטיביים להתמודדות עם הסביבה העסקית המשתנה תוך הקניית ידע לעובדי הבנק בנושאים מקצועיים שונים (אשראי מסחרי, אשראי קמעונאי ושוק ההון) וכן בשני אפיקים מרכזיים – האחד הטמעת נהלים, משמעת עסקית, ניהול סיכונים, פיתוח עסקי והדרכות רגולציה והשני פיתוח מיומנות תומכת.

בשנת 2008 העביר הבנק 1,512 ימי הדרכה בעלות של 560 אלפי ש"ח לעומת 995 ימי הדרכה בשנת 2007 בעלות של 550 אלפי ש"ח.

הבנק מעודד את עובדיו לצאת ללימודים אקדמאיים בתחומים המשיקים לתחומי פעילותם. כמו כן, שולח הבנק את עובדיו להשתלמויות, ימי עיון וכנסים מקצועיים להם השקה לתחומי הבנקאות.

בתחום פיתוח המיומנויות המקצועיות השקיע הבנק ימי הדרכה, בעיקר בהעמקת הידע בשוק ההון וכן בפיתוח מיומנות ניהולית והכשרות שיווק ומכירה.

תאור תכניות תגמול לעובדים

ככלל, לבנק אין תוכניות תגמול מובנות ומובטחות מראש לעובדים מעבר לשכר החודשי ולתנאים סוציאליים נלווים ואחרים הקבועים בהסכמים אישיים. בנוסף, תשלום בonus שנתי, נקבע בהמלצת ההנהלה ובהתחשב בתוצאות העסקיות של הבנק. מדיניות זו חלה גם על העובדים הבכירים בבנק.

🔹 תאור הסכמי העסקה

בבנק ישנו הסדר קיבוצי החל על כ-57% מהעובדים, ואשר מתעדכן אחת לשנה בהסדר בכתב בין ועד העובדים והנהלה. עדכון זה כולל תוספות שכר על שכר הבסיס והנלווים לו. בנוסף, עורך הבנק דיוני דרגות אישיים לעובדים האמורים.

עובדי הבנק האחרים, כ-43%, מועסקים בהסכמי שכר אישיים אשר עדכונם נבחן אחת לשנה באופן אישי על פי תרומתו האישית של העובד לבנק.

🔹 פיתוח המשאב האנושי

הבנק מתמקד בהשקעה ערכית בעובדים לצד פיתוח העובדים וההון האנושי.

מלבד הדרכות מובנות פנימיות העוסקות בליבה העסקית של הבנק ובתחום ניהול הסיכונים, מעודד הבנק את עובדיו לצאת ללימודים אקדמאים ולהשתלמויות חיצוניות.

הבנק עוסק רבות בשיפור התרבות הארגונית ושרשרת השירות ביחסי הסינים ומטה לצד הערכת השירות הפנימי בתוך הארגון והשירות האיכותי הניתן ללקוחות.

כיום קולט הבנק לשורותיו בעיקר עובדים אקדמאים ונכון לסוף שנת 2008, בבנק 70% עובדים אקדמאים מהם 18% בעלי תואר שני, וסך הכל 85% מהעובדים הינם בעלי השכלה על תיכונית ומעלה.

■ מימון

מגבלות החלות על התאגיד הבנקאי במתן אשראי:

☛ מגבלת הון מזערי

כנגד סיכויי האשראי עומדים מקורות ההון העצמי (המורכב מהון ראשוני ומהון מישני). ההגבלה העיקרית על היקף פעולותיו של הבנק בתחומי האשראי לסוגיו, נעוצה בדרישות המפקח על הבנקים לקיום יחס הון מזערי.

יחס ההון לרכיבי הסיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2008 על 11.8% לעומת 11.3% ביום 31 בדצמבר 2007.

☛ מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

אחד ממקורות סיכון האשראי בתאגידים בנקאיים הינו ריכוזיות תיק האשראי - בשל ההשפעה של מידת הריכוזיות על סיכון האשראי של הבנק נקבעו מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. מגבלת לווה בודד בבנק מהווה 15% מסך ההון הראשי והמשני ומסתכמת בכ- 123 מיליוני ש"ח. אין לבנק כיום לווה, שיתרת האשראי שניתן לו, קרובה למגבלת לווה בודד.

מגבלת קבוצת לווים מהווה 30% מסך ההון הראשי והמשני ומסתכמת בכ- 247 מיליוני ש"ח. אין לבנק כיום קבוצת לווים, שיתרת האשראי שניתנה לה, קרובה למגבלת קבוצת לווים.

מגבלה נוספת הינה כי סך כל החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולים לא יעלה על שיעור של 135% מההון הראשי והמשני. הבנק רחוק ממגבלה זו.

לפרטים בדבר דירוג התחייבויות הבנק על ידי מעלות ראה בפרק גיוס מקורות המימון.

■ מיסוי

☞ כללי

הבנק מוגדר כ"מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף התשל"ה - 1975 וככזה מוטלים על פעילותו מס שכר ומס רווח לפי השיעור שנקבע בחוק מע"מ.

ביוני 2005 התקבל בכנסת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 147), תשס"ה - 2005 אשר קובע בין היתר, כי שיעורי מס חברות יופחתו בהדרגה לשיעורי מס הבאים:
שנת 2008 - 27%, שנת 2009 - 26%, שנת 2010 ואילך - 25%.

ב- 29 ביוני 2006 פורסם צו מס ערך מוסף שהפחית שיעור מס רווח ומס שכר מ- 17% ל- 15.5% החל מיום 1 ביולי 2006.

לאור זאת, שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק וחברות הבנות שלו שמוגדרות כ"מוסד כספי" לצורך מע"מ הינו כדלקמן:
שנת 2008 - 36.8%, שנת 2009 - 35.93%, שנת 2010 ואילך - 35.06%.

☞ שומות

בכפוף לאמור להלן, בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה נחשבות שומות המס של הבנק והחברות הבנות שלו עד וכולל שנת 2002 כשומות סופיות.

בשל חילוקי דעות עם פקיד השומה, הוצאו לבנק צו לשנת המס 2003 ושומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2004 ו- 2005 עליהן הגיש הבנק השגה. לגבי הצו לשנת 2003, ניתנה לבנק בהסכמת פקיד השומה, ארכה להגשת הודעת ערעור לבית משפט המחוזי בירושלים, על מנת למצות את הדיונים לגיבוש שומות בהסכם.

כמו כן, בשל חילוקי דעות עם פקיד השומה, הוצאו לשתי חברות בנות של הבנק צווים, לשנים 2001 עד וכולל 2005 לאחת ולשנים 2003 ו- 2004 לשנייה. על צווים אלו הגישו החברות הבנות הודעת ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים.

המחלוקת העיקרית עם פקיד השומה הינה בסוגיית החלת הוראות חוק התיאומים בשנת 2003 כתוצאה מירידה במדד המחירים לצרכן (אינפלציה שלילית) באותה שנה ובסוגיית עיתוי ההכרה בהפרשות לחובות מסופקים לצורכי מס.

להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על יועציה המיסויים, נכללו הפרשות נאותות בדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין הנושאים שנמצאים במחלוקת עם שלטונות המס.

☞ ביטול חוק התיאומים

בשנת 2008 התבטלו מרבית סעיפי חוק התיאומים בשל אינפלציה. לפרטים ראה פרק "עידכוני חקיקה".

לפרטים נוספים – ראה גם ביאור 28 לדוחות הכספיים.

■ מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

1. לבנק רישיון בנק, על פי סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981. על פי רישיון הבנק חלות עליו המגבלות הבאות:

1.1 הבנק לא ישלוט ולא יהיה בעל עניין בתאגידים מכל סוג שהוא, בארץ או בחו"ל, למעט תאגידי עזר, ללא אישור המפקח, לתאגיד מסוים או לסוג של תאגידים. האמור לעיל לא יחול על תאגידים שהבנק החזיק בהם כדין ערב מתן הרישיון, וההחזקה הינה על פי התנאים שנקבעו.

1.2 המפקח יקבע יחס הון מזערי ייחודי לבנק (לבנק נקבע יחס של 10.5%. בנוגע להמלצת דירקטוריון הבנק לעניין זה ראה פרק "השקעות בהון התאגיד הבנקאי ועסקאות במניותיו").

1.3 מינוי יושב ראש דירקטוריון ומנהל כללי טעונים אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים.

1.4 הבנק רשאי לבצע עסקאות אופציות בין שערי מטבעות או שערי ריבית, אך ורק לצורך ביצוע עסקאות גידור. ביצוע עסקאות אופציות הנ"ל שאינן למטרות גידור טעון את אישורו המוקדם של בנק ישראל.

יובהר כי כיום על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, רשאים בנקים לשלוט בתאגידי עזר בכפוף לקבלת אישור המפקח לכך מראש ובכתב, המאשר בין השאר את תחומי עיסוקו של תאגיד העזר. כמו כן, בהתאם להוראות פקודת הבנקאות, בתאגידים בנקאיים לא יכהן אדם כנושא משרה אלא אם כן נמסרה למפקח הודעה, שישים ימים לפחות לפני תחילת הכהונה, והמפקח לא הודיע בתוך תקופה זו על התנגדותו למינוי, או שהודיע על הסכמתו לכך. נושא משרה כולל גם דירקטור ומנכ"ל.

2. בהתאם להודעות שנמסרו על ידי הבנק לבנק ישראל ושנרשמו לפניו:

2.1 הבנק ינהל חשבונות עובר ושב עם שיקים רק בחלק מסניפי הבנק בהתאם למדיניותו. בהתאם להודעה זו, ימסור הבנק הודעה לבנק ישראל על כל סניף בו תנוהל פעילות כאמור. כיום, מתנהלים חשבונות עובר ושב עם שיקים ב-7 סניפים של הבנק.

2.2 עד למתן הודעה נוספת, הבנק מבצע עסקאות אופציות בין שערי מטבעות או שערי ריבית אך ורק לצורך ביצוע עסקאות גידור.

2.3 חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, מבצעת הוראות לקוחות ללא הפעלת שיקול דעת.

3. בהתאם לתיקון מספר 12 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשס"ז-2007, מפקחות עמלות הבנק על ידי בנק ישראל. כמו כן, על פי התיקון הנ"ל, קבע בנק ישראל תעריפונים אשר בהם פורטה רשימת השירותים שבגינם בנקים יהיו רשאים לגבות עמלות, וכן אופן חישוב עמלות אלו. הפיקוח על עמלות וקביעת תעריפונים אלו חל על כל הבנקים ואינו ייחודי לבנק ירושלים.

4. הבנק הינו בנק מסחרי, חברה ציבורית נסחרת בבורסה, חבר הבורסה לניירות ערך, חבר מסלקת הבורסה ומסלקת המעו"ף וחלים עליו עקב כך כל הדינים הרלבנטיים.
5. לעיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן – "עיר שלם"), רשיון לסוכן ביטוח תאגיד על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, עיר שלם רשאית לעסוק רק בשיווק פוליסות ביטוח חיים ופוליסות ביטוח מבנה, אגב הלוואות לדיור הניתנות על ידי הבנק. יובהר כי ההוראות הנ"ל חלות על פוליסות הביטוח החדשות מיום 1.1.06 ואין חלות על התיק הקיים של הלוואים המבוטחים. ביטוח שנקשר קודם לכן ניתן להמשיך או לחדש במתכונת הקודמת.
- החוקים הספציפיים והצעות החוק בשנת הדוח אשר עשויים או עלולים להשפיע על הבנק מפורטים בפרק "עדכוני החקיקה".

■ הסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל

להלן תיאור תמציתי של הסכמים מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל של הבנק, שנחתמו ו/או שהם בתוקף בשנת הדוח:

☞ הסכמים עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות

לבנק הסכם מסגרת עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות באחריות הממשלה (כולל הסדרת ביצוען וגבייתן) לזכאי משרד הבינוי והשיכון. ההסכמים קובעים כי הבנק זכאי לקבל עמלות בשיעורים שונים שנקבעו בהסכמים כאמור וכן השתתפות בהוצאות גביה. הסכם המסגרת האחרון נחתם בחודש יולי 2004, תוקפו לשנתיים והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה נוספת של שנה אחת, אלא אם מי מהצדדים הודיע על סיום ההסכם 4 חודשים לפני תום תקופתו.

בנוסף, חתם הבנק בחודש מאי 2008 הסכם עם ממשלת ישראל המתייחס להלוואות שיועמדו לזכאי משרד הבינוי והשיכון ממועד החתימה על הסכם זה ואילך. ההלוואות שיועמדו לזכאים על פי הסכם זה הינן ברובן מכספי הבנק ועל אחריותו ומיעוטן מכספי המדינה ועל אחריותה. הבנק זכאי לקבל מהמדינה סבסוד בגין ההלוואות שנתן מכספי הבנק וכן עמלות בשיעורים שונים בגין ההלוואות שנתן מכספי המדינה. תוקפו של ההסכם הוא לשנה והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה של שנה נוספת אלא אם מי מהצדדים הודיע על סיום ההסכם 3 חודשים לפני תום תקופתו.

☪ הסכם לביטוח חיי לווים

הבנק צד להסכמים משנת 1992 (כפי שעודכנו מעת לעת) עם מספר חברות ביטוח, עיר שלם סוכנות לביטוח בע"מ (חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק) (להלן: "עיר שלם") וסוכנות ביטוח נוספת. על פי ההסכמים, מתחייבות חברות הביטוח לבטח את חיי הלווים בכפוף לתנאים הקבועים בהסכמים ובפוליסות הביטוח. חברות הביטוח זכאיות לפרמיה, והבנק וסוכנויות הביטוח הנ"ל זכאיות לתשלום מאת חברות הביטוח בהתחשב בשירותיהן. הבנק הנו בעל הפוליסה והמוטב על פיה.

לאור כניסתן לתוקף ביום 1 בינואר 2006 של הנחיות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים באשר לאופן שיווק פוליסות ביטוח, יחולו ההסכמים הנ"ל, רק על התיק הקיים של הלווים המבוטחים ועל ביטוח חיים שנקשר קודם למועד כניסתן לתוקף של ההנחיות.

☪ הסכם לביטוח נכסי לווים

ביום 1 באפריל 2007 נחתמו הסכמים בין הבנק, עיר שלם ומספר חברות ביטוח (ישירות מול כל חברה) לפיו התחייבו חברות הביטוח לבטח נכסים אשר שועבדו לטובת הבנק בכפוף לתנאים הקבועים בהסכמים ובפוליסות הביטוח ולשלם לבנק ולעיר שלם עמלה ההסכמים חודשו בסוף מרץ 2008 ותוקפם הוארך עד ליום 31 למרץ 2009.

לאור כניסתן לתוקף ביום 1 בינואר 2006 של הנחיות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, חלים ההסכמים רק על פוליסות ביטוח מבנה שנערכו בגין הלוואות שניתנו עד למועד כניסתן לתוקף של ההנחיות.

☪ הסכם מסגרת - ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואות לדיור

הסכם מיום 10 באפריל 2006, שתוקפו החל מ-1 לינואר 2006, בין עיר שלם לבין חברת ביטוח, לפיו ינפיק המבטח פוליסות ביטוח חיים ופוליסות ביטוח מבנה (לרבות נזקי מים), אגב הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק ללקוחות הבנק, אשר ישווקו על ידי עיר שלם באמצעות חברה בת של תאגיד מבטח וזאת החל מיום 1 בינואר 2006.

☪ הסכמים עם בעלי עניין

לבנק הסכם לתשלום גמול נוסף לדירקטור, וכן הסכם למתן שירותים עם יו"ר הדירקטוריון. הסכמים אלו קיבלו את אישור מוסדות הבנק המוסמכים כנדרש על פי דין, וכל אחד מהם אינו בעל היקף מהותי.

לפירוט ראו באור 22 בדוחות הכספיים לשנת 2008 ובתקנה 22 לדוח התקופתי לשנת 2008 המצורף לדוח זה.

■ הסכמי שיתוף פעולה

להלן תיאור תמציתי של הסכמים לשיתוף פעולה של הבנק שנחתמו ו/או שהם בתוקף בשנת הדוח:

לבנק שיתופי פעולה עם מספר חברות ביטוח למתן אשראי ו/או להוצאת פוליסות ביטוח על ידן לרוכשים של דירות בפרויקטים למגורים בהם ניתן מימון על ידי הבנק בשיטת הליווי הסגור (הוצאת הפוליסות נעשית על ידי חברות הביטוח כנדרש על פי חוק המכר דירות). ההתקשרויות עם חברות הביטוח כוללות הסדרת שיתוף הפעולה בין הבנק לבין בנושאים הבאים: אחריות לניהול השוטף של הפרויקט ומסירת דיווחים, קבלת בטוחות ושחרורן ונקיטת הליכים למימוש השעבודים ויחסי הנשייה בין הגופים.

לבנק הסכם עם חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ להנפקת כרטיסי אשראי כמנפיקים משותפים ולקבלת שירותים.

■ הליכים משפטיים

למידע בנושא הליכים משפטיים ראו באור 19ג. לדוחות הכספיים.

■ יעדים ואסטרטגיה עסקית

במהלך השנים האחרונות גיבש הבנק אסטרטגיה עסקית שנועדה להמשיך ולבסס את מעמדו העצמאי, תוך הרחבה הדרגתית של תחומי הפעילות, הקטנת הסיכון ושיפור בתוצאות הפיננסיות.

בשלוש השנים האחרונות חלו שינויים בסביבה הענפית בה פועל הבנק, שינויים הכוללים את היעלמותם של הבנקים הקטנים ומיזוגם של מרבית הבנקים למשכנתאות לחברות האם.

על רקע זה המשיך הבנק לבסס את פעילותו כבנק מסחרי בעל יכולת עצמאית, רווחי ורלוונטי השומר על יציבות תשואה להון.

הבנק, כבנק מסחרי, נשען על בסיס לקוחות רחב מתחומי המשכנתאות, החסכונות והפיקדונות.

ייחודו של הבנק כמשלב בין שני העולמות: בנקאות מסחרית מחד ובנקאות קמעונאית/משכנתאות מאידך מאפשר לו להציע ללקוחותיו מגוון שירותים רחב בחתך סיכון נמוך, תוך העמקת הפעילות והרווחיות מכל לקוח.

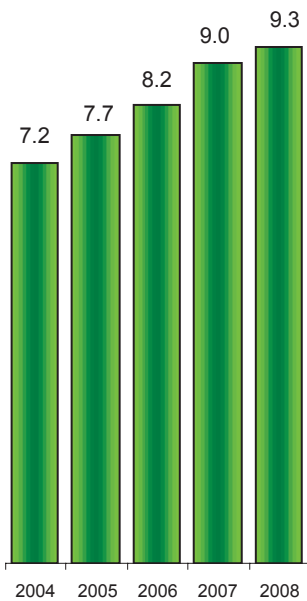
הבנק מתמודד עם מספר רב של שינויים בסביבתו החיצונית:

1. התגברות הרגולציה כפי שהיא מתבטאת ברפורמות בשוק ההון, בהוראות בנק ישראל, במדיניות גופי פיקוח ובכללם הרשות לני"ע, הממונה על ההגבלים העסקיים ואגף שוק ההון הביטוח וחסכון במשרד האוצר, כמו גם עם יוזמות חקיקה תכופות הן כהצעות חוק ממשלתיות והן כהצעות חוק פרטיות של חברי הכנסת.
2. כניסת מתחרים לתחומי פעילות בנקאות מסורתית כגון חברות ביטוח לאשראי עסקי, התחזקות בתי השקעות פרטיים בתחום גיוס נכסי לקוחות, תוך כדי פיתוח מוצרי פאסיבה אטרקטיבית ופעילות ענפה של רשתות שיווק בתחום כרטיסי אשראי.
3. רגולציה עולמית – הוראות בינלאומיות ואמנות דוגמת הוראות באזל 2, IFRS וחוקי סרבנס אוקסלי.
4. חשיפת לקוחות פרטיים לשווקים הבינלאומיים ולבנקים זרים, המגבירה את רמת התחרות והסיכונים.

בשנה האחרונה הושפעה סביבתו החיצונית של הבנק ממשבר כלכלי עולמי הגדול ביותר מאז שנת 1929. משבר פיננסי שהחל עם קריסה של מוסדות פיננסיים גדולים וותיקים שהפיצו נכסים "מורעלים" מגובי נכסי נדל"ן אשר נמחקו כתוצאה מהתפוצצות בועה נדל"נית וירידה חדה במחיריה, משבר שהתעצם וגלש למשבר ריאלי ומיתון עמוק בכלכלה ארה"ב ומדינות אירופה.

ההתמודדות עם המשבר והשלכותיו שבאו לידי ביטוי בהפסדי ענק, מחנק אשראי, וכשלי שוק הון הייתה בדרכים מוניטאריות ופיסקאליות כאחד.

סך המאזן
מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר

לנוכח משבר זה והשלכותיו על פעילות הבנק, ועל מנת למצות את הפוטנציאל, הבנק קובע לעצמו אסטרטגיה המתמקדת ב :

- א. התמקדות בבנקאות קמעונאית והסטת פעילות למיצוי אקטיביזציה עם לקוחות קיימים.
- ב. פיתוח מוצרי עו"ש לגיוון פעילות השרות ביחידות הקצה, למשקי בית.
- ג. הרחבת הפעילות בשוקי הכספים וההון, תוך כדי השלמת הערכות הייעוץ בסניפי הבנק.
- ד. הקטנה משמעותית של הפעילות במגזר העסקי בהתאם למדיניות הבנק ביחס למגזרים וענפים ספציפיים.
- ה. שיפור תשתיות ארגוניות ומערכות ניהול תומכות.
- ו. טיפוח ההון האנושי.

החשיבה האסטרטגית הרב שנתית שהחלה השנה שעיקרה מיצוי משאבי הבנק, מיקסום הרווחים ושמירה על רמות סיכון ורכיבי הון נדרשים תיערך במתווה דומה גם בשנים הבאות כחלק מהערכות הבנק למשטר באזל 2.

■ דיון בגורמי סיכון

המידע המפורט בפרק זה בנושא גורמי סיכון להם חשוף הבנק הנו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות הנהלת הבנק בדבר התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו-כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק. יתכן והערכות אלה לא יתממשו, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים, אירועים מדיניים/ביטחוניים, שינויים בטעמי הלקוחות והתגברות התחרות.

פעילות הבנק מושפעת מהמצב הכלכלי, מההתפתחויות בשוקי הנדל"ן וההון ומשינוי רגולציה. האטה כלכלית או משבר אפשרי בשוק הנדל"ן ו/או בשוק ההון עלולים להשפיע על פעילותו של הבנק בכלל ועל פעילותו במגזרי המשכנתאות והנדל"ן בפרט:

● במקרה כנ"ל, הביקוש למימון בשוק הנדל"ן למגורים עלול לרדת, ומרווח המימון עלול להישחק.

● בנוסף, הבנק עלול להיות חשוף לסיכונים אשראי שיכולים לנבוע מפגיעה ביכולת ההחזר של לווים מסחריים, מגידול בהיקף הפיגורים של לווים משכנתאות על רקע של הרעה ביכולת ההחזר, ומסיכונים הנובעים מירידה בשווי של דירות מגורים בכל הארץ או באזורים מסוימים בהם הבנק פועל, והמהווים בטוחה לאשראי שהעמיד הבנק.

● האטה בשוק ההון עלולה לפגוע בעסקי הבנק בתחום שוק ההון או במגזר הניהול הפיננסי. אולם מאחר ופעילות הבנק בתחום זה אינה מהווה חלק גדול מעסקיו, הערכת הבנק הינה כי אין ביכולתו של מימוש סיכון זה כדי לפגוע בבנק באופן מהותי.

כמו כן, פעילות הבנק כמתווך פיננסי חושפת אותו למגוון סיכונים, ובהם סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות. לבנק חשיפות נוספות, הנובעות מסיכונים תפעוליים ומסיכונים משפטיים. הבנק פועל במגוון של תחומי פעילות ומגזרי הצמדה והזרמים הכספיים הנובעים מפעילותו - המסתכמים במאות מיליוני ש"ח בחודש - מחייבים ניהול שוטף של הסיכונים השונים. סיכונים אלו מנוהלים בכפוף לחברי הנהלה כמפורט להלן:

סיכון האשראי מנוהל על ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו. סיכונים השוק והנזילות מנוהלים על ידי המשנה למנכ"ל מר י. נרדי, מנהל אגף ניהול סיכונים ונוסטרו. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי, מנוהל על ידי מר ר. שגיא, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ותשתיות בנקאיות. הסיכון המשפטי מנוהל על ידי עו"ד ש. ויסטוק, חברת הנהלה ויועצת משפטית.

דירקטוריון הבנק בכל ישיבה מקבל סקירה על התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים שוק ואחת לרבעון דן במסמך חשיפות המרכז את כל נתוני החשיפה לסיכונים שוק. כמו כן מאשר הדירקטוריון, לפחות אחת לשנה, את מדיניות ניהול סיכונים השוק והנזילות ואת מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים. במסגרת הדיון על המדיניות, קובע הדירקטוריון, את מגבלות החשיפה לסיכונים השונים. דירקטוריון הבנק הסמיך את ההנהלה לביצוע מדיניות זו.

כן פועלת ועדה דירקטוריונית לניהול סיכונים, המפקחת על מדיניות ניהול הסיכונים ומאשרת השקת מוצרים חדשים. הועדה דנה בכל ישיבה בהתפתחות החשיפה לסיכוני השוק השונים, והיא מקבלת דיווח על כל חריגה מהמדיניות או מהמגבלות שקבע הדירקטוריון. פורומים נוספים, דוגמת פורום פנימי לניהול סיכונים, או הועדה לניהול נכסים והתחייבויות המתכנסת פעמיים בשבוע, דנים ופועלים באופן שוטף, בנושאים המשפיעים על החשיפה של הבנק לסיכוני השוק ולסיכוני הנזילות.

הסמכות לשינוי חשיפות קיימות, הגדלתן או הקטנתן, ניתנה לגורמים שונים בבנק (כל גורם על פי מדרג הסמכויות המאושר), והכול תוך עמידה במגבלות אותן קבע הדירקטוריון. כמו כן, באגף הבקורות מרוכזת הבקרה על סיכוני האשראי ועל סיכוני השוק והנזילות.

מדיניות ניהול הסיכונים, שאושרה על ידי הדירקטוריון, נועדה לסייע להנהלה בהשגת יעדיה העסקיים, תוך הגבלה של ההפסדים (החשבונאיים או הכלכליים) העלולים להיווצר עקב החשיפה לסיכונים המוזכרים. אומדן החשיפה לסיכונים מתבסס על תחזיות והערכות שוטפות של ההתפתחויות הצפויות במשק ובשוקי הכספים וההון. הבנק מנהל את סיכוני השוק תוך התייחסות להגבלת החשיפה החשבונאית הנובעת מסיכונים אלו. יחד עם זאת, החשיפה החשבונאית במרבית הסיכונים איננה שונה מהותית מהחשיפה הכלכלית, ומדיניות הסיכונים וקביעת המגבלות נעשית תוך כדי התייחסות גם לחשיפה הכלכלית.

כאמור, הבנק נערך לצמצם את ההשפעה השלילית האפשרית של שינויים ברמות הסיכון בשווקים הפיננסים הגלובאליים והמקומיים על פעילותו. במסגרת ההיערכות האמורה התקיים דיון בנושא בדירקטוריון הבנק ביום 1 ביולי 2008, ובו הוחלט לצמצם את החשיפה במספר סיכונים ולהדק את המגבלות בהם. בין השינויים שנקבעו החמרת יחס נכסים נזילים מדרש, צמצום מגבלות לווה בודד, צמצום ה-VaR בתיק הסחיר והקשחת המגבלות על פעילות הנוסטרו, צמצום החשיפה לסיכון ריבית ועוד. המגבלות החדשות הינן בתוקף למחצית השנייה של השנה.

בעקבות התפרצות המשבר הגביר בנק ישראל את דרישות הדיווח מהמערכת הבנקאית בישראל. מטרת הדיווח הנוסף הייתה לעקוב מקרוב אחר התפתחויות בחשיפה לסיכונים השונים ובכללם סיכון הנזילות. בנק ישראל אף יצא בהצהרה כי אין חשש ליציבות מוסד בנקאי בישראל.

☛ היערכות ליישום המלצות באזל II

ועדת באזל, המתאמת את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות, פרסמה בסוף יוני 2006 את המלצות ההתכנסות הבינלאומית למדידת הון ותקני הון (באזל II). בדצמבר 2008 פרסם בנק ישראל הוראת שעה "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" המבוססת על המלצות אלו.

הוראת השעה מפרטת כיצד ליישם את דרישות ההון ומסדירה את אופן חישוב ההון בגין הסיכונים השונים. הוראת השעה משקפת את עמדת הפיקוח באשר לאופן יישום ההוראה בנושאים בהם המלצות הוועדה הקנו שיקול דעת למפקח על הבנקים. להוראה קדם תהליך של בחינת ההתייחסות לנושאים שונים ברשויות פיקוח אחרות בעולם ושל התייעצויות ודיונים שקיים בנק ישראל גם עם נציגי התאגידים הבנקאיים בארץ.

המלצות באזל II מתחלקות לשלושה נדבכים:

- נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק ולראשונה גם בגין סיכון תפעולי.
- נדבך שני - תהליך סקירת הפיקוח.
- נדבך שלישי - משמעת שוק.

הנדבך הראשון מאפשר, לצורך חישוב דרישות ההון, שימוש במספר גישות למדידת רכיבי סיכון בגין סיכונים אשראי, שוק וסיכונים תפעוליים: הגישה הסטנדרטית (Standardized Approach) או גישות מתקדמות יותר, המבוססות על מודלים פנימיים של דירוג לקוחות ואמידת סיכונים תפעוליים. הגישות המתקדמות כפופות לאישור מפורש של המפקח על הבנקים.

הנדבך השני שם דגש על ניהול סיכונים אינטגרטיבי. במסגרת זו נדרשים הבנקים לקבוע מתודולוגיות, תהליכים ונהלים אשר נועדו להבטיח את הלימות ההון בטווח הארוך, תוך בחינת כל הסיכונים המהותיים להם חשוף כל בנק. הבנקים נדרשים להוכיח את יישום המתודולוגיות הנדרשות להבטחת הלימות ההון. הפיקוח על הבנקים נדרש להעריך תהליכים אלו, ולהטיל אמצעי פיקוח בהתאם לצורך ולתוצאות ההערכה.

המלצות באזל II קושרות בין הלימות ההון הנדרשת מהבנקים לבין היעילות של תהליכי ניהול הסיכונים והאפקטיביות של הבקורות הפנימיות. נדרש מהבנקים לשדרג את מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי. בהקשר זה, מפנות ההמלצות ל- 18 הנחיות ספציפיות ביחס לניהול סיכונים בתאגידים בנקאיים שפרסמה הוועדה בעבר. בנק ישראל הודיע כי בכוונתו לאמץ 14 הנחיות מתוך ההנחיות האמורות.

הנדבך השלישי מתייחס לרמת שקיפות ודרישות גילוי שתיושמה בדיווח לציבור של תאגידים בנקאיים, כחלק משלים לנדבך השני. דרישות אלו נועדו לסייע למשתמשים בדוחות הכספיים להעריך את הלימות ההון של הבנק ואת המידע הנוסף הכלול בדוחות אלו לגבי ההון של הבנק, החשיפה לסיכונים השונים ותהליכי הערכתם. בנק ישראל פרסם הוראת שעה הדורשת החלת חלק מדרישות גילוי אלו כבר בדוחות אלו. המידע הנדרש כלול בחלקים הרלוונטיים בדוח הדירקטוריון (בעיקר בפרק זה) ובביאור 16 לדוחות הכספיים.

המפקח על הבנקים הפיץ מסגרת מתוכננת של לוחות זמנים והודיע, כי הוא מצפה מהבנקים בישראל לעמוד בדרישות הגישה הסטנדרטית של הנדבך הראשון ובדרישות הנדבך השני והשלישי החל מסוף שנת 2009. יחד עם זאת, הפיקוח מעודד את הבנקים להיערך ליישום גישות מתקדמות יותר בעתיד. בנוסף, במהלך שנת 2009 אמורים הבנקים לדווח לפיקוח על הבנקים על תוצאות הלימות ההון שלהם תחת משטר באזל II.

הבנק עובד מול חברת ייעוץ חיצונית המתמחה בנושא באזל II. יועצי החברה, בשיתוף עם צוותי עבודה מהבנק אפיינו ובנו תשתית המתאימה להטמעת הנדבך הראשון של ההוראה במערכות הבנק. כמו כן התקשר הבנק עם חברה נוספת, אשר ביצעה סקר פערים אל מול 14 הוראות לניהול סיכונים אותן מתכנן בנק ישראל לאמץ. סקר הפערים הושלם במהלך שנת 2008 וצוותי עבודה החלו לסגור את הפערים אשר אותרו בסקר.

במסגרת היערכות לבאזל II נדרש הבנק, כמו יתר הבנקים בישראל, לבצע סקר להערכת ההשפעה הכמותית של יישום ההמלצות באזל II - הגישה הסטנדרטית (QIS). מטרת הסקר היו לבחון את השפעת יישום המלצות הועדה על מערכת הבנקאות בישראל. הבנק, בסיוע יועציו, השלים את ביצוע הסקר והגישו לבנק ישראל במועד - פברואר 2008.

הנהלת הבנק רואה חשיבות רבה בהיערכות לטיפול בנושא הסיכונים אף ללא התייחסות לגישת הקצאת ההון הנדרשת בעתיד. הבנק החל לשלב את עקרונות באזל II בפעילותו העסקית והחל באיסוף הנתונים הנדרשים לצורך בניית מודלים סטטיסטיים לצורך דירוג לקוחות בבנק. בנוסף, במסגרת היערכות זו, מטמיע הבנק מערכת חדשה לניהול סיכונים אשראי ודירוג לווים באגף העסקי. מערכת זו תתמוך בקבלת ההחלטות למתן האשראי ותסייע בעתיד בבניית מודלים מתקדמים הנדרשים לצורך יישום הגישות המתקדמות בבאזל II.

יישום המלצות באזל II כרוך בעלויות שיתפרסו על פני מספר שנים.

סיכונים אשראי

מדיניות האשראי של הבנק מובאת אחת לשנה לדיון בדירקטוריון הבנק ומאושרת על ידו. במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, אשר מתייחסים הן למשקי בית והן ללקוחות העסקיים, על פי סיווגם הענפי. מדיניות האשראי של הבנק נגזרת מהשינויים שחלו בו עם הפעלתו כבנק מסחרי, תוך התחשבות במגבלות האשראי ללווה בודד ולקבוצות לווים וכניסה מבוקרת לתחומי אשראי חדשים. במהלך חודש יולי, במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית ומתוך רצון להקטין את חשיפת הבנק ללווים גדולים, צמצם דירקטוריון הבנק, מעבר למגבלה הרגולטורית, את המגבלות של לווה בודד, של מסגרת לקבוצת לווים ושל מסגרת לששת הלווים הגדולים.

המדיניות העסקית של הבנק בתחום זה שמה דגש על שיפור איכותי של תיק האשראי בכל תחומי הפעילות, תוך ניהול בקרה מתמדת וקביעת מדיניות של טיב הביטחונות. במטרה לצמצם את סיכון האשראי, פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים מענפי משק שונים.

תיק האשראי בבנק מנוהל בשני אגפים: אגף האשראי הקמעונאי והאגף העסקי, תוך חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך החיתום של האשראי אף הוא מוגדר, וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות אישור האשראי ובהתאם לעקרונות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

באגף האשראי הקמעונאי פועלת יחידת בחינה מרכזית, שתפקידה לבדוק כל תיק הלוואות משכנתא לפני ביצועו. כמו כן, בתחילת שנת 2007, הוקם באגף מרכז חיתום, המעלה לאישור כל בקשת משכנתא, החורגת מסמכות אישור של מנהל סניף, בפני מדרג הסמכויות לאישור האשראי. באגף האשראי העסקי נערכות בקשות האשראי על ידי הרפרנטים באגף, והן עוברות בחינה של דרג ניהולי בטרם הן מוגשות לאישור בוועדות האשראי הרלוונטיות על פי מדרג הסמכויות שנקבע.

באגף הבקורות פועלת יחידת בקרת אשראי, העורכת בקורות על האשראי בבנק, על פי צרכים עסקיים ובהתאם לדרישות בנק ישראל.

באגף העסקי, בתחום ליווי הפרויקטים, מתנהל כל פרויקט בליווי צמוד של מפקח בנייה, המדווח דיווחים תקופתיים על מצב התקדמותו. אשראי נוסף הנדרש לצורך השלמת הבנייה מאושר רק לאחר בחינת דוח החשיפה המעודכן של הפרויקט, בהתחשב בקצב ההתקדמות שלו ובתנאי שהלווה עומד בפרמטרים ובאבני הדרך שנקבעו. בנוסף, במהלך חיי הפרויקט, בדרך כלל אחת לחודש (עם קבלת דוח הביצוע של המפקח), נבדקת איתנותו הפיננסית של הפרויקט על ידי הרפרנטים באגף.

בתחום האשראי המסחרי בקשות האשראי מובאות לחידוש, לפחות אחת לשנה. תיק האשראי והביטחונות נבדקים הן במועד מתן האשראי הראשוני והן במועד חידושו. גם בתחום זה נערכות בדיקות לגבי איתנותם הפיננסית של הלווים ולגבי הדוחות הכספיים. כן מתבצעות בקורות יומיות על חריגה ממסגרות אשראי וביטחונות הן על ידי מנהל האשראי והן על ידי אגף הבקורות בבנק.

כמו כן, אחת לרבעון, במסגרת ישיבה תקופתית, מתקיימת סקירה פרטנית של כל האשראי ומתקבלות החלטות לביצוע והמלצות בדבר סיווגי אשראי והפרשות לחובות מסופקים. ההמלצות מוגשות לוועדות לחובות בעייתיים על פי מדרג הסמכויות שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק, אשר דנות בהן ומקבלות לגביהן החלטות.

הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דיווחים תקופתיים, בדבר התפלגות האשראי, פילוחו למגזרים, לווים גדולים ופרמטרים נוספים המודדים את החשיפה לסיכון האשראי.

לבנק יש מערכת פנימית לדירוג לווים התומכת בקבלת החלטות אשראי. בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות, שווי המלאי ועוד. בנוסף במהלך שנת 2009 אמורה להיכנס לשימוש באגף העסקי מערכת חדשה לניהול אשראי מסחרי בכלל וליווי פרויקטים בפרט. כיום נמצאת המערכת בשלב "פילוט".

הבנק קובע את ההפרשות לחובות מסופקים בהלוואות בשעבוד דירת מגורים על פי נוסחת עומק פיגור כפי שנקבעה בהוראה מס' 314 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. ביתר האשראי הקמעונאי וכן באשראי העסקי לא מופעלות שיטות סטטיסטיות לקביעת הפרשות ספציפיות וכלליות אלא ננקטת גישה פרטנית, המתייחסת לכל לוה בנפרד או, בעת הצורך, לקבוצת הלווים אליה הוא שייך.

עיקרי מדיניות האשראי

אשראי קמעונאי

עיקר הפעילות של הבנק בתחום זה הינה מתן אשראי לבודדים (משקי בית) בשעבוד דירת מגורים. האשראי ניתן (גם לעסקים קטנים) כנגד בטוחה פיזית - נדל"ן מסחרי (משרד) או כלי רכב, או כנגד בטוחה פיננסית נזילה - פיקדון בבנק או תיק ניירות ערך. האשראי ניתן כאשראי ייעודי עם לוח סילוקין מוגדר. המימון ניתן תוך בחינת פרמטרים כמותיים של שיעורי המימון ובדיקת כושר החזר החוב.

☞ תחום ליווי פרויקטים

מדיניות הבנק היא ללוות פרויקטים באזורי ביקוש הניתנים לביצוע בשלבים, בסדר גודל של מספר עשרות יחידות דיור, אשר זמינים לבניה תוך פרק זמן קצר. שיעור ההון העצמי לפרויקט נקבע בהתבסס על האיתנות הפיננסית של הלווה, אמידת סיכון ההקמה ואמידת סיכון השיווק. גובה ההון העצמי, הנדרש מראש מהלווה, נגזר בהתחשב בשלבי ביצוע הפרויקט.

בתחום ליווי נכסים מניבים ניתן המימון לתקופת הבנייה תוך בחינת כושר ההחזר גם לזמן ארוך, אך ללא התחייבות הבנק למימון ארוך טווח. גובה ההון העצמי וקצב התקדמות המימון נגזרים ממספר רב של פרמטרים ובהם קצב השכרת הנכס, טיב השוכרים הצפויים, תקופת חוזה השכירות ושאלת קיומו של קונה או מממן אחר עם השלמת בניית הנכס.

☞ תחום האשראי המסחרי

מדיניות הבנק היא להעדיף מימון עסקאות אשר אינן עתירות תפעול, כאשר בחינת האשראי מתמקדת, בראש ובראשונה, בטיבו של הלווה ואיתנותו הפיננסית. במדיניות האשראי נקבעו הקריטריונים המאפיינים את סוג הלווה המועדף על הבנק בתחום האשראי המסחרי המשלבים, בין היתר, גם את ציון הדירוג הפנימי של הלווה. אישור המימון מותנה בעמידה בעקרונות מנחים ופרמטרים כמותיים המושתתים על שיעורי המימון ובדיקת כושר החזר החוב.

המימון בתחום רכישת נכסים מניבים ומימון חברות הליסינג ניתן כנגד בטחונות מטריאליים. בתחום האשראי המסחרי ניתן האשראי, בין היתר, כנגד בטחונות שוטפים כגון שעבוד שוטף על נכסי החברה ושעבוד שיקים. הבנק אינו משווק אשראי באופן יזום למגזר השלישי (עמותות) אלא רק על פי דרישת הלקוח וכפעילות נלוות לפעילות בנקאית עיקרית נוספת שלו.

לאור המשבר הכלכלי הפוקד את המשק המשפיע בין היתר על ענף הליסינג, הבנק בוחן את המשך ואופן פעילותו במימון הענף.

☞ מדיניות שערך וניהול ביטחונות

להלן עיקרי מדיניות שערך הביטחונות של הבנק:

הבנק בודק ומאמת את שווי הבטוחה של אשראי קמעונאי למימון נדל"ן או למימון רכישת כלי רכב, הניתן לתקופה קצובה והנפרע על פי לוח סילוקין, רק בעת העמדת האשראי. במקרים אלה, לאור העובדה שמדובר באשראי מתכלה, לא מתבצע שערך תקופתי של הבטוחות. יחד עם זאת, שערך הבטוחות מתבצע כל אימת שניתן ללקוח אשראי חדש הנשען על אותן בטוחות.

מנגד, באשראי אחר מבצע הבנק שערוכים תקופתיים, לעתים אף שערך יומי, של הביטחונות המשועבדים לטובת האשראי שהוא נותן. כך למשל מתבצעות בדיקות (בדרך כלל אחת לחודש) של הבטוחות באשראי לליווי הפרויקטים בהתבסס על התקדמות הביצוע בפרויקט ושווי, כמו כן מתבצעות בדיקות יומיות ושערוכים (על פי מקדמי בטחון הנהוגים בבנק) של ניירות ערך המשועבדים כבטוחה לאשראי. אחת לרבעון מתבצעת בדיקת שווי

כלי הרכב המשמשים כבטוחה על פי המחירונים המקובלים בענף. כן מתבצעות בדיקות תקופתיות של שעבוד שוטף, הניתן לטובת אשראי מסחרי, המבוססות בעיקר על דיווחי מצבת החייבים והמלאי של הלוואים. אחת לתקופה מתקבלות הערכות שמאי על נכסים המשמשים כבטוחות.

ניהול הביטחונות, מתבצע באמצעות רישום של הביטחונות, מעקב אחר השעבודים, בדיקת קבלת פוליסות הביטוח ודיווחים למנהלי האשראי הרלבנטיים. הבדיקות מתבצעות על ידי מערך הבחינה, פקידי בטחונות "יעודיים", מנהלי הסניפים העסקיים ומנהלי המחלקות העסקיות. בנוסף מתקיימות בקורות על קבלת הביטחונות וניהולם על ידי אגף הבקורות והביקורת הפנימית.

סוגי הביטחונות העיקריים המתקבלים בבנק

הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שעבוד זכויות בנכס מקרקעין, השעבוד מאפשר לבנק, במקרה של הפרת הסכם ההלוואה, להביא למכירת הנכס הממושכן ולהיפרע מתמורת המכירה. באשראי למימון רכישת רכב נרשם שעבוד על רישיון הרכב במשרד הרישוי ורישום הודעת משכון ברשם המשכונות. בהלוואות כאלו לתאגידים נרשם גם שעבוד אצל רשם החברות כנדרש על פי החוק. בנוסף מקבל הבנק שעבודים שוטפים, שעבודי פרויקטים וחשבונות פרויקטים, שעבוד פיקדונות ונ"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב, שעבוד ביטוחי נכסים ופוליסות ביטוח קבלניות ועוד.

הביטחונות מותאמים באופן מדויק לנסיבות של כל הלוואה והלוואה. סוגים אחדים של בטחונות הינם קבועים לכל ההלוואות (כגון: שטר חוב, ביטוח נכס, ביטוח חיים). סוגים אחרים של בטחונות, נקבעים בהתאם לקריטריונים שונים. למשל, כאשר ניתן לבנק שיעבוד - הדרך שבה יבוצע השעבוד תיקבע בהתאם למצב הזכויות בנכס שניתן כבטחון להלוואה. סוגים נוספים של בטחונות (כגון: ערבות, ביטוח ההלוואה, כתב עיכון שיעבוד וקיזוז, הסבת ערבות חוק מכר שניתנה ללווה) נקבעים, בין היתר, בהתאם לסוג הביטחונות שנותן הלווה ו/או לכושר הפירעון שלו, או בהתאם לקריטריונים אחרים.

הבנק פועל בהתאם להוראה מס' 311 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים ומקזז מהאשראי לציבור רק בטחונות המותרים בניכוי על פי הוראה זו.

הסוגים העיקריים של ערבים

בנוסף לרישום שעבוד נכס, נדל"ן או אחר, במקרים מסוימים דורש הבנק ערבים אישיים בהתאם לקריטריונים שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק. באשראי העסקי הסוגים העיקריים של ערבים הינם בעלי המניות היחידים של החברות הלוות.

לצורך הפחתת סיכון האשראי הנובע מריכוזיות ענף הבניה משתף הבנק פעולה עם חברות ביטוח המנפיקות פוליסות מכר לרוכשים בפרויקטים המלווים על ידי הבנק וחולקות עם הבנק בטחונות משותפים – "פארי פסו".

להלן טבלת סיכון האשראי הכולל בגין לווים בעייתיים (במיליוני ש"ח)

היתרה ליום 31 בדצמבר		
2007	2008	
(מיליוני ש"ח)		
		חובות בעייתיים ⁽¹⁾ לדיוור
80.7	76.1	שההפרשה בגינם היא לפי עומק הפיגור ⁽²⁾
36.5	52.8	שההפרשה בגינם אינה לפי עומק הפיגור
69.2	73.8	בפיגור זמני (פיגור מעל 3 חודשים עד 6 חודשים)
		חובות בעייתיים ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾ אחרים
7.6	60.7	בהשגחה מיוחדת
17.5	26.0	בפיגור זמני
16.7	32.6	שאורגנו מחדש
76.4	67.8	שאינם נושאים הכנסה
304.6	389.8	סך כל האשראי המאזני ללווים בעייתיים ⁽³⁾
28.6	41.5	סיכון האשראי החוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁽³⁾ ⁽⁴⁾
-	6.5	אגרות חוב בעייתיות
333.2	437.8	סיכון האשראי בגין לווים בעייתיים ⁽³⁾

1. החובות מוצגים בניכוי ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
 2. כולל חובות בעייתיים שאורגנו מחדש ואינם נמצאים בפיגור.
 3. לא כולל חובות בעייתיים שמכוסים על ידי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
 4. כפי שחושב לצורך המגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שלווה נתן להבטחת חבות של צד שלישי.
- לעניין יחס הלימות הון ראה לעיל פרק "ההון העצמי" וכן ביאור 16 בדוחות הכספיים.

חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2008

סיכון אשראי במיליוני ש"ח		מספר	דרוג לטווח	דרוג אשראי
כולל	מאזני	מוסדות	קצר	חיצוני
15	15	1	F1+	AA

עם פרוץ המשבר הפיננסי המתואר לעיל, צמצם הבנק את הפקדותיו במוסדות פיננסיים בחו"ל, קבע מגבלות על ריכוזיות ההפקדות וקבע נהלים מחמירים ובדיקות נדרשות טרם הפקדת כספים בבנקים זרים בחו"ל.

סיכוני השוק

כללי

הבנק קלט מערכת החולשת על תזרימי המזומנים של הבנק, הנגזרים ממגוון פעולותיו הפיננסיות. מערכת זו מאפשרת ניהול נכסים והתחייבויות (Asset and Liability Management - ALM) ובין היתר מאפשרת כימות של סיכוני השוק על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR. בנוסף המערכת מעקב אחר מדדי סיכון נוספים כגון: חשיפות ריבית ובסיס ומבחני קיצון (Stress Testing).

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו.

מודל ה-VaR אומץ בבנקים בכל המדינות המפותחות, והוא מהווה אומדן לסיכון כולל של התיק לאחר התחשבות במתאמים (קורלציות) בין כל גורמי הסיכון הרלוונטיים. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים.

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי): סך VaR - 12 מיליוני ש"ח. מזה: מקסימום למגזר הצמדה בודד - 5 מיליוני ש"ח. ביום 31 בדצמבר 2008 עמד ערך ה-VaR על 9.7 מיליוני ש"ח לעומת 4.7 מיליוני ש"ח ביום 31.12.07. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך התקופה הנסקרת 9.7 מיליוני ש"ח, לעומת ערך מרבי של 5.4 בשנת 2007.

סיכון הריבית

סיכון הריבית נובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות - שינויים העלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק. פעילות הבנק כמתווך פיננסי יוצרת חשיפה לסיכון זה, והבנק פועל להקטנתה. החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזר הצמוד למדד, שכן זה המגזר העיקרי שבו מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך. ביתר המגזרים עיקר פעילותו של הבנק היא בריבית משתנה ולטווח קצר.

הבנק מנהל מעקב אחר התפתחות משך החיים הממוצע (המח"מ) של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה לנקוט מהלכים למזעור ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו. לשם כך הוא מנהל מדידה שוטפת של המח"מ הנגזר מהפעילות החדשה השוטפת, וכן עוקב אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות, שלהם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי.

מדיניות הבנק, בניהול החשיפה לסיכון ריבית, נקבעת בהתחשב בצפיות להתפתחות בשיעורי הריבית השונים, תוך בחינת העלויות לצמצום החשיפה לסיכון זה ובהתחשב באומדן שיעור הפירעון המוקדם בהלוואות ובגורמים המשפיעים עליו. ההערכה של שיעור הפירעון המוקדם מתבצעת על סמך נתוני העבר ועל בסיס הנחות הבנק על מספר גורמים המשפיעים על שיעור זה, ובהם בעיקר שיעור הריבית.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לחשיפה לסיכון הריבית לפי מודל המח"מ, המודד את הטווחים לפירעון של הנכסים ושל ההתחייבויות. במגזר הצמוד למדד לשנת 2008 הוגבל פער המח"מ בין הנכסים להתחייבויות (בהתחשב בשיעור הצפוי של הפירעון המוקדם) ל- ± 0.6 שנה. במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית צומצמה המגבלה על שיעור ההפסד המצטבר כתוצאה משינוי של 1% בריבית בכל מגזרי ההצמדה לרמה של 5% מההון העצמי.

הבנק מודד את החשיפה האמורה באמצעות מודל חודשי, תוך מעקב שוטף אחר התפתחויות משמעותיות בפעילויות השונות העלולות להביא לחריגה במגבלות אלו. ביום 31 בדצמבר 2008 עמד פער המח"מ המשוקלל בין הנכסים לבין ההתחייבויות של הבנק במגזר הצמוד למדד, על כ-0.54- שנים על פי מודל המתחשב באומדן של שיעור הפירעון המוקדם, בהשוואה לפער של 0.21- שנים ביום 31 בדצמבר 2007. ממוצע נתון זה על פני השנה (סופי חודש) היה 0.32- ופער המח"מ המרבי במהלך השנה היה 0.54- שנים.

להערכת הבנק, בהתחשב בהיקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון כתוצאה משינוי לא צפוי של 1% בריבית במגזר צמוד המדד היא קטנה, יחסית לשווי התזרים הנקי המהווה של הבנק.

כמו כן, הבנק חשוף לסיכון הנובע מצמצום המרווחים במגזר המשכנתאות בכלל ובתחום המשכנתאות צמודות מדד בריבית קבועה בפרט, וזאת על רקע התחרות החריפה השוררת בביצוע משכנתאות מסוג זה. כהיערכות לסיכון הנ"ל, צמצם הבנק את פעילותו בתחום זה והגדיל במידה ניכרת את הפעילות בבסיסי הצמדה אחרים המאופיינים במרווחי אשראי גבוהים יותר.

להערכת הבנק, בהתחשב בהיקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון כתוצאה משינוי לא צפוי של 1% בריבית במגזר צמוד המדד היא קטנה, יחסית לשווי התזרים הנקי המהווה של הבנק.

להלן מידע לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2008 (במיליוני ש"ח):

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית):

סה"כ	מטבע חוץ**	מטבע ישראלי		
		צמוד מדד	לא צמוד	
9,188.5	1,093.1	3,654.6	4,440.8	נכסים פיננסיים* סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים***
9.8	(34.7)	6.0	38.5	
8,695.0	1,062.6	3,825.4	3,807.0	התחייבויות פיננסיות סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים***
17.2	(42.4)	(93.6)	153.2	
486.1	38.2	(71.2)	519.1	שווי הוגן נטו

ב. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית		שווי הוגן בשווי הוגן באחוזים		מטבע ישראלי		השינוי בשיעורי הריבית
סה"כ	סה"כ	סה"כ	מטבע חוץ**	צמוד מדד	לא צמוד	
				צמוד מדד	לא צמוד	
6.4	30.9	455.2	38.4	(85.8)	502.6	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
1.0	4.7	481.4	38.2	(72.3)	515.5	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
(4.9)	(23.9)	510.0	37.8	(60.8)	533.0	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 21'ג' בדוח הכספי.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס.

להלן השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

- **פיקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה** - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח, ובדרך כלל יתרתם תהיה זהה לשוויים המאזני.
- **ניירות ערך סחירים** - לפי שווי שוק, **ניירות ערך לא סחירים** - על פי נתוני שיעורן המתקבלים ממקורות חיצוניים.
- **אשראי לציבור** - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי ניכיון מתאימים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסיה עיקריים בחלוקה לפי מגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. ביתרות אשראי בריבית שוק משתנה (פריים, לייבור וכיו"ב) בתדירות של עד שלושה חודשים, היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי ההוגן פירעונות מוקדמים של אשראי כאשר השפעתם אינה חד משמעית.
- השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. ההפרשה הכללית והנוספת לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב התזרים בהערכת השווי ההוגן. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי ההוגן פירעונות מוקדמים של אשראי כאשר השפעתם אינה חד משמעית.
- **פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים** - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק.

- **פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים** - בשיטת היות תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק.
- **מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי** - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח.
- **מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה** - היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

סיכון הבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס נובעת משינויים בשיעורי הריבית, בשיעורי החליפין ובקצב האינפלציה. מדיניות הבנק היא לנהל את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים בכל מגזר הצמדה.

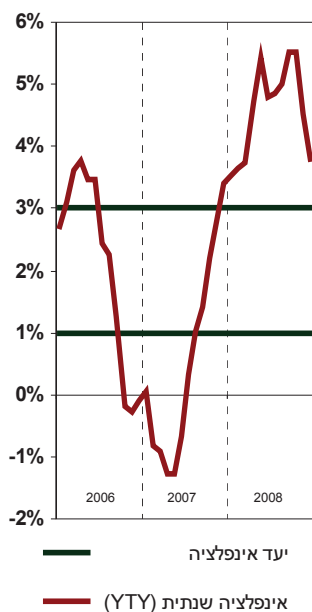
להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה החשבונית). המגבלות הן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

	במיליוני ש"ח ליום 31/12/08		באחוזים מההון הפיננסי ⁽¹⁾	
	סכום מזערי	סכום מרבי	סכום מזערי	סכום מרבי
הצמדה למדד	-223	223	-50%	50%
במט"ח ובהצמדה למט"ח	-22	67	-5%	15%
לא צמוד	223	668	50%	150%

(1) ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במאוחד (ללא ההון של חברות הבנות ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ וירושלים חיתום והנפקות בע"מ).

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורמים אחרים הפעילים בניהול סיכונים.

להלן החשיפה הכלכלית (שאיננה בהכרח החשיפה החשבונאית) בפועל בכל מגזר הצמדה **אינפלציה שנתית (YTY)** (במיליוני ש"ח):

חשיפה במהלך התקופה הנסקרת ⁽²⁾			חשיפה ליום 31/12/08	
ממוצעת	מזערית	מירבית		
מיליוני ש"ח				
-23.7	-152.8	204.7	-187.9	הצמדה למדד
3.2	-18.0	30.1	0.6	במט"ח ובהצמדה למט"ח

(2) החשיפה במגזר הצמוד למדד הינה ב- 15 לכל חודש.

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward).

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשוויים ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים.

מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

סיכונים הנזילות

סיכון הנזילות נובע מאי-הוודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם (בלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים) ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. החשיפה נובעת ממתן הלוואות לזמן ארוך (אף אם נתנו בריבית משתנה) שמומנו מפיקדונות לטווח קצר. סיכון הנזילות קיים גם כאשר גיוס הפיקדונות לטווח הקצר מתאים לתקופת שינוי הריבית בהלוואות, אף שבכך מצטמצמת החשיפה לסיכון הריבית.

הבנק חשוף לסיכונים נזילות ולחשש מפני האטה ביכולת הגיוס של חוב סחיר או ממוסדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקידים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק מזה שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים. בנוסף לכך מושם דגש על הארכת המח"מ של הפיקדונות ושמירה על רמת נזילות גבוהה.

מדיניות הבנק היא להתאים, ככל האפשר, את התקופות לפירעון של המקורות לאלו של השימושים בכל מגזר הצמדה. לאופי האשראי, לשיעורי הפירעונות המוקדמים במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המיחזור של הפיקדונות קצרי המועד יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה.

על פי הוראות בנק ישראל, חייב כל תאגיד בנקאי לקבוע מדיניות כוללת לניהול הנזילות שלו, ולקיים מערכת מידע לשליטה, בקרה ודיווח על מצב הנזילות ולמידתה. כן נקבע כי יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות הנזילות שהבנק נדרש לקיים בתקופת פירעון של עד חודש (להלן: "יחס נכסים נזילים") לא יפחת מ-1. ניתן למדוד את החשיפה לסיכון הנזילות ואת יחס הנכסים הנזילים באמצעות מודל פנימי.

הבנק בוחן מתחילת שנת 2004 את מצב הנזילות שלו לפחות אחת לחודש באמצעות מודל נזילות פנימי (הבנק קבע את המצבים בהם תידרש הרצת המודל בתדירות גבוהה יותר). לצורך המודל אסף הבנק וממשיך לאסוף נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המיחזור של הפיקדונות והחסכונות. דירקטוריון הבנק קבע את עקרונות ניהול הנזילות, את מדרג האחריות והסמכות ואת מערך ההתראות והטיפול בחריגות מהמגבלות שנקבעו.

קביעת המגבלות האמורות מביאה בחשבון הן התרחשות צפויה של אירועים בבנק ובסביבתו העסקית והן את האפשרויות העומדות בפני הבנק לגבי גיוס מקורות חלופיים במקרה הצורך ואת העלויות של מקורות אלו.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות (על פי המודל הפנימי) על הפער שבין תזרים הפירעון של הנכסים לבין זה של ההתחייבויות לפי תקופות. כמו כן, קבע דירקטוריון הבנק מגבלות נוספות וביניהן מגבלה שיחס הנכסים הנזילים להתחייבויות (לתקופת פירעון של עד חודש) לא יפחת מ-1.5. במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית העלה דירקטוריון הבנק את המגבלה של יחס הנכסים הנזילים והעמידה על 2. כמו כן, החליט הבנק להריץ את מודל הנזילות אחת לשבוע.

היחס האמור ליום 31 בדצמבר 2008 עמד על כ- 2.44 בהשוואה ליחס של 2.84 ביום 31 בדצמבר 2007. ממוצע יחס זה במהלך השנה היה 2.36 והשיעור הנמוך ביותר של יחס זה היה 1.86. יודגש כי לאור השינויים האחרונים שחלו בשוק ההון, עודכן המודל והופחת שיעור ההסתמכות על ני"ע שונים, בהתאם לסוג הנייר. ללא הורדת שיעור ההסתמכות היה היחס האמור עומד ביום 31 בדצמבר 2008 על 2.64.

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש.

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד הנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים פנימיים ובכללן שיטות פגומות לעיבוד נתונים, הגורם האנושי כמו טעויות אנוש, מערכות הבנק כגון: העדר תהליכי מניעה ובקרה נאותים או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון התפעולי כוללת סיכונים משפטיים אך אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין.

כאמור בנק ישראל פרסם הוראת שעה המסדירה את חישוב הלימות ההון. בהתאם להוראה על הבנק יהיה להקצות הון בגין הסיכונים התפעוליים וזאת החל מיום כניסת ההוראות לתוקף.

בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק, כמו כל מערכת פיננסית/בנקאית אחרת, לסיכונים תפעוליים או לסיכונים מעילה והונאה. על מנת להקטין את החשיפה להפסדים מהסיכונים התפעוליים פועל הבנק במספר מישורים:

- הקטנת החשיפה התפעולית באמצעות נקיטת אמצעי בקרה מתמשכים ודרישה לביצוע בקרה כפולה בכל תהליך בו קיים סיכון תפעולי מהותי.
- ביצוע בקרות מרכזיות על תחומי פעילות שונים בהתאם לסיכון הטמון בתהליך, תוך דגש על תהליכים בהם לא מתקיימת בקרה כפולה בתהליך.
- ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים וסקר מעילות והונאות.
- שיפורים שוטפים בתהליכים בהתאם להערכת הסיכונים.
- אישור כל תהליך ומוצר חדשים בוועדה ייעודית לניטור סיכונים תפעוליים וסיכוני מעילה והונאה שבראשה עומד המנכ"ל.
- איסוף מידע על אירועי כשל תפעולי לצורך הפקת לקחים.

בבנק פועל מנהל סיכונים תפעוליים (רון שגיא, סמנכ"ל הבנק) הכפוף למנכ"ל ובנוסף קיימת פונקציה של בקרת סיכונים תפעוליים וועדת היגוי לניטור סיכונים תפעוליים כמצוין לעיל. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים דיווח שוטף על אירועי כשל תפעוליים ואירועים בהם היה פוטנציאל להפסד גם אם בפועל הפסד זה לא נגרם.

בימים אלה, מקיים הבנק בשיתוף עם יועץ חיצוני, סקר סיכונים תפעוליים מקיף שבמסגרתו מתבצע מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים בכל התהליכים העסקיים והתפעוליים.

בקרת אשראי וביטחונות על המסחר בניירות ערך

על פי הוראות הבורסה לניירות ערך ובנק ישראל פועל בבנק בקר אשראי וביטחונות, המבצע מעקב בזמן אמת על המסחר בניירות ערך. כמו כן, מפעיל הבנק מנגנוני חסימה והתרעה אוטומטיים במערכת המסחר ומעדכן בה את תוצאות הפעילות בניירות ערך הנסחרים בבורסות מחוץ לישראל, כנדרש בהוראות אלו.

טבלת גורמי סיכון נכון ליום 31 בדצמבר 2008:

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. במסגרת הערכות אלו יש לאמוד הן את פוטנציאל החשיפה או הנזק כתוצאה מהתרחשות של אירוע מסוים והן את ההסתברות שאותו אירוע אכן יקרה. כמו כן להלימות הבקרה לסביבת הסיכון, כמו ליתר הפעולות שעושה הבנק לצורך ניהול הסיכון, יש השפעה על רמת החשיפה לסיכון. הערכת הסיכונים המפורטת בטבלה להלן הינה הערכה סובייקטיבית של הבנק.

השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
בינונית	השפעה כוללת של סיכוני אשראי סיכון הנובע מכך שהלווה לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם. הרעה ביציבותם של הלווים השונים ולאו ביכולתם לפרוע את האשראי עלולה להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ועל רווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות מדיניות האשראי בבנק ומגבלות חשיפה לגבי סוגי לוויים שונים במגזרי הפעילות השונים.	1
קטנה	סיכון בגין איכות לוויים וביטחונות סיכון הנובע מהרעה באיכות הלוויים ולאו בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי לבנק, העלולים להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ולפיכך על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הגדרה ברורה של מדיניות האשראי, הקפדה על תהליך חיתום, והגבלת פעילות לסוגי לוויים ספציפיים במגזרי הפעילות והמוצרים השונים.	1.1
בינונית	סיכון בגין ריכוזיות ענפית סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללוויים המשתייכים לענף משק מסוים ביחס לתיק האשראי. הרעה בתוצאות הפעילות העסקית של אותו ענף משק, יכולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ולאו בשווי הביטחונות שניתנו על ידי חלק מהלוויים המשתייכים לענף זה וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל לעניין זה ואלו של הדירקטוריון באשר להיקף חשיפה מקסימאלי לענפי המשק השונים. הבנק אינו חורג מהמגבלות האמורות.	1.2

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
קטנה	סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים סיכון הנובע מהרעה במצבו של לווה גדול או של קבוצת לווים גדולה (יחסית לתיק האשראי) שכתוצאה מכך עלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ועל שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל ושל הדירקטוריון על היקף חשיפה מקסימאלי ללווה ולקבוצת לווים. כן מתקיימת בקרה שוטפת על עמידה במגבלות אלו. הבנק אינו חורג מהמגבלות האמורות.	1.3
קטנה	השפעה כוללת של סיכוני שוק סיכון הנובע משינויים של מחירים או שערים בשווקים הפיננסיים או של פרמטרים כלכליים אחרים, המשפיעים על שווי הנכסים או ההתחייבויות של הבנק, ועלולים להביא לשחיקת ההון שלו או לפגוע ברווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע לגבי כל סיכון בנפרד כמפורט להלן, וכן במרוכז באמצעות מודל ה-VaR.	2
קטנה	סיכון ריבית סיכון הנובע מההבדל שבין רגישות שווי הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות - שינויים העלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק. כתוצאה מהחשיפה לריבית בבסיסי ההצמדה השונים עלולה להיגרם ירידה עתידית (לאורך חיי הנכסים או ההתחייבויות) בהכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות על רגישות מהתזרים הפיננסי הנקי המהוון של הבנק לתרחיש של שינוי בעקומי הריבית השקלית והריבית הצמודה למדד. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	2.1
קטנה	סיכון אינפלציה סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזר הצמוד למדד. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	2.2

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
קטנה	סיכון שערי חליפין סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזרי המט"ח והצמוד למט"ח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	2.3
בינונית	סיכון מחירי מניות ואג"ח סיכון הנובע מירידת ערך של המניות והאג"ח שהבנק מחזיק. לבנק תיק ניירות ערך מרביתם אג"ח ממשלתי ומיעוטו אג"ח קונצרני. מדיניות הבנק אינה מאפשרת פעילות משמעותית במניות לא לצורכי השקעה ולא לצרכי מסחר. שיעור ההחזקה (לרבות החזקה עקיפה) של הבנק במניות ובמדי מניות הינו זניח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע באמצעות מגבלות על סכום ההשקעות, אופיין, סחירות, מח"מ התיק וגובה ההפסד הצפוי מהשקעות אלו. המגבלות מתנהלות הן באמצעות מודל ה-VaR והן באמצעות תרחישי קיצון.	2.4
בינונית	סיכון נזילות סיכון הנובע מאי-הוודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם (בלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים) ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים עלולה להיווצר עלות בלתי מתוכננת של גיוס המקורות העלולה להשפיע על הכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההשענות על מפקידים גדולים, הארכת מח"מ המקורות ושמירה על רמת נזילות גבוהה. לבנק מערכת בקרה המבוססת על מודל פנימי הבוחן מספר תרחישים. כמו כן בוחן הבנק, לאורך זמן, את התנהגות לקוחותיו אשר עשוי להיות לה השפעה על החשיפה לסיכון זה.	3

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
קטנה	סיכון תפעולי סיכון הנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים פנימיים ובכללן שיטות פגומות לעיבוד נתונים, הגורם האנושי כמו טעויות אנוש, מערכות הבנק כגון: העדר תהליכי מניעה ובקרה נאותים או אירועים חיצוניים. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות סקר סיכונים תפעוליים, כתיבת נהלים, בקורות והטמעת מערכות בנושאים להם השפעה על החשיפה לסיכון כגון משאבי אנוש, אבטחת מידע, תהליכים ועוד. הבנק מקיים מעקב אחר אירועי כשל תפעולי (לרבות אירועים שבפועל לא נגרם בהם נזק) לצורך הפקת לקחים.	4
קטנה	סיכון משפטי סיכון הנובע מאירועים בלתי צפויים כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות של ערכאות משפטיות לרעת הבנק העלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הבנק. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות בקורות משפטיות ומערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני. ניסיון העבר מלמד שאירועים כאמור לא חשפו את הבנק להפסדים משמעותיים.	5
בינונית	סיכון מוניטין סיכון הנובע מפגיעה בדימוי הבנק כמוסד פיננסי יציב ואמין בעקבות פרסומים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, משקיעים, וגופי רגולציה שונים. הפגיעה במוניטין עלולה להביא להסטה של פעילות הלקוחות לספקי שירותים פיננסיים אחרים, תוך הרעה בפעילות וברווחיות הבנק.	6

■ עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל

☞ כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח - 2008

בחודש ינואר 2008 פורסמו הכללים הנ"ל, שנקבעו על ידי הנגיד בהתאם לסמכותו לפי סעיף 9 ט לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981.

בכללים אלה נקבע והוגדר התעריפון המלא שיחול על לקוחות כהגדרתם בחוק הנ"ל. כן נקבעו שלושה תעריפונים מצומצמים: ללקוחות המקבלים שירות של ניהול עו"ש; ללקוחות המקבלים שירות של הלוואה לדיור וללקוחות שהבנק הנפיק להם כרטיס אשראי.

תעריפונים אלה חלים על לקוחות יחידים ועל "עסק קטן" המוגדר בכללים כאחד מאלה: נציגות בית משותף; תאגיד שטרם חלפה שנה מיום התאגדותו; תאגיד שמחזור עסקיו אינו עולה על מיליון ש"ח ולמעט תאגיד שהוקם עפ"י דין וכן חברה שכל בעלי מניותיה הם תאגידים שאינם "עסק קטן".

תחילתם של הכללים נקבעה ליום 1 ביולי 2008.

ביום 1 לספטמבר 2008 נכנס לתוקפו תיקון מס' 2 לכללי הבנקאות הנ"ל. על פי התיקון, לקוח שהו "אזרח ותיק" או "נכה" (כהגדרתם בכללים הנ"ל), זכאי בכל חודש, לארבע פעולות ראשונות ע"י פקיד במחיר של פעולה ישירה בערוץ ישיר.

לכללים אלה עלולה להיות השפעה לרעה על הכנסות הבנק מעמלות, ואולם להערכת הבנק השפעה זו אינה מהותית. הבנק מיישם כללים אלה.

☞ חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 4), התשס"ח - 2008;

חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 5) התשס"ח - 2008

בחודש אפריל 2008 התפרסמו החוקים הנ"ל.

עיקרי תיקון מס' 4 הינם אלה: כל תאגיד בנקאי המלווה פרוייקט בניה בשיטת הליווי הפיננסי יעשה כן רק בדרך של הנפקת שוברי תשלום בגין כל דירה בפרוייקט; על תאגיד בנקאי הנותן משכנתא ללקוח לרכישת דירה יד ראשונה לתת הסבר ללקוח על זכויותיו על פי החוק ולוודא שהלקוח קיבל את הבטחות כנדרש בחוק; נקבע ממנה במשרד השיכון האחראי ליישום החוק; נקבעה אחריות אזרחית הכוללת הטלת עיצומים כספיים ואחריות פלילית על תאגיד בנקאי בכל הנוגע להפרת חובה מהחובות לעיל.

בתיקון מס' 5 נקבע מנגנון להצמדת הסכומים המפורטים בבטוחה הניתנת לרוכש ששילם כספים למוכר בגין הדירה. כן, נקבע, כי מס המגיע לרשויות ממוכר הדירה על פי פקודת המסים (גבייה), לא יהווה שעבוד ראשון על אותה דירה כלפי הרוכש ביחס לכספים ששילם כולל הפרשי הצמדה, בכפוף לכך שהרוכש לא קיבל ערבות מכר.

תחולת התיקונים לחוק הינה מיום 6.10.08. הבנק מיישם את הוראות התיקונים לחוק.

☞ הוראת ניהול בנקאי תקין 326

בחודש ינואר 2008 פרסם המפקח על הבנקים הוראה חדשה מס' 326 בנושא ליווי פיננסי. עיקר ההוראה הינו כי תאגיד בנקאי יוכל לממן פרוייקט בניה בשיטת הליווי הפיננסי רק בדרך של הנפקת שוברי תשלום בגין כל דירה בפרוייקט, אשר יימסרו על ידי הקבלן לרוכש הדירה, ורוכש הדירה ישלם תשלומים על חשבון הדירה רק באמצעות שוברים אלו. תחולת הוראה זו על הסכמי ליווי שייחתמו החל מיום 1 ביוני 2008. הבנק מיישם את ההוראה החל מהמועד האמור.

☞ הוראת ניהול בנקאי תקין 456

בחודש אפריל 2008 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה מס' 456 בנושא נוסח כתב ערבות לפי חוק המכר. על פי ההוראה נוסח הערבות שתומצא לרוכש הדירה על ידי הבנק תהיה בנוסח הקבוע בהוראה וכי אין לבצע בנוסח כל שינוי. על פי הנוסח שנקבע הורחבו העילות למימוש הערבות, ונקבע כי ניתן לדרוש את סכום הערבות גם במקרה של הקפאת הליכים וכן במקרה בו מסיבה כלשהי תהיה מניעה מוחלטת למסור את הדירה (ולא רק בשל ביטול חוזה המכר), ובלבד שלא הושבו לרוכש הכספים המגיעים לו עקב המניעה כאמור. ההוראה נכנסה לתוקפה ביום 1 ביוני 2008. הבנק מיישם את ההוראה החל מהמועד האמור.

☞ חוק לתיקון חוק ההוצאה לפועל התשכ"ז - 1967

ב-4 לנובמבר 2008 אושר בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק ההוצאה לפועל. על פי התיקון, הורחבו סמכויות רשם ההוצאה לפועל לקבל מידע על חייבים וכן להטיל עליהם מגבלות שונות. התיקון מאפשר לזוכה לבחור במסלול גביה מקוצר לחובות עד לסך של 10,000 ש"ח, אשר יופעל ישירות ע"י ההוצל"פ ללא טיפול עו"ד, וכן נקבעו בתיקון תנאים למאסר חייבים אשר צמצמו את האפשרות לנקוט בהליך זה. בנוסף, בוטלה בחוק האפשרות להתנות על זכותו של חייב המפונה מדירתו לקבל דיור חלוף, ונקבעו הנחיות באשר להיקף הפיצוי בגין דיור חלוף אותו יהיה זכאי החייב לקבל. הנחיות אלו יחולו על הלוואות שינתנו לאחר כניסת התיקון לתוקף, אולם במקרים בהם יוכח לרשם ההוצאה לפועל כי לא הובהרה לחייב זכותו לדיור חלוף - יוחל התיקון לחוק גם לגבי הלוואות שניתנו לפני חקיקתו. תחולת התיקון לחוק הינה החל מ 6 במאי 2009. להערכת הבנק, לתיקון המוצע לא תהיה השפעה מהותית על הבנק.

☞ חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2007

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת החוק הנ"ל. בהתאם לחוק הנ"ל, בוטלו למעשה רוב סעיפי החוק המרכיבים את מכלול השיטה להגנה על ההון ומיסוי רווח ריאלי בלבד, ונותרה תחולתם של סעיפים מסוימים, לצורכי הוראות מעבר וכדי למנוע עיוותים בחישוב המס. לגבי השפעת התיקון בחוק על הדוחות הכספיים של הבנק ראה בפרק "פעילות התאגיד הבנקאי ותיאור התפתחות עסקיו".

☞ **תיקון חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 35)**

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת החוק הנ"ל. בהתאם לחוק הנ"ל, מס השכר המשולם ע"י מוסד כספי יוכר כהוצאה לצורך חישוב מס הרווח, מאידך החוק מחייב את חלקו של המעביד, בתשלומי הביטוח הלאומי, במס שכר. תחולת התיקון הינה מה- 1 בינואר 2008. בשנת 2008 תחויב מחצית מחלקו של המעביד בדמי הביטוח הלאומי במס שכר, ומחצית ממס השכר שישולם תוכר כהוצאה לצורך חישוב מס רווח. התיקון בחוק הקטין את חבות המס נטו של הבנק בשנת 2008 בכ – 0.6 מיליון ש"ח, והחל משנת 2009 בכ- 1.2 מיליון ש"ח לשנה (הערכה בלבד).

☞ **הוראת המפקח על הבנקים בנושא המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי**

והפרשה להפסדי אשראי

ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים חוזר שכלל תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ההוראות החדשות נדונו בהרחבה בדוח השנתי לשנת 2007 בפרק "שונות". הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך. הנהלת הבנק נערכת ליישום ההוראות ופועלת על פי תוכנית מפורטת עם לוח זמנים ליישומה. בשלב זה לא ניתן לכמת את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010.

☞ **חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח - 2008**

בחודש אפריל 2008 התקבל החוק הנ"ל. החוק קובע איסור להשקיע, לרבות בדרך של החזקת ני"ע או בדרך של מתן הלוואות מסוימות, בתאגיד המקיים קשר עסקי מהותי עם איראן (כהגדרת המונחים בחוק). כן נקבע כי השקעה אסורה בתאגיד, אשר הוכרז עפ"י החוק הנ"ל, וכן אי מכירה של החזקות קודמות, הינן עבירות. טרם נקבעו תקנות הביצוע ליישום החוק וטרם פורסמה רשימת התאגידים שנקבע לגביהם כי הם מקיימים קשר עסקי עם איראן.

☞ **הצעות חוק מטעם חברי כנסת בנושא תשלום ריבית על יתרות זכות בחשבונות עובר**

ושב

בחודש יולי 2007 קיימה ועדת הכלכלה של הכנסת דיון הכנה לקריאה ראשונה בשתי הצעות חוק פרטיות, שהוגשו מטעם שני חברי כנסת, לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח). על פי הצעות החוק, מוצע כי תאגיד בנקאי ישלם ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון עו"ש וכי הנגיד יקבע, לאחר התייעצות בוועדה המייעצת ובאישור משרד האוצר, שיעור מיזערי לריבית זו.

שתי הצעות החוק אוחדו לאחת, וכעת ממתינים בוועדת הכלכלה לקבל מבנק ישראל הצעה חלופית לגבי אופן יידוע הלקוחות על יתרות זכות הקיימות בחשבונותיהם. הבנק אינו יכול בשלב זה להעריך את השלכות התיקון המוצע עליו.

☪ הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח)(תיקון – עמלת פירעון מוקדם בעת מימוש נכס),

התשס"ח - 2007

באפריל 2008 נדונה הצעת חוק פרטית בקריאה טרומית אשר מציעה לקבוע כי במקרים בהם מממש תאגיד בנקאי נכס של לווה בשל אי פירעון הלוואה, לא ייגבה הבנק עמלת פרעון מוקדם. להערכת הבנק לא תהיה לתיקון המוצע השפעה מהותית על הבנק.

■ הביקורת הפנימית

מר איתן שטיין מכהן כמבקר פנימי של הבנק מיום 9 במרץ 2008. מר שטיין, עובד בבנק משנת 1997 ומועסק במשרה מלאה. הינו רואה חשבון מוסמך בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים, כיהן כסגן מבקר פנימי של הבנק וחברות הבת של הבנק בשלוש השנים האחרונות בטרם מינויו לתפקיד המבקר ושימש כממלא מקום המבקר בתקופה מ-1 בינואר ועד ל-9 במרץ 2008, מועד בו מונה כמבקר הפנימי של הבנק. מינויו אושר על ידי וועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק ביום 9 במרץ 2008.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992. עובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג-1992.

☞ זהות הממונה והיקף העסקת המבקר הפנימי

הממונה על המבקר הפנימי הוא יושב ראש הדירקטוריון. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה וכפופים אליו ארבעה עובדים. היקף המשרות בממוצע לתחום ביקורת הפנים הוא 4.5 משרות (כולל מיקור חוץ). מלבד נושא הביקורת הפנימית, ממונה המבקר הפנימי גם על פניות הציבור. היקף המשרות הממוצע לתחום פניות הציבור- משרה אחת.

☞ תוכנית הביקורת

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2008 התבססה על תכנית העבודה הרב-שנתית של הביקורת, המורכבת מתוכנית לשנה השוטפת ותוכנית לשלוש השנים הבאות. נושאי הביקורת הם היחידות הארגוניות של הבנק, חברות הבנות ותאגידי העזר, תהליכי העבודה, המוצרים המשווקים והמערכות הממוחשבות. כן נערכים סקרים תקופתיים בגין החשיפה לסיכונים מעילות והונאות ובגין סיכונים פיננסיים ותפעוליים. נערכות גם ביקורות מעקב אחר תיקון ליקויים מהותיים המתגלים בעבודת הביקורת – של המבקר הפנימי, של רואה החשבון המבקר ושל המפקח על הבנקים בבנק ישראל.

תדירות הביקורת נקבעת על פי מטריצה המנוהלת על ידי המבקר הפנימי, המתייחסת להערכת החשיפה לנזק כספי ולהערכת טיב הבקורות המיועדות לצמצום הסיכונים. הערכות אלה מתעדכנות באופן שוטף.

תכנית העבודה השנתית נגזרת מתכנית העבודה הרב-שנתית, המתעדכנת לקראת תחילת כל שנה קלנדרית חדשה.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית נקבעה על בסיס תוכנית העבודה של הבנק, וכן על בסיס עדכונים בקשר לשינויים מהותיים מתוכננים אשר נמסרו למבקר הפנימי על ידי המנהל הכללי של הבנק.

תכנית העבודה נדונה ואושרה על ידי ועדת הביקורת ולאחריה על ידי מליאת הדירקטוריון ועל ידי יו"ר הדירקטוריון.

למבקר הפנימי ניתן שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה ובתנאי שיעדכן את יו"ר הדירקטוריון ואת ועדת הביקורת באופן שוטף ויקבל את אישורם לכך.

המבקר הפנימי עורך את הביקורת הפנימית על פי תקנים מקצועיים מקובלים, שפורסמו על ידי לשכת המבקרים הפנימיים ופועל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. למבקר הפנימי ניתנה גישה חופשית למידע, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב – 1992, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של התאגיד, כולל נתונים כספיים.

☞ התייחסות לתאגידים המהווים החזקות מהותיות

המבקר הפנימי משמש גם כמבקר הפנימי של כל החברות הבת של הבנק. חברות הבת כלולות בתכנית העבודה הרב-שנתית ומבוקרות בתדירות הנקבעת בהתאם להערכת הסיכונים, המתוארת בסעיף הקודם.

☞ דוחות ביקורת ודיונים עליהם

על פי נוהל עבודת ועדת הביקורת ונוהל עבודת המבקר הפנימי הנגזר ממנו, כל דוח ביקורת מוגש בכתב למנהל הכללי, ליושב ראש הדירקטוריון וליושב ראש וועדת הביקורת ומובא לדיון בוועדת הביקורת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2007 נדון בוועדת הביקורת ביום 5 בפברואר 2008. ב-24 ליולי 2008 קיימה ועדת הביקורת דיון על ביצוע תוכנית העבודה של המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2008. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2008 נדון בוועדה ב-15 בינואר 2009 כמו כן באותו דיון נדון דוח הביצוע מול תכנון של תכנית העבודה השנתית של המבקר הפנימי לשנת 2008. במועד זה נדונה גם תכנית העבודה הרב-שנתית לשנים 2009 עד 2012 וכן תכנית העבודה השנתית לשנת 2009.

☞ תגמול המבקר הפנימי

עלות שכרו של המבקר הפנימי המועסק בהיקף משרה מלאה הסתכמה בשנת הדוח בסך של 440 אלפי ש"ח (ללא עלות מס שכר). כמו כן תקבולים בגין הטבת ריבית הסתכמו בסך של 3 אלפי ש"ח. סך הכל עלות השכר ותקבולים הסתכמו לסך של 443 אלפי ש"ח. המבקר הפנימי אינו מחזיק בהון הבנק בשיעור כלשהו.

☞ הערכת הדירקטוריון

אחת לשנה מקיימת ועדת הביקורת פגישה עם המבקר הפנימי לבדו, ישיבה זו כאמור התקיימה ב-4 בנובמבר 2008. על סמך המידע השוטף המתקבל בוועדה, הדוחות השוטפים המוגשים על ידי המבקר הפנימי אליה, הדיווחים הנמסרים לוועדה על ידי מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון ודו"ח הביקורת השנתי של רואה חשבון המבקר, הניחה ועדת הביקורת את דעתה לגבי עמידת המבקר בתקנים המקצועיים שלפיהם נערכו הביקורות. הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים שההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי הינם סבירים בנסיבות הקיימות, ויש בהם כדי להשיג את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

■ שונות

☞ גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

האורגן בבנק האחראי על בקרת העל (כמשמעותה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס. 303) הינו דירקטוריון הבנק (ראה להלן רשימת הדירקטורים). קודם לאישור הדוחות הכספיים על ידי הדירקטוריון, מועברת טיוטת הדוחות הכספיים, טיוטת דוח הדירקטוריון וטיוטת הדוח התקופתי השנתי, לוועדת מאזן. וועדת המאזן מונה את יו"ר הדירקטוריון, 3 דירקטורים – מתוכם 1 דירקטור חיצוני. כמו כן, בישיבה נוכחים מנכ"ל הבנק, החשבונאי הראשי וכן נציגים של רואה החשבון המבקר. בישיבת הוועדה נדונים בפרוטרוט הדוחות הכספיים ומתקבלת החלטה על מתן המלצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. לאחר קבלת המלצת הוועדה לעיל על אישור הדוחות הכספיים, מועברת טיוטת הדוחות הכספיים, טיוטת דוח הדירקטוריון והדוח התקופתי השנתי, לעיונם של חברי הדירקטוריון, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לאישור הדוחות. במהלך ישיבת הדירקטוריון, נסקרות התוצאות הכספיות, המצב הכספי ומוצגים נתונים על פעילות הבנק וניתנות תשובות לשאלות הדירקטורים. בישיבה נוכח גם רואה החשבון החיצוני של הבנק אשר נותן את חוות דעתו המקצועית ביחס לדוחות הכספיים וכן ביחס לסוגיות חשבונאיות בקשר לדוחות הכספיים. עם סיום הדיון מחליט הדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

☞ חוזר בעניין "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיוח כספי - SOX ACT 404"

ב- 5 בדצמבר 2005 פירסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה- SOX Act בסעיף 404 נקבעו על ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיוח כספי. הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחו.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.
- יש להשלים את הפרוייקט ואת ביקורת רואי החשבון המבקרים עד למועד הדיווח של דצמבר 2008.

במסגרת יישום ההוראה, ביצע הבנק בשיתוף עם משרד רואי חשבון חיצוני, זיהוי של חשבונות ותהליכים עסקיים הקשורים לדיווח כספי ולגילוי נאות. בתהליכים אלו בוצע תיעוד והערכת סיכונים ובקורות תוך מיפוי הסיכונים והבקורות הפנימיות הקיימות ברמת התהליכים והעסקאות.

כמו כן, סיים הבנק את הערכת אפקטיביות הבקורות תוך תיעוד בדיקות של אפקטיביות הבקורות וניתוח פערים קיימים אל מול מודל הבקרה הפנימית.

הבנק השלים את הפרוייקט על פי לוחות הזמנים שנקבעו והדוחות הכספיים לשנת 2008 כוללים את הצהרת ההנהלה על אחריותה לקיומם ולשמירתם של בקורות פנימיות נאותות ונהלים נאותים בנוגע לדיווח הפיננסי וכן הערכתה לגבי האפקטיביות של בקורות ונהלים אלו.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2008, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק "קוסט פורר גבאי את קסירר", כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 121 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008.

☛ הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי שלה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן יעילות כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המבוקרת, לא אירע כל שינוי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

🔹 תיקון הוראות דיווח לציבור בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי

והפרשה להפסדי אשראי

ביום 31 בדצמבר, 2007 פרסם המפקח על הבנקים חוזר שכולל תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן – "ההוראות החדשות"). מטרת ההוראות החדשות להתאים את הוראות דיווח לציבור לכללי חשבונאות שמיושמים בנושא הנ"ל, לגילוי שניתן, על ידי בנקים בעולם בכלל, ובארה"ב בפרט. בין היתר, ההוראות החדשות קובעות:

- 🔸 כללים מפורשים בהתייחס לסיווג של כללים לסיווג חובות פגומים, סיכון אשראי, מדידת הפרשות להפסדי אשראי, מחיקה חשבונאית של חובות והכרה בהכנסות בגין חובות.
- 🔸 דרישות מפורטות לקיום תהליך שיטתי לקביעת ההפרשות להפסדי אשראי שיישום בעקביות, ושמירת התיעוד התומך בתהליך ובהפרשות.
- 🔸 כללים להרחבת הגילוי שניתן בדוחות כספיים לגבי השיטות וההנחות ששימשו את התאגיד הבנקאי בעת מדידת ההפרשות להפסדי אשראי.

הוראה זאת תיושם בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 בהתאם לדרישות הוראה זו יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

בהתאם לסעיף 29ב של ההוראות החדשות "בגין הלוואות לדיור כהגדרתן בנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314... תחושב הפרשה ספציפית מזערית לפי שיטת עומק הפיגור", דהיינו, ההפרשה תחושב בהתאם להוראה הקיימת כפי שזה מתבצע היום.

מעל 70% מיתרת האשראי בבנק ירושלים הינו אשראי לדיור לכן יישום ההוראות החדשות יהיה רלוונטי רק לגבי פחות מ- 30% מהאשראי הבנק.

הנהלת הבנק החלה להיערך ליישום ההוראות ובמסגרת ההיערכות:

- 🔸 הוקם צוות יעודי ליישום ההוראה ומונה חבר הנהלה אחראי.
- 🔸 הוקצה תקציב ליישום ההוראה.
- 🔸 נקבע אופן יישום ההוראה בסוגי האשראי השונים בבנק.
- 🔸 נקבעו מודלים סטטיסטיים ליישום ההוראה במקרים בהם נדרשת קביעה זו.
- 🔸 הוכנה תוכנית מפורטת עם לוח זמנים להשלמת היערכות ליישום ההוראה.

בשלב זה לא ניתן לכמת את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר, 2010.

תרומות

מדיניות התרומות של הבנק מבוצעת בהתאם להחלטת ההנהלה ובמסגרת תקציב הבנק. מדיניות זו כוללת קריטריונים לבחירת מוסדות ו/או עמותות. בשנת 2008 תרם הבנק 521 אלפי ש"ח (2007 – 485 אלפי ש"ח) לעמותות לעזרה ולמוסדות ציבוריים.

במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" שמפעילה האגודה למען החייל, אימץ בנק ירושלים את ביה"ס לתותחנות שדה בשבטה. ביה"ס לתותחנות שדה (ביסל"ת) בשבטה מיועד להכשיר ולהסמיך את הלוחמים והמפקדים במערך הקני והרקטי בחיל התותחנים. פרויקט "אמץ לוחם" קושר בין חברות עסקיות לגדודי לוחמים ע"י אימוץ ערכי, תומך ומסייע. אימוץ היחידה מעניק ללוחמים תחושת שייכות ומחזק את תחושת הקונצנזוס סביב שירותם הצבאי.

לבנק התחייבויות עתידיות למתן תרומות במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" בסכום של כ- 100 אלפי ש"ח לשנה למשך 3 שנים.

אינטרנט וסולר

החל משנת 2007 מאפשר הבנק ללקוחותיו לבצע פעילות בניירות ערך גם באינטרנט. כמו כן החל משנת 2007 הוקם בלוג של בנק ירושלים. בשנת 2007 החל הבנק בשימוש במדיה הסלולארית לאינטראקציה עם לקוחותיו. הודעות SMS נשלחו ללקוחות במהלך קמפיין נ"ע ובמהלך קמפיין הפאסיבה.

■ הדירקטוריון, ההנהלה ושכרם של נושאי המשרה הבכירים

■ שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם

שם הדירקטור	העיסוק העיקרי	חברות בדירקטוריונים אחרים
עירוני יונתן	יועץ פיננסי יו"ר דירקטוריון הבנק	דירקטור בתאגידים הבאים: שגריר מערכות רכב בע"מ, יונתן עירוני החזקות בע"מ, א.ע. נכסים בע"מ, ממגורות ומחסנים בע"מ.
ד"ר שובל זלמן	יו"ר הדירקטוריון של "יצוא חברה להשקעות בע"מ" (החברה האם). נשיא לשכת המסחר ישראל-אמריקה. יו"ר משותף של קרן פייר.	יו"ר הדירקטוריונים של החברות: סי. אף. סי חברה למימון מקיף בע"מ, אי.סי.סי. – הון לישראל חברה בע"מ. חבר הדירקטוריון של שובל גרופמן ניהול נדלן 2002 בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק מ-12/89 עד 9/90 וכן מ-3/93 עד 6/98. בתקופה שמיום 5.10.1990 ועד 24.3.1993, ובין יוני 1998 לינואר 2000, בעת שירותו כשגריר ישראל בווינגטון, הייתה הפסקה בחברות בדירקטוריון.
אולמר דוד	מנכ"ל ודירקטור בחב' אולמר דוד יעוץ פיננסי בע"מ	דירקטור בחב' אולמר דוד יעוץ פיננסי בע"מ.
באואר משה	מנכ"ל ודירקטור ב- "סי.אף.סי. חברה למימון מקיף בע"מ".	סגן יו"ר הדירקטוריון של יצוא חברה להשקעות בע"מ. דירקטור בחברה הישראלית לערבויות בע"מ, בטרה פירמה בע"מ, באי.סי.סי. הון לישראל בע"מ, במרקטור חברה לניהול בע"מ, בנאמנות חוץ בע"מ, בחברה לנאמנות פיננסית בע"מ ובאיתנים ביטוח בע"מ.
בן-עוזר עובד	מנהל חברות	דירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ ובחברות המוחזקות שלה, בירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ ובמגדל שלום מאיר בע"מ.
פרופ' הוכמן שלום-יוסף	פרופ' במימון	דירקטור חיצוני במדיפאור – מ-4/2007. דירקטור חיצוני במגדל קרנות נאמנות – מ-11/2006. יו"ר דירקטוריון מרכזתיל קופ"ג – עד 7/2006. מנכ"ל בנק מרכזתיל – עד 7/2006. דירקטור ובעל שליטה בחב' הוכמן פיננסים בע"מ.
וולובלסקי פנחס	עורך דין	יו"ר הוועד המנהל של הבנק, דירקטור בסי.אף.סי. חברה למימון מקיף בע"מ, ביצוא חברה להשקעות בע"מ, באי.סי.סי. הון לישראל בע"מ, בארוול אחזקות בע"מ, בריזא אחזקות בע"מ, בעפר דור חברה לנאמנות בע"מ, באוח' חב' לנאמנות בע"מ, Comprehensive Holding Corporation SA, וב - CHC Finance.
ד"ר טולקובסקי אפרת	מנהלת אקדמית במכון חיים כצמן גזית גלובל לנדל"ן	דירקטורית חיצונית בחב' בבילון בע"מ.
שובל גדעון	מנכ"ל ומ"מ יו"ר דירקטוריון של "יצוא חברה להשקעות בע"מ" (החברה האם).	דירקטור במרקטור בע"מ.

☛ דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

המפקח על הבנקים אימץ את הנחיות הרשות לניירות ערך בנושא "דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", לפיהן על דירקטוריון הבנק לקבוע מהו המספר המזערי הראוי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית ולפרט בדוח הדירקטוריון את מיומנותם. בהתאם לכך קבע דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים כאמור יעמוד על שלושה דירקטורים או רבע מבין חברי הדירקטוריון, הנמוך מבין השניים. כמו כן, קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית שיהיה בוודת הביקורת של הבנק ובעדת מאזן יהיה לפחות דירקטור אחד.

חברי הדירקטוריון הבנק והועדות הנ"ל עונים על הדרישות כאמור, כמפורט להלן:

יונתן עירוני – בעל תואר ראשון בכלכלה. שימש בעבר כמנכ"ל ודירקטור בבנק אינווסטק בע"מ. עיסוקו כיום – יועץ פיננסי, משמש כדירקטור בתאגידים הבאים: שגריר מערכות רכב בע"מ, יונתן עירוני החזקות בע"מ, א.ע. נכסים בע"מ, ממגורות ומחסנים בע"מ. תפקיד נוכחי – יו"ר דירקטוריון הבנק.

ד"ר זלמן שובל – בעל תואר ראשון ביחסים בינלאומיים, תואר שני ושלישי במדעי המדינה ויחסים בינלאומיים. שימש בעבר כמנכ"ל בנק ליצוא ושגריר ישראל בארה"ב. תפקיד נוכחי – יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ (החברה האם של הבנק).

דוד אולמר – בעל השכלה תיכונית, סיים קורס בנקאות באוניברסיטת תל-אביב, קורס בינלאומי למנהלי בנקים בכירים בסנט ג'ון קולג', קיימברידג', וכן השתלמויות נוספות בישראל ובלונדון. כיהן בעבר כדירקטור חיצוני בבנק ירושלים במשך 5 שנים, עד נובמבר 2003. מכהן מאז שנת 2000 כמנכ"ל ודירקטור בחברת אולמר דוד יעוץ פיננסי בע"מ.

משה באואר – בעל השכלה תיכונית. שימש בעבר כמנהל מח' מטבע חוץ בבנק אלרן ומזכיר בנק אלרן ובהמשך כמזכיר בנק ליצוא. תפקיד נוכחי – מנהל חברה פיננסית.

עובד בן-עוזר – בעל תואר שני במדעי המדינה. שימש בעבר כמנכ"ל יוניטרסט חברה להשקעות בע"מ וכיו"ר איגוד חברי הבורסה בת"א. תפקיד נוכחי – מנהל חברות.

שלום-יוסף הוכמן – פרופ' במימון מאוניברסיטת טורונטו, תואר שני במימון ותואר ראשון בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. משמש כפרופסור למימון בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב.

פנחס וולובלסקי – בעל תואר ראשון בכלכלה ויחסים בינלאומיים ותואר שני במשפטים. שימש בעבר כיו"ר דירקטוריון הבנק. תפקיד נוכחי – יו"ר הוועד המנהל של הבנק ועו"ד במשרד פרטי.

ד"ר אפרת טולקובסקי – ד"ר במימון וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב, תואר שני במימון וחשבונאות ותואר ראשון בהנדסת אלקטרוניקה, מאוניברסיטת תל-אביב. משמשת כמנהלת אקדמית של מכון חיים כצמן גזית גלובל לנדל"ן. בשנים 2002-2004 כיהנה כחברת סגל בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול בטכניון בחיפה. משנת 2005 עד סוף 2006 – חברת דירקטוריון וועדת הביקורת של דש ניירות ערך והשקעות בע"מ.

גדעון שובל – בעל תואר שני במשפטים ותואר שני במנהל עסקים. תפקיד נוכחי – ממלא מקום יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ ומ"מ מנכ"ל יצוא חברה להשקעות בע"מ.

מספר הישיבות של הדירקטוריון

בשנת 2008 התקיימו 10 ישיבות של מליאת הדירקטוריון (בשנת 2007 – 15).

חברי הנהלת הבנק ליום 31 בדצמבר 2008

מנכ"ל הבנק	אבי בזורה
משנה למנכ"ל, מנהל אגף הבקורות	יהודה מועלם
משנה למנכ"ל ומנהל הסיכונים הפיננסיים החל מיום 23.11.08 - מנהל אגף ניהול סיכונים ונוסטרו עד ליום 23.11.08 - מנהל אגף שוק ההון וההשקעות	יואב נרדי
סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ותשתיות בנקאיות ומנהל הסיכונים התפעוליים	רון שגיא
סמנכ"ל, מנהל האגף העסקי	בנצי אדירי
סמנכ"לית, מנהלת אגף שוק ההון ומט"ח (החל מיום 23.11.08)	רונית שוורץ
מנהל אגף אשראי קמעונאי	מיכאל בן-ישי
חשבונאי ראשי ומנהל אגף חשבונאי ראשי (החל מיום 1.7.08)	ארנון זית
יועצת משפטית, מנהלת המחלקה המשפטית	שרית ויסטוך
מנהלת משאבי אנוש ומערך השיווק	דינה פרומוביץ
ראש מינהלת הסניפים	עמוס אפרים

שכר נושאי המשרה הבכירים

ראו לקמן בנספח א.

שכר רואה החשבון המבקר

ראו לקמן בנספח א.

דירקטוריון הבנק מודה להנהלת הבנק ולעובדיו על עבודתם המסורה ועל השגת התוצאות העסקיות בשנה אתגרית זאת.

אבי בזורה
מנכ"ל הבנק

יונתן עירוני
יו"ר הדירקטוריון

24 בפברואר 2009

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

נספח א' לדוח הדירקטוריון

שיעור השינוי ב-%	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	2008
------------------------	---	------

באחוזים		
	12.8%	10.1%
	12.8%	10.1%

סכומים מדווחים מיליוני ש"ח		
	182.7	171.7
	(12.6)	(6.8)
	170.1	164.9
	88.4	82.9
	(167.0)	(166.2)
	91.5	81.6
	(30.6)	(29.9)
	60.9	51.7
	0.1	-
	61.0	51.7

-6%
-46%
-3%
-6%
0%
-11%
-2%
-15%
-15%

א. רווח ורווחיות

1. תשואת הרווח הנקי להון הממוצע
2. רווח מאוחד מפעולות רגילות לאחר מיסים ביחס להון הממוצע

3. רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
4. הפרשה לחובות מסופקים
5. רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
6. הכנסות תפעוליות ואחרות
7. הוצאות תפעוליות ואחרות
8. רווח מפעולות רגילות לפני מיסים בסכומים מדווחים
9. הפרשה למיסים
10. רווח מפעולות רגילות לאחר מס
11. רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
12. רווח נקי

ב. יחסים פיננסיים עיקריים

- הפרשה לחובות מסופקים בגין יתרת אשראי
לציבור (כולל סיכון אשראי חוץ מאזני משוקלל) בסוף השנה:
13. הפרשה שנתית
 14. הפרשה מצטברת
 15. יחס הון לרכיבי סיכון

באחוזים		
	0.17%	0.09%
	1.8%	1.8%
	11.3%	11.8%

שיעור השינוי ב-%	יתרות ליום 31.12.07	31.12.08
מיליוני ש"ח		

3%
-5%
-4%
4%
5%
-6%
3%
8%

ג. מאזן - סעיפים עיקריים

16. סך כל המאזן
17. מזומנים ופיקדונות בבנקים
18. ניירות ערך
19. אשראי לציבור
20. פיקדונות הציבור
21. תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
22. הון עצמי
23. הון לצורך יחס הון לרכיבי סיכון

ד. סעיפים חוץ-מאזניים

24. יתרת הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגבייה
25. יתרת ערבויות

-5%
10%

נתונים עיקריים על הבנק ועל החברות המאוחדות שלו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

ה. פירוט תגמולים נושאי משרה בכירים (אלפי ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008									
ס"כ	תגמולים אחרים			תגמולים בעבור שירותים			פרטי מקבל התגמולים		
	אחר	ריבית ⁽³⁾	אחר	מענק ⁽²⁾	שכר ⁽¹⁾	החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
675	-	-	-	-	675	-	חלקי	יו"ר הדירקטוריון	א. יונתן עירוני ⁽⁴⁾
2,262	-	-	-	575 ⁽⁵⁾	1,687	-	100%	מנכ"ל	ב. אבי בזורה
1,271	-	13	-	-	1,258	-	100%	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ניהול סיכונים ונוסטרו	ג. יואב נרדי
994	-	1	-	-	993	-	100%	משנה למנכ"ל, מנהל אגף בקורות	ד. יהודה מועלם
866	-	-	-	-	866	-	100%	סמנכ"ל, מנהל האגף העיסקי	ה. בנצי אדירי
746	-	2	-	-	744	-	100%	סמנכ"ל, מנהל אגף תיפעול ותשתיות בנקאיות	ו. רון שגיא

(1) כולל הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, ביטוח לאומי וחופשה וכן תנאים נלווים לשכר, אך לא כולל מס שכר.

(2) כולל מענק שהופרש בגינו בשנת הדוח וטרם שולם (ללא מס שכר), אך לא כולל מענקים ששולמו בשנת הדוח ושהופרשו בשנה קודמת.

(3) כולל הטבת ריבית בגין הלוואות שניתנו בתנאי הטבה.

(4) מר יונתן עירוני מונה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 30 במרץ 2006. בהתאם להסכם למתן שירותים שנחתם בין יו"ר הדירקטוריון לבין הבנק, זכאי היו"ר לתשלום חודשי בגין השירותים אותם הוא נותן לבנק וכן להחזר הוצאות בפועל.

(5) בחוזה העסקתו של מר אבי בזורה שנחתם בחודש אוקטובר 2007 קיים מענק שנתי המותנה בשיעור התשואה השנתית של הבנק. ע"פ החוזה בתשואה שנתי של 9.5% גובה המענק יהיה 200 אלפי ש"ח ועל כל תוספת של 0.5% בשיעור התשואה, יוגדל המענק ב- 50 אלפי ש"ח. כמו"כ בחוזה קיים מענק המותנה במשך שנות עבודתו בבנק. ע"פ החוזה מר אבי בזורה יהיה זכאי בתום שלוש שנות כהונה למענק שנתי של 300 אלפי ש"ח לכל שנת כהונה ובתום השנה הרביעית למענק של 390 אלפי ש"ח. בתנאים מסוימים המפורטים בחוזה יהיה זכאי מר אבי בזורה למענק הנ"ל גם ללא השלמת שנות כהונה אלה.

**נספח א' (המשך)
לדוח הדירקטוריון**

**נתונים עיקריים על הבנק ועל החברות המאוחדות שלו
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008**

**לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר**

2007	2008
------	------

ו. נתונים על המבנה הארגוני

15	16	1. מספר סניפי הבנק
342	367	2. מספר עובדים כולל חברות בנות (כולל עובדי כח אדם במיקור חוץ)
14	8	3. מספר משרות בשעות נוספות (ממוצע חודשי)
15	10	4. מספר ישיבות מליאת הדירקטוריון
51	34	5. מספר ישיבות ועדות הדירקטוריון

ז. שכר רואה החשבון המבקר^(1,2,3) באלפי שקלים חדשים

הבנק		מאוחד	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008	2007	2008
496	638	640	792
62	81	156	104
125	119	125	117
683	838	921	1,013

עבור פעולות הביקורת:⁽⁴⁾
רו"ח המבקר

עבור שירותי מס⁽⁵⁾
רו"ח המבקר

עבור שירותים אחרים
רו"ח המבקר

סה"כ שכר של רו"ח מבקרים

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת עבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט – 1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים ע"פ חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) שירותי מס שוטפים והכנת דוחות לרשויות מס.

סקירת הנהלה

סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו

להלן מידע רב תקופתי ופירוטים שונים לדוחות הכספיים אשר יש בהם כדי לתת תמונה רחבה על מצבו הכספי של הבנק ותוצאות פעולותיו ואלה מובאים בתוספת כדלהלן:

תוספת	נושא	עמוד
א	מאזנים מאוחדים לשנים 2004 - 2008	102
ב	דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים 2004 - 2008	103
ג	שיעורי הכנסה והוצאה	104
ד	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	110
ה	מאזנים מאוחדים לסוף כל רבעון לשנים 2007 ו- 2008	112
ו	דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים לשנים 2007 ו- 2008	113

מאזנים מאוחדים - מידע רב תקופתי לסוף השנים 2004 - 2008

תוספת א

31 בדצמבר				
2004	2005	2006	2007	2008
סכומים מדווחים				
מיליוני ש"ח				
573.9	459.4	765.5	369.5	350.7
335.8	918.8	955.8	1,350.4	1,291.7
6,184.1	6,234.8	6,398.9	7,188.5	7,510.1
5.4	-	-	-	-
51.3	49.3	46.6	43.8	51.8
27.6	20.3	24.3	26.2	47.0
<u>7,178.1</u>	<u>7,682.6</u>	<u>8,191.1</u>	<u>8,978.4</u>	<u>9,251.3</u>

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

אשראי לציבור

השקעה בחברה כלולה

בניינים וציוד

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות והון

פיקדונות הציבור

פיקדונות מבנקים

פיקדונות הממשלה

ניירות ערך שהושאלו או נמכרו
במסגרת הסכם רכש חוזרתעודות התחייבות וכתבי
התחייבות נדחים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הון עצמי

סך כל ההתחייבויות וההון

דוחות רווח והפסד מאוחדים - מידע רב תקופתי לשנים 2004 - 2008**תוספת ב**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2004	2005	2006	2007	2008	
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					
115.3	127.5	155.7	182.7	171.7	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
17.1	11.3	15.5	12.6	6.8	הפרשה לחובות מסופקים
98.2	116.2	140.2	170.1	164.9	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
					הכנסות תפעוליות ואחרות
92.2	103.7	88.6	87.3	82.4	עמלות תפעוליות
0.1	0.2	0.8	(0.2)	(1.0)	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
1.7	1.1	0.8	1.3	1.5	הכנסות אחרות
94.0	105.0	90.2	88.4	82.9	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
					הוצאות תפעוליות ואחרות
89.4	99.9	105.2	103.7	102.6	משכורות והוצאות נלוות
21.9	23.1	23.1	24.0	24.4	אחזקה ופחת בניינים וציוד
31.7	35.4	36.9	39.3	39.2	הוצאות אחרות
143.0	158.4	165.2	167.0	166.2	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
49.2	62.8	65.2	91.5	81.6	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
19.4	23.7	27.6	30.6	29.9	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
29.8	39.1	37.6	60.9	51.7	רווח מפעולות רגילות אחרי מיסים
(0.3)	(0.8)	-	-	-	חלקו של הבנק ברווח (הפסד) מפעולות רגילות של חברה כלולה לאחר השפעת המס
29.5	38.3	37.6	60.9	51.7	רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	26.4	0.1	-	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
29.5	38.3	64.0	61.0	51.7	רווח נקי
					רווח נקי למניה (בש"ח)
0.43	0.56	0.54	0.87	0.73	רווח מפעולות רגילות
-	-	0.38	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
0.43	0.56	0.92	0.87	0.73	סך הכל רווח נקי למניה (בש"ח)

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק וחברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת ג**2008**

שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾			
יתרה	הכנסות	ללא	כולל השפעת
ממוצעת	(הוצאות)	השפעת	נגזרים
לתקופה ⁽²⁾	מימון	נגזרים	נגזרים
מיליוני ש"ח		באחוזים	באחוזים
4,415.7	225.7	5.11	
-	-		
4,415.7	225.7	5.11	
3,627.6	(129.9)	(3.58)	
94.4	(5.2)		
225.9	(10.7)		
3,947.9	(145.8)		(3.69)
		1.53	1.42

מטבע ישראלי לא צמוד⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל התחייבויות

פער הריבית**מטבע ישראלי צמוד מדד**⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל התחייבויות

פער הריבית

3,605.8	336.8	9.34	
210.1	17.2		
3,815.9	354.0	9.28	
3,922.1	(345.2)	(8.80)	
(94.4)	7.7		
-	-		
3,827.7	(337.5)		(8.82)
		0.54	0.46

מטבע חוץ - פעילות מקומית⁽³⁾⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל התחייבויות

פער הריבית

1,182.5	50.7	4.29	
327.1	(38.3)		
1,509.6	12.4	0.82	
1,083.6	20.7	1.91	
311.3	0.7		
1,394.9	21.4		1.53
		6.20	2.36

סך הכל⁽⁷⁾ נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל התחייבויות

פער הריבית

9,204.0	613.2	6.66	
537.2	(21.1)		
9,741.2	592.1	6.08	
8,633.3	(454.4)	(5.26)	
-	2.5		
537.2	(10.0)		
9,170.5	(461.9)		(5.04)
		1.40	1.04

הערות: בסוף סקירת ההנהלה

2008	
יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾	הכנסות (הוצאות) מימון
מיליוני ש"ח	
בגין אופציות	(1.0)
בגין מכשירים נגזרים אחרים	1.7
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾	40.8
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס	171.7
הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)	(6.8)
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס	164.9
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון	9,204.0
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾	14.3
נכסים כספיים אחרים ⁽⁷⁾	16.6
הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס	(6.1)
סך כל הנכסים הכספיים	9,228.8
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון	8,633.3
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾	9.2
התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁷⁾	35.2
סך כל ההתחייבויות הכספיות	8,677.7
סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות	551.1
נכסים לא כספיים	8.0
התחייבויות לא כספיות	(47.8)
סך כל האמצעים ההוניים	511.3

הערות: בסוף סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק וחברות מאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

סכומים מדווחים

תוספת ג (המשך)

2007			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾ מליוני ש"ח
כולל השפעת נגזרים	ללא השפעת נגזרים		
באחוזים	באחוזים		
	5.47	198.3	3,627.1
		-	-
5.47		198.3	3,627.1
	(3.80)	(121.9)	3,208.3
		(0.5)	7.3
		(3.0)	74.7
(3.81)		(125.4)	3,290.3
1.66	1.67		
	7.69	273.5	3,557.3
		6.4	51.4
7.76		279.9	3,608.7
	(7.19)	(252.4)	3,510.7
		0.7	(7.3)
		-	-
(7.18)		(251.7)	3,503.4
0.57	0.50		
	0.20	2.7	1,351.3
		(12.3)	271.0
(0.59)		(9.6)	1,622.3
	3.65	46.4	1,270.9
		10.0	247.7
3.71		56.4	1,518.6
3.12	3.85		
	5.56	474.5	8,535.7
		(5.9)	322.4
5.29		468.6	8,858.1
	(4.10)	(327.9)	7,989.9
		0.2	-
		7.0	322.4
(3.86)		(320.7)	8,312.3
1.43	1.46		

מטבע ישראלי לא צמוד⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל התחייבויות

פער הריבית**מטבע ישראלי צמוד מדד**⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל התחייבויות

פער הריבית**מטבע חוץ - פעילות מקומית⁽³⁾**⁽⁷⁾ נכסים⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל התחייבויות

פער הריבית**סך הכל**⁽⁷⁾ נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון⁽⁸⁾ השפעת נגזרי ALM

סך כל הנכסים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון⁽⁷⁾

השפעת נגזרים מגדרים

השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל התחייבויות

פער הריבית

* סווג מחדש

הערות: בסוף סקירת ההנהלה

2007	
יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾	הכנסות (הוצאות) מימון
מיליוני ש"ח	
בגין אופציות	(0.5)
בגין מכשירים נגזרים אחרים	3.6
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾	31.7
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס	182.7
הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)	(12.6)
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס	170.1
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון	8,535.7
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾	8.2
נכסים כספיים אחרים ⁽⁷⁾	7.0
הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס	(7.9)
סך כל הנכסים הכספיים	8,543.0
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון	7,989.9
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾	6.6
התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁷⁾	31.2
סך כל ההתחייבויות הכספיות	8,027.7
סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות	515.3
נכסים לא כספיים	53.5
התחייבויות לא כספיות	(92.5)
סך כל האמצעים ההוניים	476.3

הערות: בסוף סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק וחברות מאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

תוספת ג (המשך)

מטבע חוץ - נומינלי בדולר של ארה"ב

2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾		הכנסות	יתרה
כולל השפעת נגזרים	ללא השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	ממוצעת לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	5.15	17.4	338.0
		1.6	27.6
5.20		19.0	365.6
	(2.43)	(7.2)	295.8
		(1.1)	27.0
(2.57)		(8.3)	322.8
<u>2.63</u>	<u>2.71</u>		

פעילות מקומית⁽³⁾

נכסים⁽⁷⁾

השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל הנכסים

התחייבויות⁽⁷⁾

השפעת נגזרי ALM⁽⁸⁾

סך כל התחייבויות

פער הריבית

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ואחרי השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (4) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.
- (5) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי ש"ח.
- (6) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (7) למעט מכשירים נגזרים.
- (8) ALM - נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות), שלגביהם ניתן ליחס הכנסה (הוצאה) למגזר הצמדה.

נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, ימסרו לכל מבקש.

2007			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾
כולל השפעת נגזרים	ללא השפעת נגזרים		
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	6.79	22.0	324.0
		0.9	11.6
6.82		22.9	335.6
	(3.87)	(11.8)	305.0
		0.7	9.4
(3.53)		(11.1)	314.4
3.29	2.92		

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים

תוספת ד

31 בדצמבר 2008					
עם דרישה עד חודש	מל חודש עד חודשים	מל שנה עד שנה	מל שנה עד שנים	מל שנה עד שנים	מל שנה עד שנים
מיליוני ש"ח					
2,616.0	563.0	865.1	116.6	102.8	75.2
2,217.3	487.2	740.0	95.4	34.0	5.0
398.7	75.8	125.1	21.2	68.8	70.2
398.7	474.5	599.6	620.8	689.6	759.8
72.0	160.1	722.0	1,196.0	650.1	679.4
81.1	176.0	997.8	1,042.0	1,121.2	590.9
(9.1)	(15.9)	(275.8)	154.0	(471.1)	88.5
(9.1)	(25.0)	(300.8)	(146.8)	(617.9)	(529.4)
959.4	68.1	72.7	4.3	4.8	4.8
611.8	259.6	197.5	2.7	3.5	0.2
347.6	(191.5)	(124.8)	1.6	1.3	4.6
347.6	156.1	31.3	32.9	34.2	38.8
3,647.4	791.2	1,659.8	1,316.9	757.7	759.4
2,910.2	922.8	1,935.3	1,140.1	1,158.7	596.1
737.2	(131.6)	(275.5)	176.8	(401.0)	163.3
737.2	605.6	330.1	506.9	105.9	269.2

מטבע ישראלי לא צמוד

סך כל הנכסים

סך כל ההתחייבויות

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

מטבע ישראלי צמוד למדד

סך כל הנכסים

סך כל ההתחייבויות

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

מטבע חוץ⁽²⁾

סך כל הנכסים

סך כל ההתחייבויות

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

סך כל הנכסים

סך כל ההתחייבויות

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

החשיפה המצטברת

(1) בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות.

(2) פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות

- א. נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהווננו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד מועדי הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- ג. הנתונים הינם לפי לוחות סילוקין מקוריים ואינם מביאים בחשבון אפשרות של פירעונות מוקדמים. בשנת החשבון נפרעו הלוואות בפירעון מוקדם במגזר צמוד המדד, בסך של 337.4 מיליוני ש"ח (2007 - 236 מיליוני ש"ח).

31 בדצמבר							
2007				2008			
משך חיים ממוצע שנים	שיעור תשואה פנימי %	משך חיים ממוצע שנים	שיעור תשואה פנימי %	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾ מיליוני ש"ח	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
0.47	6.42	0.37	4.95	4,371.5	-	-	32.8
0.36	4.47	0.25	2.92	3,579.5	-	-	0.6
0.11	1.95	0.13	2.03	792.0	-	-	32.2
				792.0	792.0	792.0	792.0
3.87	5.42	3.49	5.48	3,702.2	-	4.9	217.7
3.03	4.67	2.91	4.30	4,052.7	-	-	43.7
0.84	0.75	0.58	1.18	(350.5)	-	4.9	174.0
				(350.5)	(350.5)	(350.5)	(355.4)
0.29	7.21	0.16	4.83	1,116.9	-	-	2.8
0.23	4.28	0.21	2.08	1,077.2	-	-	1.9
0.06	2.93	(0.05)	2.75	39.7	-	-	0.9
				39.7	39.7	39.7	39.7
1.77		1.60		9,190.6	-	4.9	253.3
1.56		1.48		8,709.4	-	-	46.2
0.21		0.12		481.2	-	4.9	207.1
				481.2	481.2	481.2	476.3

מאזנים מאוחדים - מידע רב רבעוני לסופי כל רבעון בשנים 2007 ו-2008

סכומים מדווחים

תוספת ה

2007				2008			
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
מיליוני ש"ח							
613.5	568.6	416.5	369.5	342.9	377.0	347.0	350.7
1,215.7	1,232.0	1,285.7	1,350.4	1,243.1	1,245.4	1,320.1	1,291.7
6,433.5	6,649.4	6,961.5	7,188.5	7,318.3	7,457.2	7,520.1	7,510.1
45.5	44.1	45.0	43.8	44.0	44.8	47.5	51.8
25.4	24.8	31.2	26.2	37.6	40.8	59.5	47.0
8,333.6	8,518.9	8,739.9	8,978.4	8,985.9	9,165.2	9,294.2	9,251.3

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

אשראי לציבור

בניינים וציוד

נכסים אחרים

סך כל הנכסים**התחייבויות והון**

פיקדונות הציבור

פיקדונות מבנקים

פיקדונות הממשלה

ניירות ערך שהושאלו או נמכרו
במסגרת הסכם רכש חוזרתעודות התחייבות וכתבי
התחייבות נדחים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הון עצמי

סך כל ההתחייבויות וההון

דוחות רווח והפסד מאוחדים - מידע רב רבעוני לשנים 2007 ו-2008

סכומים מדווחים

תוספת ו

2007				2008				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
מיליוני ש"ח								
42.4	50.0	43.1	47.2	49.1	40.7	24.7	57.2	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1.5	8.6	2.2	0.3	0.8	0.4	2.2	3.4	הפרשה לחובות מסופקים
40.9	41.4	40.9	46.9	48.3	40.3	22.5	53.8	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
20.6	22.4	22.3	22.0	21.2	20.7	20.7	19.8	הכנסות תפעוליות ואחרות
(0.1)	-	(0.1)	-	(0.5)	0.1	(0.3)	(0.3)	עמלות תפעוליות
0.3	0.3	0.4	0.3	0.2	0.2	0.2	0.9	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
20.8	22.7	22.6	22.3	20.9	21.0	20.6	20.4	הכנסות אחרות
27.3	26.8	25.0	24.6	26.7	26.7	22.2	27.0	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
5.7	6.3	5.9	6.1	6.0	6.0	6.4	6.0	הוצאות תפעוליות ואחרות
9.7	9.7	9.9	10.0	9.2	9.7	10.1	10.2	משכורות והוצאות נלוות
42.7	42.8	40.8	40.7	41.9	42.4	38.7	43.2	אחזקה ופחת בניינים וציוד
19.0	21.3	22.7	28.5	27.3	18.9	4.4	31.0	הוצאות אחרות
7.7	7.7	5.4	9.8	10.6	6.6	1.0	11.7	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
11.3	13.6	17.3	18.7	16.7	12.3	3.4	19.3	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
-	-	-	0.1	-	-	-	-	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
11.3	13.6	17.3	18.8	16.7	12.3	3.4	19.3	רווח מפעולות רגילות לאחר מס
-	-	-	-	-	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
0.16	0.19	0.25	0.27	0.24	0.17	0.05	0.27	רווח נקי למניה (בש"ח)
-	-	-	-	-	-	-	-	רווח מפעולות רגילות
0.16	0.19	0.25	0.27	0.24	0.17	0.05	0.27	רווח מפעולות בלתי רגילות
-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל רווח בסיסי

הצהרה (certification)

אני, אבי בזורה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2008 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מוצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אבי בזורה
מנהל כללי

24 בפברואר, 2009

הצהרה (certification)

אני, ארנון זית מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2008 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מוצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ארנון זית
חשבונאי ראשי

24 בפברואר, 2009

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

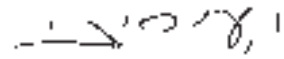
ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2008, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק "קוסט פורר גבאי את קסירר", כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 121 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2008.

ארנון זית
חשבונאי ראשי

אבי בזורה
מנהל כללי

יונתן עירוני
יו"ר הדירקטוריון

24 בפברואר, 2009

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית של בנק ירושלים בע"מ (להלן - "הבנק") על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2008, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של ביטחון בדבר שאלת קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כי הם נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי הינה תהליך המתוכנן כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי כוללת את המדיניות והנהלים אשר: (1) שייכים לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק; (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושתקבולים ותשלומים של הבנק נעשים רק בהתאם להוראות של הנהלת הבנק והדירקטורים שלו; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה לא מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עלולה שלא למנוע או שלא לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, ההשלכות של הערכת אפקטיביות כלשהי על תקופות עתידיות נתונות לסיכון שבקורות עלולות להפוך לבלתי מתאימות בגלל שינויים בתנאים, או שרמת הציות למדיניות או לנהלים עלולה להידרדר.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2008, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים, את המאזנים המצורפים של הבנק לימים 31 בדצמבר, 2008 ו-2007 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008, והדוח שלנו מיום 24 בפברואר, 2009 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל.

ד"ר וחשבון לשנת 2008

דוחות כספיים - תוכן העניינים

עמוד	
127	דוח רואה החשבון המבקר
	הדוחות הכספיים
129	מאזנים
130	דוחות רווח והפסד
131	דוחות על השינויים בהון העצמי
132	דוחות על תזרימי המזומנים
135	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות**של****בנק ירושלים בע"מ**

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר, 2008 ו-2007 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות הרווח וההפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008 דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר, 2008 ו-2007 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008. כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

כמוסבר בביאור 2א, הדוחות הכספיים הנ"ל מוצגים בסכומים מדווחים, בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, את הבקרה הפנימית של הבנק ליום 31 בדצמבר, 2008 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 24 בפברואר, 2009 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 19 ג 2א. בקשר לתביעה נגד הבנק לרבות בקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. הבנק אינו יכול להעריך בשלב זה האם התביעה תוכר כתביעה ייצוגית וכן את סיכויי התביעה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב, 24 בפברואר, 2009

מאזנים

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר				
2007	2008	2007	2008	
סכומים מדווחים				
מיליוני ש"ח				באור
369.4	350.6	369.5	350.7	3
1,305.4	1,148.2	1,350.4	1,291.7	4
7,188.5	7,510.1	7,188.5	7,510.1	5
-	-	-	-	6
253.1	276.8	-	-	7
22.5	26.4	43.8	51.8	8
19.3	41.6	26.2	47.0	9
9,158.2	9,353.7	8,978.4	9,251.3	

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

אשראי לציבור

אשראי לממשלה

השקעות בחברות מוחזקות

בניינים וציוד

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות והון

פיקדונות הציבור

פיקדונות מבנקים

פיקדונות הממשלה

ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר

תעודות התחייבות וכתבי התחייבויות נדחים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הון עצמי

סך כל ההתחייבויות וההון

ארנון זית
חשבונאי ראשי

אבי בזורה
מנהל כללי

יונתן עירוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

24 בפברואר, 2009

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות רווח והפסד

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2006	2007	2008	2006	2007	2008		
מיליוני ש"ח						באור	
144.2	173.0	161.0	155.7	182.7	171.7	23	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
15.5	12.6	6.8	15.5	12.6	6.8	5	הפרשה לחובות מסופקים
128.7	160.4	154.2	140.2	170.1	164.9		רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
76.4	75.4	70.7	88.6	87.3	82.4	24	הכנסות תפעוליות ואחרות
0.8	(0.2)	(1.0)	0.8	(0.2)	(1.0)		עמלות תפעוליות
0.8	1.3	0.7	0.8	1.3	1.5	25	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
78.0	76.5	70.4	90.2	88.4	82.9		הכנסות אחרות
96.9	95.7	93.1	105.2	103.7	102.6	26	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
18.3	19.6	19.5	23.1	24.0	24.4		הוצאות תפעוליות ואחרות
48.1	50.4	50.5	36.9	39.3	39.2	27	משכורות והוצאות נלוות
163.3	165.7	163.1	165.2	167.0	166.2		אחזקה ופחת בניינים וציוד
43.4	71.2	61.5	65.2	91.5	81.6		הוצאות אחרות
20.5	26.4	25.6	27.6	30.6	29.9	28	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
22.9	44.8	35.9	37.6	60.9	51.7		רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
41.1	16.3	15.8	-	-	-	7	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
64.0	61.1	51.7	37.6	60.9	51.7		רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	(0.1)	-	26.4	0.1	-	29	חלקו של הבנק ברווח מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
64.0	61.0	51.7	64.0	61.0	51.7		רווח נקי מפעולות רגילות
0.92	0.87	0.73	0.54	0.87	0.73		רווח נקי למניה (בש"ח)
-	-	-	0.38	-	-		רווח מפעולות רגילות
0.92	0.87	0.73	0.92	0.87	0.73		רווח מפעולות בלתי רגילות

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר							
הון המניות הנפרע	קרנות הון מפרמיה וקרנות הון הנפרע	סך הכל הון המניות הנפרע וקרנות הון	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	רווחים (הפסדים) בגין גידורי תזרים מזומנים	דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן	סך הכל הון עצמי	
מיליוני ש"ח							
125.4	85.3	210.7	(1.0)	-	193.1	8.6	411.4
-	-	-	-	-	64.0	-	64.0
-	-	-	3.1	-	-	-	3.1
-	-	-	(1.3)	-	-	-	(1.3)
-	-	-	(0.8)	-	-	-	(0.8)
-	-	-	-	-	(18.0)	(8.6)	(26.6)
-	-	-	-	-	(10.2)	10.2	-
1.9	10.0	11.9	-	-	-	-	11.9
127.3	95.3	222.6	- (*)	-	228.9	10.2	461.7
-	-	-	-	-	61.0	-	61.0
-	-	-	(2.4)	-	-	-	(2.4)
-	-	-	(3.5)	-	-	-	(3.5)
-	-	-	2.2	-	-	-	2.2
-	-	-	-	-	(8.0)	(10.2)	(18.2)
-	-	-	-	-	0.3	-	0.3
-	-	-	-	1.3	-	-	1.3
127.3	95.3	222.6	(3.7)	1.3	282.2	-	502.4
-	-	-	-	-	51.7	-	51.7
-	-	-	(37.2)	-	-	-	(37.2)
-	-	-	(1.0)	-	-	-	(1.0)
-	-	-	13.9	-	-	-	13.9
-	-	-	-	-	(7.2)	-	(7.2)
-	-	-	-	(2.7)	-	-	(2.7)
127.3	95.3	222.6	(28.0)	(1.4)	326.7	-	519.9

יתרה ליום 1 בינואר 2006

רווח נקי

התאמות בגין ניירות ערך
זמינים למכירה לפי שווי הוגןהתאמות בגין הצגת ניירות ערך
זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

דיבידנד ששולם

דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן

הנפקת הון פרטית

יתרה ליום 1 בינואר 2007

רווח נקי

התאמות בגין ניירות ערך
זמינים למכירה לפי שווי הוגןהתאמות בגין הצגת ניירות ערך
זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

דיבידנד ששולם

קרן הון מעסקאות עם בעל שליטה, נטו

רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים

יתרה ליום 1 בינואר 2008

רווח נקי

התאמות בגין הצגת ניירות ערך
זמינים למכירה לפי שווי הוגןהתאמות בגין הצגת ניירות ערך
זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

דיבידנד ששולם

הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2008

(*) יתרה קטנה מ- 0.1 מיליון ש"ח.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על תזרימי המזומנים

הבנק			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2006	2007	2008	2006	2007	2008
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					
64.0	61.0	51.7	64.0	61.0	51.7
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
רווח נקי					
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות:					
חלקו של הבנק ברווחי חברות מוחזקות, בניכוי דיבידנד שהתקבל, נטו -					
(19.4)	(16.3)	(15.8)	-	-	-
רווח הון ממכירת פעילות בחברה מאוחדת					
-	-	-	(29.8)	-	-
הפסד (רווח) הון ממימוש בניינים וציוד					
-	0.8	-	(10.2)	0.8	-
2.7	2.7	2.6	8.3	7.8	8.1
פחת על בניינים וציוד					
0.3	1.1	(0.2)	(0.6)	(2.1)	(0.4)
הפחתות אחרות, נטו					
15.5	12.6	6.8	15.5	12.6	6.8
הפרשה לחובות מסופקים					
8.2	3.2	(0.2)	8.2	3.2	(0.2)
הפסד (רווח) מאגרות חוב מוחזקות לפידיון					
הפסד (רווח) מאגרות חוב זמינות למכירה					
-	(2.5)	24.6	-	(2.6)	19.9
הפסד (רווח) מניירות ערך למסחר					
(1.0)	1.5	(2.8)	(1.0)	1.3	1.4
מיסים נדחים, נטו					
-	1.5	(2.3)	(0.3)	1.2	0.5
עליה בעודף העתודה על היעודה לפיצויי פרישה					
2.5	2.9	5.0	2.6	3.3	4.0
הכנסות מראש והוצאות לשלם הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון					
(6.7)	3.7	0.8	(7.2)	4.1	(2.4)
85.8	(16.4)	(97.9)	93.3	21.3	(23.2)
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת					
151.9	55.8	(27.7)	142.8	111.9	66.2
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים					
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפידיון תמורה מפדיון ומכירת אגרות חוב מוחזקות לפידיון					
(2,239.2)	(185.9)	-	(2,239.2)	(185.9)	-
2,457.6	513.4	63.1	2,457.6	513.4	63.1
רכישת אגרות חוב זמינות למכירה תמורה מפדיון ומכירת אגרות חוב זמינות למכירה					
(761.1)	(1,389.1)	(1,532.5)	(761.1)	(1,389.1)	(1,853.7)
555.0	689.5	1,599.4	555.0	689.5	1,797.8
ניירות ערך למסחר, נטו					
(61.5)	10.3	(41.9)	(59.2)	(30.5)	(7.8)
פיקדונות בבנקים, נטו					
(7.7)	13.8	1.0	(7.6)	13.8	1.0
מתן אשראי לציבור - דיור					
(859.6)	(1,129.0)	(903.5)	(859.6)	(1,129.0)	(903.5)
גביה מתוך האשראי לציבור - דיור					
905.6	921.6	883.2	905.6	921.6	883.2
אשראי לציבור - מסחרי, נטו					
(307.2)	(534.6)	(173.7)	(307.2)	(534.6)	(173.7)
רכישת בניינים וציוד					
(1.6)	(2.6)	(6.5)	(10.3)	(6.7)	(16.1)
תמורה ממימוש בניינים וציוד					
-	0.9	-	14.9	0.9	-
מכירת פעילות חברה מאוחדת, נטו					
-	-	-	29.8	-	-
נכסים אחרים, נטו					
(6.3)	2.5	(7.2)	(3.1)	1.3	(9.7)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות בנכסים					
(326.0)	(1,089.2)	(118.6)	(284.4)	(1,135.3)	(219.4)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					

תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון

פיקדונות מהציבור, נטו	319.0	231.1	338.5	174.1	648.8	585.4
פיקדונות מבנקים, נטו	(31.3)	(50.6)	(67.9)	(31.3)	(50.6)	(67.9)
פיקדונות מהממשלה, נטו	(5.3)	(6.9)	(11.7)	(5.3)	(6.9)	(11.7)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר	50.0	-	-	50.0	-	-
הנפקת תעודות התחייבות וכתבי התחייבויות נדחים, נטו	2.6	599.4	244.8	2.6	155.3	17.8
פדיון אגרות חוב, תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	(186.7)	(111.2)	(57.0)	(44.1)	(80.1)	(40.8)
התחייבויות אחרות, נטו	(5.7)	(2.4)	8.1	(10.3)	2.8	4.5
הנפקת הון פרטית	-	-	11.9	-	-	11.9
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	(7.2)	(18.2)	(26.6)	(7.2)	(18.2)	(26.6)
מזומנים נטו שנבעו מפעילות בהתחייבויות ובהון	135.4	641.2	440.1	128.5	651.1	472.6
עליה (ירידה) במזומנים ופיקדונות בבנקים	(17.8)	(382.2)	298.5	(17.8)	(382.3)	298.5
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת השנה	366.4	748.6	450.1	366.3	748.6	450.1
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף השנה	348.6	366.4	748.6	348.5	366.3	748.6

דוחות תזרימי המזומנים לא כוללים מידע על פעילות לפי מידת הגביה ⁽¹⁾:

מתן אשראי לדיוור	38.4	58.8	82.7	38.4	58.8	82.7
מתן הלוואות עומדות ומענקים	9.0	3.1	1.0	9.0	3.1	1.0
גביה מאשראי לדיוור	353.5	315.7	316.3	353.5	315.7	316.3

(1) לפרטים נוספים בדבר פעילות מידת גביה ראה ביאור 19.ב.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - כללי

הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן - "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

שיעור העליה (הירידה) בשנת			ליום 31 בדצמבר			שער החליפין של דולר ארה"ב (ש"ח)
2006	2007	2008	2006	2007	2008	
באחוזים						
(8.2)	(9.0)	(1.1)	4.225	3.846	3.802	מדד המחירים לצרכן-בסיס 1993 (נקודות):
(0.3)	2.8	4.5	184.9	190.0	198.6	חודש נובמבר
(0.1)	3.4	3.8	184.9	191.1	198.4	חודש דצמבר

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**ד - אשראי מפקדונות לפי מידת הגביה**

סכומי הפיקדונות המיועדים שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי, קוזזו מסכומי האשראי שניתנו מפקדונות אלה ולפיכך לא ניתן להם ביטוי במאזן. ההכנסות הנובעות מהפעילות לפי מידת הגביה כאמור, הוצגו כעמלות תפעוליות.

ה - ניירות ערך

1. אגרות חוב המוחזקות לפדיון מוצגות לפי עלותן המופחתת ליום הדיווח.
2. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן. השווי ההוגן מתבסס על שערי הבורסה לגבי ניירות ערך שיש להם שער או על נתוני שיערוך המתקבלים ממקורות חיצוניים לגבי אגרות חוב שאין להם שער. הרווח או ההפסד בגינם בניכוי העתודה המתאימה למס מוצג בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי הנקרא: "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
3. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי שוויים ההוגן (שווי שוק).
4. הבנק בוחן מדי תקופה את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. הבנק קבע קריטריונים למעקב אחר ניירות הערך ולבחינה האמורה. קריטריונים אלו מתבססים, בין היתר, על הגורמים הבאים:
 - שינוי בדירוג ניירות הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
 - משך הזמן בו נסחר הנייר בתשואה גבוהה.
 - מקרים חריגים כגון ירידת ערך חריגה.

כמו כן, קבע הבנק קריטריונים נוספים שבהם תבוצע הפרשה מיידית לירידת ערך. קריטריונים אלו מתבססים, בין היתר, על הגורמים הבאים:

- הדירוג הנוכחי של נייר הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
- תשואה נוכחית חריגה שבה נסחר נייר הערך.
- משך הזמן שבו נסחר נייר הערך בתשואה חריגה.
- אינדיקציות שליליות מהותיות מתוך הדוחות הכספיים.

קריטריונים אלו נידונו בוועדת האשראי הדירקטוריונית ואושרו על ידה.

ו - העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את חוזר המפקח על הבנקים, אשר קובע תיקון להוראות הדיווח לציבור בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות". ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן אמריקאי FAS 140, כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות, לצורך הבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. לאור זאת, אומץ העיקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. לעניין זה, בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתייחסים לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות.

עסקאות שאינן עומדות בכללי הניהול כאמור, טופלו לפי הוראות הדיווח לציבור שלפני אימוץ כללי FAS 140.

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**ז - חובות מסופקים**

1. בקביעת ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים הביאה הנהלת הבנק בשיקוליה את מצב הבטחונות שבידי הבנק והערכת מכלול הסיכונים הקשורים במקבלי הלוואות. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (להלן: "המפקח") חלים כללי חישוב אחידים לקביעת ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיר, אשר עומק הפיגור בהן עולה על שישה חודשים (ההפרשה מחושבת בשיעורים שבין 8%-ל-80% מיתרת החוב שבפיגור, בהתאם לעומק הפיגור). בנוסף יצר הבנק הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בגין הלוואות לאחרים ובגין הלוואות לדיר מעבר להפרשה המזערית כאמור, אשר להערכת הנהלה קיים ספק בגבייתן.

חובות אבודים נמחקים לאחר שהוברר להנהלת הבנק כי מוצא כל הליכי הגבייה ואין כל סיכוי לגבייתם.

2. החל מיום 1 בינואר 2006 מיישם הבנק את הנחיות המפקח על הבנקים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא "הפרשות לחובות מסופקים בגין הלוואות לדיר" (להלן - "הנחיות המפקח"). הנחיות המפקח התייחסו למספר סוגיות עיקריות בכל הקשור לאופן חישוב ההפרשות לחובות מסופקים בגין הלוואה לדיר, אשר יושמו על ידי הבנק בעבר, למעט המפורט להלן:

הפרשות בגין הלוואות בהסדרים ובארגון מחדש:

א. הלוואה בהסדר - הלוואה בה בוצע הסדר ללא שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה. חישוב עומק הפיגור יבוצע תוך התחשבות ביתרת הפיגורים ולפי החיוב החודשי המקורי. ביטול הפרשה יתבצע במידה והלוואה עמד בהחזרי הלוואה במשך תקופה של שנתיים ממועד ההסדר או אם חלפה מחצית התקופה שנותרה במשנה הלוואה שבו נוצרו הפיגורים, כמקדם מביניהם.

ב. הלוואה בארגון מחדש - הלוואה בה שונה לוח הסילוקין. בגין הלוואות אלו תוקפא ההפרשה לפי עומק הפיגור ותרשם יתרת פיגור רעיונית השווה ליתרת הפיגור והכל למועד ההסדר. הקפאת ההפרשה ויתרת הפיגור הרעיונית תהיה לתקופה של חצי שנה אשר בסיומה רשאי הבנק להפחית את יתרת הפיגורים הרעיונית במשך שנתיים בקו ישר.

3. בנוסף להפרשות דלעיל נקבע בהוראות המפקח כי יש ליצור הפרשה נוספת לחובות מסופקים בגין אשראי לקבלנים ואחרים המחושבת בשיעורים שונים מחבובות חריגות של לקוחות בהתחשב במאפייני סיכון שונים.

יתרת ההפרשה הנוספת לתאריך המאזן הינה בשיעור מצטבר של 0.1% (2007 - זחה) מסך כל סיכון האשראי המדווח באור 5א לדוחות הכספיים.

להערכת הנהלה ההפרשות שבוצעו משקפות בצורה נאותה את אומדן ההפסדים הגלומים בתיק האשראי.

ח - השקעה בחברות מוחזקות

השקעה בחברות מוחזקות מוצגת לפי שיטת השווי המאזני. חלקו של הבנק בחברות המוחזקות נקבע על בסיס ההון המונפק שלהן לתאריך המאזן.

ט - בניינים וציוד

בניינים וציוד מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות בניכוי פחת שנצבר והפרשה לירידת ערך. הפחת מחושב לפי שיטת הפחת השווה בשיעורים שנתיים הנחשבים מספיקים להפחתת הנכסים במשך תקופת השימוש המשוערת בהם. הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 15 (ראה י' להלן).

י - ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 15 "ירידת ערך נכסים". התקן קובע את הטיפול החשבונאי וההצגה הנדרשים במקרה של ירידת ערך נכסים. התקן, לגבי הבנק, מתייחס לבניינים וציוד והשקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות בנות. בהתאם לתקן, במידה שמתקיים סימן כלשהו המצביע על ירידת ערך של נכס, על הבנק לבחון האם חלה ירידת ערך של הנכס על ידי השוואת ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר השבחה שלו. סכום בר השבחה הינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו של הנכס לבין שווי השימוש שלו הנקבע על פי הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימוש בתום חייו. במידה שערכו של הנכס במאזן עולה על סכום בר השבחה שלו, יש להכיר בהפסד מירידת ערך בגובה ההפרש בין ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר השבחה שלו. הפסד מירידת ערך שהוכר יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר השבחה של הנכס במועד ההכרה בהפסד מירידת ערך.

יא - הוצאות נדחות

הוצאות הנפקה והפצה של אגרות חוב והוצאות גיוס פיקדונות מוצגות על בסיס העלות והן מופחתות במשך תקופת הפירעון של ההתחייבויות ויחסית ליתרותיהן.

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**יב - מיסים נדחים**

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 19 בדבר מיסים על ההכנסה (להלן - "התקן"). התקן קובע את כללי ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי לגבי מיסים על ההכנסה ומסים נדחים בדוחות הכספיים.

מיסים נדחים מחושבים בשל הפרשים בעיתוי הכללת הכנסות והוצאות בין הדיווח הכספי לבין הכרתם לצורכי מס הכנסה (למעט בגין הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים) וכן בשל התאמת נכסים לא כספיים (למעט בניינים) בגין פער בין ערכם המותאם לבין הערך שיותר לניכוי לצרכי מס הכנסה. המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת ניצול העתודה או מימוש הטבת המס, בהתבסס על חוקי המס אשר היו בתוקף בתאריך המאזן.

בחישוב המיסים הנדחים לא מובאים בחשבון המיסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות כל עוד מתקיימת ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעות אלו. מדיניות חלוקת דיבידנד בחברות המוחזקות הינה בדרך שלא תגרום לחיוב מס נוסף בבנק.

יג - מכשירים פיננסיים נגזרים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, על תאגיד בנקאי להכיר בכל המכשירים הנגזרים, לרבות מכשירים נגזרים מסויימים המשוברים בחוזים אחרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ולמדוד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או ייכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר, בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, יוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.

החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

הבנק מתקשר בחוזים אשר אינם עומדים בשלמותם בהגדרת מכשיר נגזר - חוזים כאלה יכולים להכיל מכשירים נגזרים משוברים. מכשיר נגזר משובר יופרד מהחזזה המארח ויטופל כמכשיר נגזר בהתקיים שלושת התנאים הבאים, במצטבר: המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובר אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החזזה המארח, המכשיר המעורב אינו נמדד מחדש על פי שווי ההוגן בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים, תוך דיווח על שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם ומכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובר היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. משזוהה הנגזר המשובר הוא מופרד מהחזזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובר שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזזה המארח. הנגזרים המשוברים המופרדים בבנק נובעים ממתן אשראי צמוד מט"ח הכולל רצפה לבסיס ההצמדה וגיוס תוכניות חסכון בעלות מאפיינים זהים.

רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף. העסקאות במכשירים נגזרים מהוות חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים מוצג במאזן כנכסים אחרים או כהתחייבויות אחרות, לפי העניין, והתוצאות מעסקאות במכשירים נגזרים הנובעות מרישומן על בסיס שווי הוגן נכללות בדוח רווח והפסד במסגרת הרווח מפעולות מימון.

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**יד - בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות**

ההכנסות וההוצאות כלולות על בסיס צבירה, לרבות הכנסות בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים. השלמת ריבית המגיעה לבנק מהממשלה בגין הלוואות מסוימות לדיור נזקפת לדוח הרווח וההפסד לפי הריבית האפקטיבית הגלומה בתזרים המזומנים הנובע מהסכם ההלוואה ומהסכם השלמת הריבית. עמלות מפירעון מוקדם בהלוואות לדיור נזקפות לדוח הרווח וההפסד בשיעורים שווים במשך שלוש שנים, למעט החלק המיוחס להון הפיננסי הנזקף לדוח רווח והפסד עם קבלתו. דמי ניהול בגין הלוואות שנמכרו נזקפים לדוח רווח והפסד על פני יתרת תקופת פירעון הלוואות ויחסית ליתרותיהן. ריבית פיגורים בגין הלוואות לדיור נזקפת לדוח הרווח וההפסד רק עם גבייתה. הכנסות מדיבידנד ממניות בכורה לא סחירות נזקפות לדוח הרווח וההפסד בתקופות החשבון אליהן הן מתייחסות במידה והוכרזו לפני תאריך הדוחות הכספיים.

טו - פיצויי פרישה

העתודה לפיצויי פרישה מחושבת על בסיס שכרם האחרון ותקופת עבודתם של העובדים ובהתאם לדין, לתנאי הסכם העבודה. ונוהג וציפיות ההנהלה. סכום היעודה לפיצויים הכלול במאזן כולל רווחים שנצברו.

טז - התחייבויות תלויות

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, אומצו הוראות תקן חשבונאות אמריקאי SFAS 5 וההוראות הנלוות אליו לעניין הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות, למעט במקרים נדירים כמו בתביעות ייצוגיות שבהן אין באפשרות הבנק ויועציו המשפטיים להעריך את תוצאותיהן. הערכת הנהלת הבנק, הנסמכת על יועציה המשפטיים בקשר להסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות נקבעת על בסיס שלושה תחומי הסתברות, כדלהלן:

- א. צפוי - ההסתברות מעל ל- 70%.
- ב. אפשרי - ההסתברות מעל ל- 20% וקטנה או שווה ל- 70%.
- ג. קלוש - ההסתברות קטנה או שווה ל- 20%.

במקרה בו התממשות החשיפה צפויה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים במלוא סכום החשיפה, כפי שנאמדה על ידי הנהלת הבנק. במקרה של חשיפה אפשרית לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלא ניתן גילוי לסכום החשיפה. במקרה של חשיפה קלושה אין צורך בביצוע הפרשות ו/או במתן גילוי. בגין תביעות שהחשיפה בהן קלושה אולם ההתחייבות או ההפסד האפשרי המרבי עלולים להעמיד בספק את המשך פעולתו של הבנק, ניתן גילוי.

יז - שימושים באומדנים בעריכת דוחות כספיים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות המשפיעים על הנתונים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הנתונים בדבר נכסים מותנים והתחייבויות תלויות שניתן להם גילוי בדוחות הכספיים וכן על נתוני הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**יח - רווח למניה**

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 21 - רווח למניה של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - התקן). התקן קובע את העקרונות לחישוב והצגה של רווח למניה בדוחות הכספיים. הרווח הבסיסי למניה מחושב על בסיס ממוצע משוקלל של מספר המניות אשר קיימות בפועל במהלך התקופה, תוך התאמה למפרע בשל מניות הטבה/פיצול מניות/הנפקת זכויות. ניירות ערך המירים שהומרו במניות במהלך התקופה נכללים ברווח הבסיסי למניה רק ממועד ההמרה ואילך.

יט - דוח על תזרימי המזומנים

תזרימי המזומנים מפעילות בנקים והתחייבויות הוצגו בנטו, למעט הפעילות באשראי לדיוור, בתנועה בפריטים לא כספיים, בניירות ערך שאינם למסחר ובאגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים. מזומנים כוללים גם פיקדונות בבנקים שתקופתם המקורית ממועד הפקדתם הינה עד שלושה חודשים.

כ - גילוי להשפעות תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם**1. תקן חשבונאות מספר 29 - אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)**

בחודש יולי 2006 המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות פרסם את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן - "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

1. בכוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראלים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
2. במחצית השנייה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (convergence) בין תקני IFRS לבין התקנים האמריקאיים מאידך.
3. לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים על בסיס התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

2. תקן חשבונאות מספר 23 - הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23 - "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן - "התקן"). התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים, התשנ"ו-1996) כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים וקובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי הוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה יזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, ויותר בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן קובע התקן את הגילוי שישי לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

במכתב המפקח על הבנקים צוין כי נערכה בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה.

לתאריך פרסום הדוחות טרם פורסמו הוראות סופיות של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ולגבי אופן יישומם לראשונה.

באור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**כ - גילוי להשפעות תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)**

3. ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן - "החזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך, אחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". לעניין זה, "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" - תיושם עבור כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן לגבי החובות האחרים שמזהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי".

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או, כאשר החוב הינו מוטנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פיה שווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי. "הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם להבטחת אותו אשראי.

"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדירור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדירור לגביהם חושבה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלות מאפייני סיכון דומים. ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5.

בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב שאינו בר גביה (Uncollectible) ובעל ערך נמוך עד כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות מובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדירור בגין נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות הכספיים לתקופות קודמות.

בכל הקשור לבנק למשכנתאות, אשר מיישם את שיטת עומק הפיגור לכל תיק האשראי, ההוראה אימצה את חוזר המפקח מיום 1 בינואר 2006 בנושא הפרשות לפי עומק פיגור.

בשלב זה לא ניתן לכמת את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010.

באור 3 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר			
2007	2008	2007	2008
מיליוני ש"ח			
137.4	278.0	137.4	278.0
232.0	72.6	232.1	72.7
369.4	350.6	369.5	350.7
366.3	348.5	366.4	348.6

מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל

מזומנים ופיקדונות בבנקים מסחריים

מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק
ישראל לתקופה מקורית של עד 3 חודשים

באור 4 - ניירות ערך - מאוחד

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
מיליוני ש"ח					
-	-	-	-	-	אגרות חוב המוחזקות לפדיון -
-	-	-	-	-	ממשלתיים
-	-	-	-	-	של אחרים
-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב המוחזקות לפדיון
רווח כולל אחר מצטבר					
הפסדים					
982.3	977.4	9.6	4.7	982.3	ניירות ערך זמינים למכירה -
201.7	250.7	5.6	54.6	201.7	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
0.1	0.1	-	-	0.1	של אחרים
1,184.1	1,228.2	15.2 ⁽²⁾	59.3 ⁽²⁾	1,184.1	מניות
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה					
הפסדים					
רווחים					
102.7	102.4	2.8	2.5	102.7	ניירות ערך למסחר -
4.9	5.4	-	0.5	4.9	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
107.6	107.8	2.8 ⁽³⁾	3.0 ⁽³⁾	107.6	של אחרים
סך הכל ניירות ערך למסחר					
1,291.7	1,336.0			1,291.7	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 23.

באור 4 - ניירות ערך (המשך) - הבנק

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן מיליוני ש"ח	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן שווי הוגן ⁽¹⁾		
-	-	-	-	-	אגרות חוב המוחזקות לפדיון -
-	-	-	-	-	ממשלתיים
-	-	-	-	-	של אחרים
-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב המוחזקות לפדיון
					ניירות ערך זמינים למכירה -
773.2	773.6	4.3	4.7	773.2	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
273.9	322.9	5.6	54.6	273.9	של אחרים ⁽⁴⁾
0.1	0.1	-	-	0.1	מניות
1,047.2	1,096.6	9.9 ⁽²⁾	59.3 ⁽²⁾	1,047.2	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
					ניירות ערך למסחר -
99.3	97.0	2.8	0.5	99.3	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
1.7	2.0	-	0.3	1.7	של אחרים
101.0	99.0	2.8 ⁽³⁾	0.8 ⁽³⁾	101.0	סך הכל ניירות ערך למסחר
<u>1,148.2</u>	<u>1,195.6</u>			<u>1,148.2</u>	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) כולל תעודות התחייבות שהונפקו על ידי חברת בת בסך כ- 72 מיליוני ש"ח. ראה באור 7 ד.

הערות:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 23.

באור 4 - ניירות ערך (המשך) - מאוחד

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2007					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן מיליוני ש"ח	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
					אגרות חוב המוחזקות לפדיון -
58.2	58.2	0.1	-	58.3	ממשלתיים
4.7	4.7	-	-	4.7	של אחרים
62.9	62.9	0.1	-	63.0	סך הכל אגרות חוב המוחזקות לפדיון
					ניירות ערך זמינים למכירה -
967.6	967.9	0.6	0.9	967.6	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
218.6	224.2	1.2	6.8	218.6	של אחרים
0.1	0.1	-	-	0.1	מניות
1,186.3	1,192.2	1.8 ⁽²⁾	7.7 ⁽²⁾	1,186.3	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
					ניירות ערך למסחר -
90.6	91.2	0.1	0.7	90.6	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
10.6	10.6	-	-	10.6	של אחרים
101.2	101.8	0.1 ⁽³⁾	0.7 ⁽³⁾	101.2	סך הכל ניירות ערך למסחר
<u>1,350.4</u>	<u>1,356.9</u>			<u>1,350.5</u>	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 23.

באור 4 - ניירות ערך (המשך) - הבנק

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2007					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן מיליוני ש"ח	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
58.2	58.2	0.1	-	58.3	אגרות חוב המוחזקות לפדיון -
4.7	4.7	-	-	4.7	ממשלתיים
62.9	62.9	0.1	-	63.0	של אחרים
					סך הכל אגרות חוב המוחזקות לפדיון
967.6	967.9	0.6	0.9	967.6	ניירות ערך זמינים למכירה -
218.6	224.2	1.2	6.8	218.6	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
0.1	0.1	-	-	0.1	של אחרים
1,186.3	1,192.2	1.8 ⁽²⁾	7.7 ⁽²⁾	1,186.3	מניות
					סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
48.4	48.9	0.1	0.6	48.4	ניירות ערך למסחר -
7.8	7.8	-	-	7.8	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
56.2	56.7	0.1 ⁽³⁾	0.6 ⁽³⁾	56.2	של אחרים
					סך הכל ניירות ערך למסחר
1,305.4	1,311.8			1,305.5	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 23.

באור 5 - אשראי לציבור (במאחד ובבנק)

סכומים מדווחים

א - ההרכב

31 בדצמבר 2008				
ההוצאה בגין הפרשה				
אשראי ⁽⁶⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	סך הכל	ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים
מיליוני ש"ח				
3,977.9	-	3,977.9	3.3	149.9
1,227.5	1.7	1,229.2	(0.2)	52.8
5,205.4	1.7	5,207.1	3.1	202.7
1,159.7	757.9	1,917.6	0.6	194.3
58.0	4.7	62.7	-	2.1
28.5	0.3	28.8	-	-
1,065.7	66.3	1,132.0	2.3	32.2
7,517.3	830.9	8,348.2	6.0	431.3
7.2	1.4	8.6		
7,510.1	829.5	8,339.6		
0.7	-	0.7	-	-

לדיר - שההפרשה בגינו
נערכת לפי עומק פיגורלדיר אחר⁽²⁾סך הכל הלוואות לדיר⁽³⁾ ⁽⁵⁾

בינוי ונדל"ן

לתעשייה

לבתי מלון, שרותי הארחה
ואוכל

לאחרים

בניכוי - הפרשה כללית
והפרשה נוספת לחובות
מסופקיםסך הכל אשראי לציבור
במאחד ובבנקסיכון אשראי שנכלל בענפי
המשק האחרים - רשויות
מקומיות⁽⁴⁾

- (1) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (2) הלוואות לדיר שיתרת כל אחת מהן עולה על 0.8 מיליוני ש"ח והלוואות לדיר שאין נפרעות בתשלומים חודשיים.
- (3) סך כל הלוואות לדיר כוללות הלוואות בריבית משתנה בסך 3,424.8 מיליוני ש"ח (2007 - 2,811.3 מיליוני ש"ח).
- (4) באחריות המפקיד.
- (5) יתרת האשראי לדיר ולדיר אחר הינה לאחר ניכוי חלקם של רוכשי הלוואות בסך 30.8 מיליוני ש"ח (2007 - 40.1 מיליוני ש"ח). הבנק המחזיק/או התחייב להמחות לטובת רוכשי הלוואות את זכויותיו וחובותיו בחלק ההלוואות שנמכרו. הבנק ממשיך לנהל על פי ההסכם עם הרוכשים את ההלוואות עבורם.
- (6) כולל אשראי לענף הרכב בסך 740.2 מיליוני ש"ח (2007 - 719.8 מיליוני ש"ח).

הערה: ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נוכחה מסעיפי האשראי המתאימים.

31 בדצמבר 2007				
יתרות חובות בעיתיים	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סך הכל מיליוני ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	אשראי ⁽⁶⁾
149.9	3.0	3,938.2	-	3,938.2
36.5	1.3	1,116.9	1.0	1,115.9
186.4	4.3	5,055.1	1.0	5,054.1
109.0	9.5	1,862.7	820.5	1,042.2
1.6	(0.5)	68.8	5.3	63.5
1.6	-	31.7	2.3	29.4
34.6	0.6	1,054.0	48.3	1,005.7
333.2	13.9	8,072.3	877.4	7,194.9
		7.8	1.4	6.4
		8,064.5	876.0	7,188.5
-	-	0.7	-	0.7

באור 5 - אשראי לציבור (במאוחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ב - הפרשה לחובות מסופקים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008					
הפרשה ספציפית					
הלוואות לדיור ⁽¹⁾					
סך הכל	הפרשה נוספת ⁽³⁾	קבלנים ואחרים ⁽²⁾	אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור	
מיליוני ש"ח					
139.6	7.8	48.6	6.9	76.3	יתרת הפרשה לתחילת השנה
27.0	3.0	4.3	1.7	18.0	הפרשות בשנת החשבון
(20.2)	(2.2)	(1.4)	(1.9)	(14.7)	הקטנת הפרשות
6.8	0.8	2.9	(0.2)	3.3	סכום שנזקק לדוח רווח והפסד
(2.3)	-	-	-	(2.3)	מחיקות
144.1	8.6	51.5	6.7	77.3	יתרת הפרשה לסוף השנה
1.9	1.4	0.5	-	-	מזה - יתרת הפרשה שלא נוכחה מסעיף אשראי לציבור (נכללת בסעיף "התחייבויות אחרות")

(1) לא כולל ריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים בסך 0.7 מיליון ש"ח (ב-31 בדצמבר 2007 - דומה).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2006					2007				
הפרשה ספציפית					הפרשה ספציפית				
הלוואות לדיור ⁽¹⁾					הלוואות לדיור ⁽¹⁾				
סך הכל	הפרשה נוספת ⁽³⁾	קבלנים ואחרים ⁽²⁾	אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור	סך הכל	הפרשה נוספת ⁽³⁾	קבלנים ואחרים ⁽²⁾	אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור
מיליוני ש"ח									
126.8	8.7	34.4	6.4	77.3	136.1	9.1	44.6	5.6	76.8
38.1	3.9	11.8	1.1	21.3	40.8	3.1	14.4	2.6	20.7
(22.6)	(3.5)	(1.3)	(1.9)	(15.9)	(28.2)	(4.4)	(4.8)	(1.3)	(17.7)
15.5	0.4	10.5	(0.8)	5.4	12.6	(1.3)	9.6	1.3	3.0
(6.2)	-	(0.3)	-	(5.9)	(9.1)	-	(5.6)	-	(3.5)
136.1	9.1	44.6	5.6	76.8	139.6	7.8	48.6	6.9	76.3
1.8	1.3	0.5	-	-	1.9	1.4	0.5	-	-

באור 5 - אשראי לציבור (במאוחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ג - הפיגור בהלוואות לדיור שהפרשה בגין לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור

סך הכל	יתרות בגין הלוואות שאורגנו מחדש	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים עד 33 חודשים	מעל 6 חודשים עד 15 חודשים	מעל 3 חודשים עד 6 חודשים	
מיליוני ש"ח						
ליום 31 בדצמבר 2008						
79.0	0.9	62.4	5.5	6.3	3.9	סכום הפיגור
24.7	-	24.4	0.2	0.1	-	מזה - ריבית על סכום הפיגור
77.3	1.3	56.8	11.7	7.5	-	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור ⁽¹⁾
149.9	4.4	10.7	12.4	48.6	73.8	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים
ליום 31 בדצמבר 2007						
77.6	1.8	60.2	6.1	5.8	3.7	סכום הפיגור
23.5	-	23.1	0.2	0.1	0.1	מזה - ריבית על סכום הפיגור
76.3	1.7	54.5	12.7	7.4	-	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור ⁽¹⁾
149.9	9.7	11.6	13.2	46.2	69.2	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים

(1) לא כולל הפרשה בגין ריבית על סכום הפיגור.

באור 5 - אשראי לציבור (במאחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ד - אשראי ללווים בעייתיים ⁽¹⁾

2007	2008	
מיליוני ש"ח		
		(א) אשראי שאינו נושא הכנסה
90.7	81.2	לא צמוד
8.4	8.7	צמוד מדד
3.3	2.3	מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ
		(ב) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות ללא ויתור על הכנסות
0.2	0.1	לא צמוד
5.5	7.1	צמוד מדד
		(ב1) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות
9.3	9.2	לא צמוד
		(ג) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת ללא ויתור על הכנסות
-	13.7	לא צמוד
-	3.0	תקופה ממוצעת משוקללת לפירעון בשנים
1.7	1.7	צמוד מדד
1.0	14.6	תקופה ממוצעת משוקללת לפירעון בשנים
		(ד) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת עם ויתור על הכנסות
-	1.0	צמוד מדד
-	14.7	תקופה ממוצעת משוקללת לפירעון בשנים
		(ד) אשראי בפיגור זמני
69.2	73.8	הלוואות לדיור ⁽²⁾
		אחרים
17.5	26.8	יתרה
1.1	1.2	ריבית שנזקפה לרווח והפסד
		(ה) אשראי בהשגחה מיוחדת
8.5	77.0	לא צמוד
1.7	-	מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ

(1) לרבות אשראי חוץ מאזני.

(2) כולל הלוואות המוצגות בסעיף ג לעיל הכלולות בעומק פיגור של מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים.

באור 5 - אשראי לציבור (במאוחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ה - פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

31 בדצמבר 2008					
יתרת הפרשה ספציפית					
אשראי	יתרת חוב בעייתית ⁽²⁾	סכום הפיגור ⁽³⁾	לפי עומק הפיגור ⁽⁴⁾	אחרת	סה"כ
מיליוני ש"ח					
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את ההפרשה לפי עומק הפיגור	3,977.9	149.9	79.0	77.3	-
הלוואות "גדולות" ⁽¹⁾	1,053.9	52.8	12.2	-	6.7
הלוואות אחרות	173.6	-	-	-	-
סה"כ	5,205.4	202.7	91.2	77.3	6.7
					84.0

31 בדצמבר 2007					
יתרת הפרשה ספציפית					
אשראי	יתרת חוב בעייתית ⁽²⁾	סכום הפיגור ⁽³⁾	לפי עומק הפיגור ⁽⁴⁾	אחרת	סה"כ
מיליוני ש"ח					
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את ההפרשה לפי עומק הפיגור	3,938.2	149.9	77.6	76.3	-
הלוואות "גדולות" ⁽¹⁾	920.2	36.5	6.6	-	6.9
הלוואות אחרות	195.7	-	-	-	-
סה"כ	5,054.1	186.4	84.2	76.3	6.9
					83.2

(1) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 0.8 מיליוני ש"ח (ב-31 בדצמבר 2007 - זהה).

(2) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, וללא ניכוי הפרשה כללית ונוספת.

(3) כולל ריבית פיגורים.

(4) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך 3.9 מיליוני ש"ח (ב-31 בדצמבר 2007 - 5.8 מיליוני ש"ח).

באור 5 - אשראי לציבור (במאוחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ו - אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

31 בדצמבר 2007			31 בדצמבר 2008				
סיכון אשראי ⁽²⁾ (3)	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	סיכון אשראי ⁽²⁾ (3)	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾		
מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח			תקרת האשראי באלפי ש"ח	
0.4	16.7	3,010	0.6	16.4	3,075	עד 10	
0.7	44.3	2,838	0.6	42.3	2,728	עד 20	מעל - 10
1.7	159.0	5,240	2.0	150.3	5,056	עד 40	מעל - 20
3.0	439.9	7,511	4.1	434.4	7,378	עד 80	מעל - 40
5.6	833.3	7,522	3.3	802.9	7,214	עד 150	מעל - 80
7.0	1,316.9	6,284	7.7	1,276.9	6,060	עד 300	מעל - 150
9.9	1,310.2	3,183	7.6	1,335.9	3,232	עד 600	מעל - 300
2.3	963.6	1,194	16.3	1,076.9	1,327	עד 1,200	מעל - 600
16.2	433.4	297	25.9	497.2	341	עד 2,000	מעל - 1,200
34.9	379.8	155	38.9	455.1	181	עד 4,000	מעל - 2,000
84.9	382.9	83	51.3	373.6	75	עד 8,000	מעל - 4,000
203.7	431.4	49	225.2	490.3	57	עד 20,000	מעל - 8,000
188.5	300.6	19	290.6	367.6	24	עד 40,000	מעל - 20,000
318.6	182.9	8	156.8	197.5	7	עד 70,000	מעל - 40,000
877.4	7,194.9	37,393	830.9	7,517.3	36,755		

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(2) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, וללא ניכוי הפרשה כללית ונוספת.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה בודד.

באור 6 - אשראי לממשלה (במאחד ובבנק)

סכומים מדווחים

31 בדצמבר	
2007	2008
מיליוני ש"ח	
5.8	4.9
(5.8)	(4.9)
-	-

אשראי במסגרת הסדרים להשלמת הריבית לזכאי משרד הבינוי והשיכון⁽¹⁾
בניכוי - השלמת ריבית מראש מהממשלה

סך הכל אשראי לממשלה

(1) על פי הסכם בין ממשלת ישראל לבין הבנק התחייבה הממשלה להשלים לבנק, בגין הלוואות מסויימות לדיור שניתנו לזכאים לסיוע על פי הנחיות משרד הבינוי והשיכון, את פער הריבית שבין שיעור הריבית הממוצעת הנמוכה שהיתה נהוגה בבנקים למשכנתאות, על פי נוסחה מוסכמת, לבין שיעור הריבית בפועל על הלוואות הנ"ל. השלמת הריבית כאמור בגין כל תקופת ההלוואה מראש כשהיא מהווה לפי ריבית בשיעור של 2% לשנה הועמדה כפיקדון לזכות הבנק אצל החשב הכללי, הנושא ריבית בשיעור זהה.

באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות

סכומים מדווחים

א - הרכב ההשקעה

מאחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2007	2008	2007	2008
מיליוני ש"ח			
-	70.0	70.0	-
-	204.3	188.5	-
-	4.0	-	-
-	(5.4)	(5.4)	-
-	3.9	-	-
-	276.8	253.1	-

חברות מאוחדות

עלות המניות

רווחים שנצברו ממועד הרכישה

רווח נטו מרכישת תעודות התחייבות של חברה בת שטרם הופחת

בניכוי עודף עלות שקוזז מהעודפים

התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו

ב - חלק הבנק ברווחים או בהפסדים של חברות מוחזקות

מאחד			הבנק		
2006	2007	2008	2006	2007	2008
מיליוני ש"ח					
-	-	-	-	20.6	48.5
-	-	-	-	4.5	7.7
-	-	-	-	(0.2)	(0.3)
-	-	-	-	4.3	7.4
-	-	-	-	16.3	41.1
-	-	-	-	15.8	

חלקו של הבנק ברווח מפעולות רגילות של

חברות מוחזקות

הפרשה למיסים -

מיסים שוטפים

מיסים נדחים

סך כל ההפרשה למיסים

חלקו של הבנק ברווח מפעולות רגילות של

חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות (המשך)

סכומים מדווחים

ג - פרטים על החברות המוחזקות

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים ובזכויות הצבעה %	השקעה במניות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר		תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות ביום 31 בדצמבר	
			2007	2008	2007	2008
			מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
תומר ירושלים בע"מ	(1)	100	118.7	123.0	3.9	5.1
עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	(2)	100	97.4	110.3	9.5	9.0
ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ	(3)	100	30.2	31.6	1.4	1.4
ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	(4)	100	1.5	1.5	-	-
ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	(5)	100	4.1	4.6	0.5	0.2
החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	(6)	100	0.4	0.4	-	-
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	(7)	100	0.8	5.4	0.5	0.6
ירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ	(8)	100	-	-	-	-

- (1) עיקר פעילותה של תומר ירושלים בע"מ (להלן: "תומר") הינה השכרת המבנים והציוד שבבעלותה והענקת שירותי מחשב לבנק. במהלך הרבעון השני בשנת 2006 חתמה תומר על הסכם למכירת זכויותיה במקרקעין בנכס הנמצא בירושלים, בתמורה לסך של 14.8 מיליוני ש"ח. הרווח הנקי בגין עסקת המכירה הסתכם לסך של כ-7.2 מיליוני ש"ח. (ראה באור 29).
- (2) עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ פועלת כסוכנות ביטוח הנותנת שירותים בקשר לביטוחי הנכסים ולביטוחי החיים של מקבלי ההלוואות בבנק.
- (3) ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ עוסקת במתן שירותי ייעוץ וניהול תיקי השקעות.
- (4) ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ עסקה בניהול קרנות נאמנות. בשנת 2006 נמכרה פעילות קרנות הנאמנות, ראה ביאור 29. כמו כן, בנובמבר 2006 החברה שילמה דיבידנד לבנק בסך של כ-22 מיליוני ש"ח.
- (5) ירושלים חיתום והנפקות בע"מ פועלת בתחום החיתום והנפקות.
- (6) החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ עוסקת בניהול חשבונות, השקעות ונכסים פיננסיים של תושבי חוץ ואחרים בנאמנות.
- (7) ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (חברה בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק) פועלת לגיוס אמצעים בדרך של הנפקת תעודות פיקדון וכתבי התחייבויות נדחים לציבור. בשנת 2006 הנפיקה תעודות פיקדון בערך נקוב כולל של 112.5 מיליון ש"ח. כמו כן, נרשמו למסחר על פי התשקיף 112.5 מיליון ש"ח ע.ג. נוספים אשר הוקצו לחברת ירושלים תפעול פיננסי ללא תמורה. בשנת 2007 גייסה "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ 594 מיליוני ש"ח באמצעות הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים והרחבת סדרות קיימות. לפרטים ראה ביאור 12 ב'.
- (8) ירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ משמשת כדורע לביצוע פעילויות בסדרות האג"ח המוצעות לציבור על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. החל משנת 2007 החברה לא פעילה.

ד - רכישת תעודות התחייבות שהונפקו על ידי חברת בת

בחודשים נובמבר ודצמבר 2008 רכשו הבנק וחברת ירושלים חיתום והנפקות בע"מ (להלן - החברה הבת) סך כולל של 76,468 אלפי ש"ח ע.ג. של תעודות התחייבות מסדרות א', ב', ד', ו-ה', שהונפקו בעבר על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (להלן: מימון והנפקות) (71,245 אלפי ש"ח ע.ג. נרכשו על ידי הבנק ו-5,223 אלפי ש"ח ע.ג. נרכשו על ידי החברה הבת). הבנק רשם רווח נטו מפדיון מוקדם של תעודות ההתחייבות בסך 4 מיליוני ש"ח בגין רכישות אלה.

על פי תשקיף המדף שפורסם על ידי מימון והנפקות, תעודות ההתחייבות מסדרות ג' ו-ה', שנרכשו על ידי הבנק לא יקנו לו זכויות כלשהן, לרבות זכויות הצבעה וזכויות לקבלת ריבית.

כמו כן, הבנק רשאי לוותר על זכותו לקבלת ריבית עבור תעודות ההתחייבות מסדרות א' ו-ב'.

לאחר תאריך המאזן רכש הבנק כ-9.3 מיליוני ש"ח ע.ג. נוספים מסדרות א' ו-ב'.

באור 8 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים

בנק			מאוחד		
סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (1)	סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (1) (3)
מיליוני ש"ח					
56.1	16.2	39.9	94.8	33.6	61.2
6.5	1.8	4.7	16.1	11.2	4.9
2.3	2.3	-	5.3	5.3	-
60.3	15.7	44.6	105.6	39.5	66.1
33.6	9.9	23.7	51.0	17.5	33.5
2.6	1.3	1.3	8.1	6.2	1.9
2.3	2.3	-	5.3	5.3	-
33.9	8.9	25.0	53.8	18.4	35.4
26.4	6.8	19.6	51.8	21.1	30.7
22.5	6.3	16.2	43.8	16.1	27.7
	8.40	6.35		17.82	5.44
	8.30	6.28		17.50	5.35

עלות הנכסיםליום 31 בדצמבר 2007⁽²⁾

שנוספו במשך שנת הדיווח

שנגרעו במשך שנת הדיווח

ליום 31 בדצמבר 2008

פחת שנצבר

ליום 31 בדצמבר 2007

פחת

שנגרעו במשך שנת הדיווח

שנצבר ליום 31 בדצמבר 2008

יתרה מופחתת

ליום 31 בדצמבר 2008

ליום 31 בדצמבר 2007

שיעורי הפחת הממוצע (באחוזים)

ליום 31 בדצמבר 2008

ליום 31 בדצמבר 2007

(1) כולל שיפורים במושכר המתייחסים להשקעות במשרדי הסניף הראשי של הבנק (בבעלות תומר) ובמשרדי סניפי הבנק האחרים אשר הינם בשכירות לתקופות שונות עם אופציות להארכה. שיעורי הפחת נקבעו בהתחשב בתקופות השכירות (כולל זכות הארכה) ובכוונות ההנהלה לגבי המשך השכירות.

(2) בבעלות הבנק וחברות הבנות רכוש שעלותו 20.2 מיליוני ש"ח במאוחד ו- 15.2 מיליוני ש"ח בבנק (2007 - 19.7 מיליוני ש"ח, ו- 14.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה) שהופחת במלואו והוא עדיין בשימוש.

(3) בניינים שעלותם המופחתת 10.8 מיליוני ש"ח (2007 - 11.5 מיליוני ש"ח) הינם בחכירה מהוונת עד לשנת 2041.

באור 9 - נכסים אחרים

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
15.9	1.7	12.4	-
9.8	10.0	9.8	10.0
5.5	6.0	7.5	5.2
4.9	0.8	4.1	-
4.3	2.9	3.9	2.5
4.1	3.7	0.7	0.5
2.5	1.1	3.2	1.1
47.0	26.2	41.6	19.3

עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
יתרת חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים
משובצים)
מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 28ד)
הכנסות לקבל
הוצאות מראש
יתרת הוצאות הנפקת אגרות חוב וגיוס פיקדונות לזמן ארוך
להפחתה
חייבים אחרים ויתרות חובה
סך כל הנכסים האחרים

באור 10 - פיקדונות הציבור

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
442.0	479.9	433.6	483.2
6,434.0	6,030.5	7,304.0	7,033.7
403.3	449.9	403.3	449.9
7,279.3	6,960.3	8,140.9	7,966.8

פיקדונות לפי דרישה (כולל פח"ק)
פיקדונות לזמן קצוב ⁽¹⁾
פיקדונות בתוכניות חסכון ⁽¹⁾
סך כל פיקדונות הציבור

(1) לאחר מיון תוכניות חסכון לפיקדונות לזמן קצוב בשנת 2008 בסך 1,591 מיליוני ש"ח (2007 - 1,133 מיליוני ש"ח).

באור 11 - פיקדונות מבנקים

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
139.5	170.8	139.5	170.8
139.5	170.8	139.5	170.8

בנקים מסחריים
פיקדונות לזמן קצוב

סך כל פיקדונות לזמן קצוב

באור 12 - תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים**א - ההרכב**

משך	שיעור	מאוחד		בנק	
חיים	תשואה	31 בדצמבר			
ממוצע ⁽²⁾	פנימי ⁽²⁾	2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים					
שנים	%	מיליוני ש"ח			

תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים :

תעודות פיקדון - הנפקה על ידי חברת בת ⁽¹⁾					
לא צמוד	1.96	4.38	91.2	98.3	-
צמוד מדד	3.25	4.25	665.1	726.2	-
סך הכל תעודות פיקדון			756.3	824.5	-
כתבי התחייבות נדחים לא צמודים					
כתבי התחייבות נדחים צמודים למדד	3.30	5.60	244.2	257.4	15.4
כתבי התחייבות נדחים צמודים למדד - הנפקה על ידי חברת בת ⁽¹⁾⁽³⁾	6.30	4.30	165.9	158.7	14.2
כתבי התחייבות נדחים צמודים לדולר	2.60	5.60	6.5	6.9	6.9
סך הכל כתבי התחייבות נדחים			432.0	437.2	437.5
סך הכל תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים			1,188.3	1,261.7	432.0
מזה: תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - סחירים			922.2	983.2	-

ב - פרטים נוספים

(1) ביום 16 במרץ 2006 הנפיקה "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" (להלן - "ירושלים מימון") על פי תשקיף מיום 8 במרץ 2006, 112.5 מיליון ש"ח ע.ג. מתוך סדרה של 225 מיליון ש"ח ע.ג. תעודות פיקדון (סדרה ב') (להלן - "סדרה ב").

במהלך שנת 2007 ביצעה ירושלים מימון הרחבה של סדרה ב' בסך של כ- 94 מיליון ש"ח ע.ג. באמצעות הקצאות פרטיות לשני משקיעים מוסדיים. ביום 25 באפריל 2007 פירסמה ירושלים מימון תשקיף מדף לפיו יכול שתוצענה על ידי ירושלים מימון עד 12 סדרות של תעודות התחייבות (סדרות ג' עד י"ד) אשר עשויות לכלול סדרות של תעודות התחייבות בדרגת פירעון רגילה ו/או סדרות של כתבי התחייבות נדחים (להלן - "תשקיף המדף"). כל אחת מסדרות תעודות ההתחייבות תהיה בערך נקוב של עד 300 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2007 הנפיקה ירושלים מימון על פי תשקיף המדף שלוש סדרות חדשות של תעודות התחייבות כמפורט להלן.

א. ביום 8 במאי 2007 הנפיקה ירושלים מימון כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג') בסך של 150 מיליון ש"ח ע.ג. כספי ההנפקה של סדרה זו הופקדו בבנק ככתב התחייבות נדחה.

ב. ביום 12 ביוני 2007 הנפיקה ירושלים מימון 96.6 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד').

ג. ביום 4 בנובמבר 2007 הנפיקה ירושלים מימון 250 מיליון ש"ח ע.ג. של אגרות חוב (סדרה ה').

בשנת 2008 לא הנפיקה ירושלים מימון כל תעודות התחייבות.

לירושלים מימון הסכם עם הבנק לפיו נקבע כי תמורת ההנפקה של תעודות הפיקדון על פי התשקיף יופקדו בבנק בפיקדון נושא ריבית אשר יהיה בתנאי פירעון זהים לתנאי תעודות פיקדון ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים או עדיפים מהם, כפי שיסוכם מעת לעת עם הבנק. הפיקדון יהיה לשימוש של הבנק, על פי שיקוליו, ובדרגת פירעון שווה ליתר הפיקדונות בבנק.

ביום 15 ביולי 2008 אישרה S&P מעלות את דירוג החוב לטווח ארוך של הבנק ברמה של A+. אופק הדירוג יציב. בהתאם לכך, דירוגם של תעודות ההתחייבות (למעט כתבי ההתחייבות הנדחים כמפורט להלן) שהונפקו על ידי ירושלים מימון נותרו ללא שינוי, דהיינו A+.

כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי ירושלים מימון (סדרה ג') מדורגים ברמת דירוג אחת נמוכה מדירוג הבנק לפיכך, דירוגם הינו A (במקום A+) (זאת על פי הודעה מחודש יוני 2008 של S&P מעלות, לפיה שונתה על ידם מתודולוגיית הדירוג של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי המערכת הבנקאית ונקבע כי כתבי ההתחייבות הנ"ל ידורגו ברמת דירוג אחת נמוכה מדירוג הבנק שהנפיק אותם).

(2) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי.

(3) בחודשים נובמבר ודצמבר 2008 רכשו הבנק וחברת ירושלים חיתום והנפקות בע"מ תעודות התחייבות שהונפקו על ידי חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים ראה באור 7 ד.

באור 13 - התחייבויות אחרות

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
21.1	19.5	21.1	19.5
הכנסות מראש			
17.2	9.7	17.2	9.7
יתרת זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משוברים)			
11.2	7.2	10.8	6.8
עודף עתודה לפיצויי פרישה על היעודה (ראה באור 14א)			
10.8	17.9	10.0	17.2
משכורות ונלוות לשלם			
1.9	1.9	1.9	1.9
הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה באור 5ב)			
1.2	9.8	-	9.2
עודף עתודות שוטפות למיסים על מקדמות למס הכנסה			
0.9	1.2	0.9	1.2
זכאים בגין הלוואות שנמכרו			
0.3	4.3	3.1	3.9
הוצאות לשלם			
6.0	2.7	2.7	2.3
זכאים אחרים ויתרות זכות			
70.6	74.2	67.7	71.7
סך הכל התחייבויות אחרות			

באור 14 - זכויות עובדים**א - פיצויי פרישה**

העתודה לפיצויי פרישה הכלולה במאזן, ביחד עם תשלומים בגין פוליסות ביטוח, מכסים את ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדים על בסיס שכרם האחרון ותקופת עבודתם בבנק ובחברות הבנות שלו. הסכומים שהופקדו על ידי הבנק והחברות הבנות שלו בחברות ביטוח במסגרת תוכנית אישית לביטוח מנהלים אינם כלולים במאזן, מאחר ואינם נמצאים בשליטתו של הבנק. משיכת כספי היעודה מותנית בקיום הוראות חוק פיצויי פיטורין. להלן סכומי העתודה והיעודה:

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
46.8	42.4	44.6	40.6
סכום העתודה			
35.6	35.2	33.8	33.8
סכום היעודה			
11.2	7.2	10.8	6.8
עודף העתודה לפיצויים על היעודה (נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות")			

ב - עתודה למענקי יובלות

עובדי הבנק וחברות הבנות זכאים, בהגיעם לוותק מסוים, למענק מיוחד ("מענק יובלות"). בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו החל משנת 2007 על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. שיעור ההיוון שנקבע על-ידי המפקח על הבנקים הינו 4%, ובהתחשב בגורם עליית השכר העתידית. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאוחד 1.7 מיליוני ש"ח (2007 - 2.0 מיליוני ש"ח), בבנק 1.6 מיליוני ש"ח (2007 - 1.9 מיליוני ש"ח), בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

ג - חופשה

עובדי הבנק והחברות הבנות זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות. יתרת ההפרשה לחופשה לתאריך המאזן מסתכמת ב- 5.4 מיליוני ש"ח במאוחד ובבנק בסך 5.0 מיליוני ש"ח (2007 - 5.3 מיליוני ש"ח במאוחד ו- 4.9 מיליוני ש"ח בבנק) והיא נכללת בדוחות הכספיים בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

באור 15 - שעבודים ותנאים מגבילים

א - על פי חוקי העזר של מסלקת מעו"ף בע"מ (להלן: "מסלקת מעו"ף"), נדרש הבנק כחבר מסלקת מעו"ף להפקיד בטחונות נזילים עבור מלוא החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון שנפתח במסלקת הבורסה על שם מסלקת מעו"ף בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים (להלן: "חשבון הבטוחות"). שווי איגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם בסך של 50.6 מיליוני ש"ח.

2. חשבון שנפתח בבנק לאומי לישראל בע"מ על שם מסלקת מעו"ף בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ- 25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2008, הופקדו כספים בחשבון זה בסך של 1.5 מיליוני ש"ח.

החשבונות המפורטים לעיל משועבדים בשעבוד צף לטובת מסלקת מעו"ף והחשבונות האמורים בסעיפים 1 ו-3 לעיל משועבדים גם בשעבוד קבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ב - על פי תיקון בחוקי העזר של מסלקת הבורסה בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה"), החל מחודש מאי 2005, נדרש הבנק כחבר הבורסה להפקיד להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה בטחונות נזילים עבור התחייבויותיו דלעיל. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת הבורסה בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון שנפתח במסלקת הבורסה על שמה ואשר מנוהל עבור הבנק בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם בסך של 5.6 מיליוני ש"ח.

2. חשבון שנפתח בבנק לאומי לישראל בע"מ ע"ש מסלקת הבורסה בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ- 25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2008, הופקדו כספים בחשבון זה בסך של 1.25 מיליוני ש"ח.

ג - לצורך הבטחת אשראי שנתן או יתן בנק ישראל לבנק במסגרת פעילות הבנק במערכת זה"ב (RTGS), שיעבד הבנק לטובת בנק ישראל, על פי אגרת חוב מיום 23 ביולי 2007, אגרות חוב בהן מחזיק הבנק ואשר הופקדו או יופקדו בחשבון יעודי המתנהל בבורסה לני"ע על שם בנק ישראל. השעבוד הינו ללא הגבלה בסכום. שווי אגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם בסך של 249.7 מיליוני ש"ח.

באור 16א - הון עצמי

א - הון המניות הרשום של הבנק ליום 31 בדצמבר 2008 מורכב מ- 100,250,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת. ההון המונפק והנפרע ליום 31 בדצמבר 2008 - 70,517,741 מניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב (ליום 31 בדצמבר 2007 - דומה).

ביום 4 בינואר 2006 נחתם הסכם בין הבנק לבין מיטב ניהול השקעות בע"מ (להלן: "מיטב ניהול השקעות"). בהתאם להסכם זה הקצה הבנק למיטב ניהול השקעות בחודש יוני 2006 מניות בנות 1 ש"ח ע.נ כ"א בשיעור של 2.68% מהון המניות המונפק של הבנק בתמורה לסך של 11.9 מיליוני ש"ח.

ב - ביום 26 בפברואר 2006 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 8.6 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 19 במרץ 2006.

ג - ביום 23 במאי 2006 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 9 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 13 ביוני 2006.

ד - ביום 10 באוגוסט 2006 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד נוסף בסך של 9 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 3 בספטמבר 2006.

ה - ביום 27 בפברואר 2007 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 10.2 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 21 במרץ 2007.

ו - ביום 19 באוגוסט 2007 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 8 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 2 בספטמבר 2007.

ז - ביום 17 באפריל 2008 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 7.2 מיליוני ש"ח. דיבידנד זה חולק ביום 11 במאי 2008.

חלוקת הדיבידנד מתבצעת בהתאם להוראות חוק החברות התשנ"ט – 1999 ולהוראות המפקח על הבנקים.

באור 16 ב - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים

מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק".

א - הון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	
2007	2008
מיליוני ש"ח	
506.1	547.8
0.7	0.7
253.0	273.9
759.8	822.4

הון ראשוני

הון משני עליון⁽¹⁾

הון משני

סך הכל הון לצורך חישוב יחס ההון

(1) הפרשה כללית לחובות מסופקים בסך כ- 0.7 מיליון ש"ח (2007 - זהה) מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

ב - מבנה ההון הראשוני

31 בדצמבר	
2007	2008
מיליוני ש"ח	
222.6	222.6
283.5	325.2
506.1	547.8

הון מניות נפרע

עודפים

סך הכל הון ראשוני^(*)

(*) לא כולל התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך שלילי של 28.0 מיליוני ש"ח (2007 - 3.7 מיליוני ש"ח).

ג - יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר	
2007	2008
אחוזים	
7.6	7.8
11.3	11.8
10.5	10.5

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ד - סיכונים שוק

31 בדצמבר	
2007	2008
מיליוני ש"ח	
5.6	3.4
-	1.4
0.6	0.6
6.2	5.4
10.5%	10.5%
58.8	51.6

דרישת ההון בגין סיכון שער חליפין

דרישת ההון בגין סיכון אינפלציה

דרישת ההון בגין אופציות

סך ההון הנדרש בגין סיכונים שוק

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

סכום משוקלל במונחי נכסי סיכון

באור 16ב - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

ה - נכסים**31 בדצמבר 2008**

דרישת הון 10.5%	סה"כ משוקלל	ניכוי מההון	שיעור שקלול 100%	שיעור שקלול 50%	שיעור שקלול 20%	שיעור שקלול 0%	יתרה בספרים
מיליוני ש"ח							
-	-	-	-	-	-	278.0	278.0
0.8	7.9	-	-	-	39.4	-	39.4
0.7	6.7	-	-	-	33.3	-	33.3
12.1	115.1	-	91.9	-	116.1	1,083.6	1,291.6
0.0	0.1	-	0.1	-	-	-	0.1
651.4	6,203.6	-	5,186.1	2,034.9	-	289.5	7,510.6
5.4	51.8	-	51.8	-	-	-	51.8
1.7	16.3	-	13.8	-	12.3	20.9	47.0
672.1	6,401.4	-	5,343.7	2,034.9	201.1	1,672.0	9,251.8

נכסים -

מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל
פיקדונות בבנקים בישראל
פיקדונות בבנקים בחו"ל
אגרות חוב
מניות
אשראי לציבור
בניינים וציוד
נכסים אחרים
סך הכל נכסים

(*) - כולל הפרשה כללית שנכללה בהון המשני בסך 0.5 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2007

דרישת הון 10.5%	סה"כ משוקלל	ניכוי מההון	שיעור שקלול 100%	שיעור שקלול 50%	שיעור שקלול 20%	שיעור שקלול 0%	יתרה בספרים
מיליוני ש"ח							
-	-	-	-	-	-	137.4	137.4
3.5	33.0	-	-	-	165.1	-	165.1
1.4	13.4	-	-	-	67.0	-	67.0
22.9	218.5	-	214.7	-	19.1	1,116.5	1,350.3
0.0	0.1	-	0.1	-	-	-	0.1
603.3	5,747.0	-	4,618.3	2,233.3	60.2	276.4	7,189.0
4.6	43.8	-	43.8	-	-	-	43.8
1.7	16.6	-	14.6	-	9.9	1.7	26.2
637.5	6,072.4	-	4,891.5	2,233.3	321.3	1,532.0	8,978.9

נכסים -

מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל
פיקדונות בבנקים בישראל
פיקדונות בבנקים בחו"ל
אגרות חוב
מניות
אשראי לציבור
בניינים וציוד
נכסים אחרים
סך הכל נכסים

(*) - כולל הפרשה כללית שנכללה בהון המשני בסך 0.5 מיליוני ש"ח.

באור 16 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

ו - מכשירים חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2008							
יתרה בספרים	שווה ערך מאזני	שיעור שקלול 0%	שיעור שקלול 20%	שיעור שקלול 50%	שיעור שקלול 100%	סה"כ משוקלל	דרישת הון 10.5%
מיליוני ש"ח							
662.9	66.2	-	62.0	2.5	1.7	15.4	1.6
6.1	1.1	-	-	-	1.1	1.1	0.1
109.6	21.9	-	-	-	21.9	21.9	2.3
507.7	457.0	-	-	457.0	-	228.5	24.0
61.2	30.5	5.6	-	-	24.9	24.9	2.6
369.2	221.5	34.8	-	-	186.7	186.7	19.6
70.1	70.1	27.3	-	-	42.8	42.8	4.5
-	-	-	-	-	-	-	-
88.9	-	-	-	-	-	-	-
1,875.7	868.3	67.7	62.0	459.5	279.1	521.3	54.7

מכשירים חוץ מאזניים -

עסקאות עתידיות לצורך יחס הון מזערי

ערבויות פורמליות

ערבויות חוק מכר 20%

התחייבויות למתן אשראי או ערבות מעל שנה

ערבויות ביצוע

ערבויות חוק מכר 60%

ערבויות להבטחת אשראי

התחייבויות כלפי מסלקת מעו"ף

התחייבויות עד שנה

סך הכל מכשירים חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2007							
יתרה בספרים	שווה ערך מאזני	שיעור שקלול 0%	שיעור שקלול 20%	שיעור שקלול 50%	שיעור שקלול 100%	סה"כ משוקלל	דרישת הון 10.5%
מיליוני ש"ח							
756.4	75.6	-	70.4	3.1	2.1	17.7	1.9
11.7	2.3	-	-	-	2.3	2.3	0.2
9.3	1.8	-	-	-	1.8	1.8	0.2
674.3	536.1	-	-	536.1	-	268.1	28.1
65.7	32.8	3.8	0.5	-	28.5	28.6	3.0
356.3	213.8	16.2	0.3	-	197.3	197.4	20.7
118.9	118.9	38.8	0.6	-	79.5	79.6	8.4
3.8	3.8	-	-	-	3.8	3.8	0.4
181.0	-	-	-	-	-	-	-
2,177.4	985.1	58.8	71.8	539.2	315.3	599.3	62.9

מכשירים חוץ מאזניים -

עסקאות עתידיות לצורך יחס הון מזערי

ערבויות פורמליות

ערבויות חוק מכר 20%

התחייבויות למתן אשראי או ערבות מעל שנה

ערבויות ביצוע

ערבויות חוק מכר 60%

ערבויות להבטחת אשראי

התחייבויות כלפי מסלקת מעו"ף

התחייבויות עד שנה

סך הכל מכשירים חוץ מאזניים

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - מאוחד

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
מיליוני ש"ח						
350.7	-	22.0	100.3	2.0	226.4	נכסים -
1,291.7	0.1	-	14.6	523.6	753.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,510.1	-	188.8	785.5	3,174.4	3,361.4	ניירות ערך
51.8	51.8	-	-	-	-	אשראי לציבור
47.0	8.8	0.7	5.0	2.2	30.3	בניינים וציוד
9,251.3	60.7	211.5	905.4	3,702.2	4,371.5	נכסים אחרים
						סך הכל נכסים
						התחייבויות -
7,279.3	-	170.5	824.5	2,898.2	3,386.1	פיקדונות הציבור
139.5	-	-	61.0	78.5	-	פיקדונות מבנקים
3.7	-	-	-	0.8	2.9	פיקדונות הממשלה
50.0	-	-	-	-	50.0	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר
1,188.3	-	-	6.5	1,075.2	106.6	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
70.6	22.0	10.6	4.1	-	33.9	התחייבויות אחרות
8,731.4	22.0	181.1	896.1	4,052.7	3,579.5	סך הכל התחייבויות
519.9	38.7	30.4	9.3	(350.5)	792.0	הפרש
						מכשירים נגזרים מגדרים -
-	-	-	-	93.6	(93.6)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים -
-	-	(28.5)	81.6	3.9	(57.0)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(36.6)	-	36.6	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
519.9	38.7	1.9	54.3	(253.0)	678.0	סך הכל כללי
-	-	-	(42.7)	-	42.7	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	-	(0.1)	-	0.1	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2007					
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
369.5	-	27.2	215.9	3.1	123.3
1,350.4	0.1	-	28.8	181.7	1,139.8
7,188.5	-	181.6	741.8	3,317.3	2,947.8
43.8	43.8	-	-	-	-
26.2	7.9	0.1	2.5	5.6	10.1
8,978.4	51.8	208.9	989.0	3,507.7	4,221.0
6,960.3	-	207.7	915.0	2,616.3	3,221.3
170.8	-	-	57.5	83.3	30.0
9.0	-	-	-	4.6	4.4
-	-	-	-	-	-
1,261.7	-	-	6.9	1,141.6	113.2
74.2	19.5	1.2	2.6	-	50.9
8,476.0	19.5	208.9	982.0	3,845.8	3,419.8
502.4	32.3	-	7.0	(338.1)	801.2
-	-	-	-	88.4	(88.4)
-	-	5.3	100.1	198.1	(303.5)
-	-	-	(43.7)	-	43.7
-	-	-	-	-	-
502.4	32.3	5.3	63.4	(51.6)	453.0
-	-	-	(52.1)	-	52.1
-	-	-	-	-	-

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך) - הבנק

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008					
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
350.6	-	22.0	100.3	2.1	226.2
1,148.2	0.1	-	14.2	375.8	758.1
7,510.1	-	188.8	785.5	3,174.4	3,361.4
276.8	272.8	-	-	4.0	-
26.4	26.4	-	-	-	-
41.6	5.0	0.7	5.1	2.2	28.6
9,353.7	304.3	211.5	905.1	3,558.5	4,374.3
נכסים -					
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
ניירות ערך					
אשראי לציבור					
השקעה בחברות מאוחדות					
בניינים וציוד					
נכסים אחרים					
סך הכל נכסים					
התחייבויות -					
פיקדונות הציבור					
פיקדונות מבנקים					
פיקדונות הממשלה					
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר					
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
התחייבויות אחרות					
סך הכל התחייבויות					
הפרש					
מכשירים נגזרים מגדרים -					
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים -					
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)					
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)					
סך הכל כללי					
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)					
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)					

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2007					
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי	
		אחר	דולר של	צמוד למדד	לא צמוד
			ארה"ב	המחירים	
מיליוני ש"ח					
369.4	-	27.2	215.9	3.1	123.2
1,305.4	0.1	-	28.8	181.7	1,094.8
7,188.5	-	181.6	741.8	3,317.3	2,947.8
253.1	253.1	-	-	-	-
22.5	22.5	-	-	-	-
19.3	3.4	0.1	2.5	5.6	7.7
9,158.2	279.1	208.9	989.0	3,507.7	4,173.5
7,966.8	-	207.7	915.0	3,341.9	3,502.2
170.8	-	-	57.5	83.3	30.0
9.0	-	-	-	4.6	4.4
-	-	-	-	-	-
437.5	-	-	6.9	416.5	14.1
71.7	19.5	1.2	2.6	-	48.4
8,655.8	19.5	208.9	982.0	3,846.3	3,599.1
502.4	259.6	-	7.0	(338.6)	574.4
-	-	-	-	88.4	(88.4)
-	-	5.3	100.1	198.1	(303.5)
-	-	-	(43.7)	-	43.7
-	-	-	-	-	-
502.4	259.6	5.3	63.4	(52.1)	226.2
-	-	-	(52.1)	-	52.1
-	-	-	-	-	-

באור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים

מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד 3 שנים
621.4	250.3	846.3	800.5	439.1
1,625.2	632.4	859.3	226.3	209.3
(1,003.8)	(382.1)	(13.0)	574.2	229.8
(57.1)	-	(93.6)	-	3.8
0.4	0.7	3.2	4.0	
22.2	77.5	351.9	682.7	431.8
45.4	91.2	621.9	604.2	490.8
(23.2)	(13.7)	(270.0)	78.5	(59.0)
-	-	96.3	5.4	
181.4	4.6	105.4	123.7	121.1
542.7	255.2	230.1	16.9	16.0
(361.3)	(250.6)	(124.7)	106.8	105.1
58.7	-	0.2	(3.9)	-
(0.4)	(0.7)	(3.2)	(4.0)	(3.8)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
825.0	332.4	1,303.6	1,606.9	992.0
2,213.3	978.8	1,711.3	847.4	716.1
(1,388.3)	(646.4)	(407.7)	759.5	275.9

ליום 31 בדצמבר 2008

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים
(5)
אופציות

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים(2)
מטבע חוץ - פעילות מקומיתנכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים
(5)
אופציות

פריטים לא כספיים

נכסים
התחייבויות
הפרש**סך הכל**נכסים
התחייבויות
הפרש**ליום 31 בדצמבר 2007**

סך הכל

נכסים
התחייבויות
הפרש

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיס הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(3) כפי שנכללה בביאור מספר 17 נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה, לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

(4) נגזרים למעט אופציות.

(5) במונחי נכס בסיס.

(3) סך הכל	יתרות מאזניות ללא תקופת פירעון	סך הכל המזומנים	מעל 20 שנה	מעל 10 שנים ועד 20 שנה	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 4 שנים ועד 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 4 שנים
מיליוני ש"ח							
4,371.5	-	5,286.1	64.2	729.1	983.4	234.8	317.0
3,579.5	-	3,641.4	-	0.9	6.9	18.3	62.8
792.0	-	1,644.7	64.2	728.2	976.5	216.5	254.2
(150.6)	-	(150.7)	-	-	-	-	-
36.6	-	39.5	-	6.4	14.5	2.9	3.6
3,702.2	-	4,914.5	59.5	996.2	1,417.5	378.8	496.4
4,052.7	-	4,809.8	-	721.4	897.5	919.7	417.7
(350.5)	-	104.7	59.5	274.8	520.0	(540.9)	78.7
97.5	-	101.7	-	-	-	-	-
1,116.9	-	1,474.1	0.3	276.6	437.9	109.2	113.9
1,077.2	-	1,088.9	-	1.9	5.2	7.2	13.7
39.7	-	385.2	0.3	274.7	432.7	102.0	100.2
53.1	-	55.0	-	-	-	-	-
(36.6)	-	(39.5)	-	(6.4)	(14.5)	(2.9)	(3.6)
60.7	60.7	-	-	-	-	-	-
22.0	22.0	-	-	-	-	-	-
38.7	38.7	-	-	-	-	-	-
9,251.3	60.7	11,674.7	124.0	2,001.9	2,838.8	722.8	927.3
8,731.4	22.0	9,540.1	-	724.2	909.6	945.2	494.2
519.9	38.7	2,134.6	124.0	1,277.7	1,929.2	(222.4)	433.1
8,978.4	51.8	11,495.0	127.0	1,996.2	2,474.7	655.1	765.3
8,476.0	19.5	9,476.5	-	890.7	1,031.5	519.9	559.7
502.4	32.3	2,018.5	127.0	1,105.5	1,443.2	135.2	205.6

באור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון (המשך) - הבנק⁽¹⁾

סכומים מדווחים

עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד 3 שנים
מיליוני ש"ח				
624.7	250.3	846.3	800.5	439.1
1,632.3	632.4	859.6	230.0	213.2
(1,007.6)	(382.1)	(13.3)	570.5	225.9
(57.1)	-	(93.6)	-	3.8
0.4	0.7	3.2	4.0	
22.2	80.7	350.4	584.4	444.4
45.4	94.3	626.7	614.9	510.7
(23.2)	(13.6)	(276.3)	(30.5)	(66.3)
-	-	96.3	5.4	
624.7	250.3	846.3	800.5	439.1
1,632.3	632.4	859.6	230.0	213.2
(1,007.6)	(382.1)	(13.3)	570.5	225.9
58.7	-	0.2	(3.9)	-
(0.4)	(0.7)	(3.2)	(4.0)	(3.8)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,271.6	581.3	2,043.0	2,185.4	1,322.6
3,310.0	1,359.1	2,345.9	1,074.9	937.1
(2,038.4)	(777.8)	(302.9)	1,110.5	385.5

ליום 31 בדצמבר 2008

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים
(5)
אופציות

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים(2)
מטבע חוץ - פעילות מקומיתנכסים
התחייבויות
הפרש(4)
נגזרים
(5)
אופציות

פריטים לא כספיים

נכסים
התחייבויות
הפרש

סך הכל

נכסים
התחייבויות
הפרש**ליום 31 בדצמבר 2007**

סך הכל

נכסים
התחייבויות

הפרש

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיס הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(3) כפי שנכללה בביאור מספר 17 נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה, לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

(4) נגזרים למעט אופציות.

(5) במונחי נכס בסיס.

מעל 3	מעל 4	מעל 5	מעל 10	מעל 20	סך הכל	יתרות מאזניות ⁽³⁾	סך הכל
שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	תזרימי	ללא תקופת	סך הכל
ועד 4 שנים	ועד 5 שנים	ועד 10 שנים	ועד 20 שנה	שנה	המזומנים	פרעון	
מיליוני ש"ח							
317.0	234.8	983.4	729.1	64.2	5,289.4	-	4,374.3
66.2	18.3	6.9	0.9	-	3,659.8	-	3,594.8
250.8	216.5	976.5	728.2	64.2	1,629.6	-	779.5
-	-	-	-	-	(150.7)	-	(150.6)
3.6	2.9	14.5	6.4	-	39.5	-	36.6
407.0	390.8	1,458.6	997.3	59.5	4,795.3	-	3,558.5
432.8	943.9	939.8	721.4	-	4,929.9	-	4,139.8
(25.8)	(553.1)	518.8	275.9	59.5	(134.6)	-	(581.3)
-	-	-	-	-	101.7	-	97.5
317.0	234.8	983.4	729.1	64.2	5,289.4	-	1,116.6
66.2	18.3	6.9	0.9	-	3,659.8	-	1,077.1
250.8	216.5	976.5	728.2	64.2	1,629.6	-	39.5
-	-	-	-	-	55.0	-	53.1
(3.6)	(2.9)	(14.5)	(6.4)	-	(39.5)	-	(36.6)
-	-	-	-	-	-	304.3	304.3
-	-	-	-	-	-	22.1	22.1
-	-	-	-	-	-	282.2	282.2
1,041.0	860.4	3,425.4	2,455.5	187.9	15,374.1	304.3	9,353.7
565.2	980.5	953.6	723.2	-	12,249.5	22.1	8,833.8
475.8	(120.1)	2,471.8	1,732.3	187.9	3,124.6	282.2	519.9
765.3	655.1	2,474.7	1,996.2	127.0	11,447.5	279.1	9,158.2
562.3	484.2	1,064.0	890.4	-	9,635.6	19.5	8,655.8
203.0	170.9	1,410.7	1,105.8	127.0	1,811.9	259.6	502.4

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים

א - מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים (במאחד ובבנק)⁽¹⁾
(יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף שנה)

ליום 31 בדצמבר		
2007	2008	
מיליוני ש"ח		
787.0	541.0	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:
365.6	478.7	התחייבויות בלתי חוזרות שאושרו ועדיין לא ניתנו
121.2	71.7	ערבויות לרוכשי דירות
77.4	67.2	ערבויות להבטחת אשראי
68.3	55.7	ערבויות אחרות
		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
38.0	21.7	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
-	5.1	מסגרות אשראי שנוצלו וטרם חוייבו
-	0.7	אשראי תעודות

(1) היתרות הנ"ל הינן לפני הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים וללא שקלול.

ב - התקשרויות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽²⁾ לסוף שנה (במאחד ובבנק)
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה⁽³⁾

ליום 31 בדצמבר		
2007	2008	
מיליוני ש"ח		
63.1	59.2	מטבע ישראלי לא צמוד
3,348.2	3,181.1	מטבע ישראלי צמוד למדד
33.5	38.8	מטבע חוץ
3,444.8	3,279.1	סך הכל

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה -

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
מיליוני ש"ח		
58.8	38.4	הלוואות מפקדונות לפי מידת גביה
3.1	9.0	הלוואות עומדות

(2) אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).

(3) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם, בסך 725.9 מיליוני ש"ח (2007 - 849.8 מיליוני ש"ח), לא נכללו בבאור זה.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

סכומים מדווחים

ב - התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾ לסוף שנה (המשך)תזרימים בגין עמלת גביה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה⁽²⁾

31 בדצמבר							
2007	2008						
	מל שנה	מל 3	מל 5	מל 10	מל 20	מל 20	מל 20
	עד 3	עד 5	עד 10	עד 20	עד 20	עד 20	עד 20
שנה	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
מיליוני ש"ח							
תזרימי חוזיים עתידיים	25.8	39.7	37.8	84.5	62.4	1.1	251.3
תזרימים צפויים מהוונים ⁽³⁾	24.8	36.1	31.7	62.1	38.4	0.5	193.6
סך הכל	274.2						202.4

(1) אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).

(2) כולל מגזר מטבע חוץ ומגזר שקלי הלא צמוד שאינו עולה על 10% מסך הפקדונות לפי מידת גביה.

(3) היוון בוצע לפי שיעור של 3.97% (2007 - 4.32%).

הערה: הנתונים אינם לוקחים בחשבון הערכה של פרעונות מוקדמים.

ג - תביעות**1. כללי**

במהלך העסקים השוטף הוגשו תביעות משפטיות שונות נגד הבנק. לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים באשר לסיכויי התביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו הפרשות נאותות בדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בגין הפסדים צפויים הנובעים מתביעות תלויות כנגד הבנק.

סך החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית מסתכמת בכ-5 מיליוני ש"ח.

2. כנגד הבנק תלויות ועומדות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות כפי שמפורט לקמן.

להלן פירוט תביעות אלה:

א. בחודש יולי 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה נגד הבנק ונגד ארבעה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של מעל מיליארד ש"ח, וכן הוגשה בקשה להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית. בתביעה ובבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים הנ"ל גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין, וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. התביעה והבקשה לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור, ולא פורט בהן איזה חלק ממנו מיוחס לבנק.

בחודש נובמבר 1997 החליט בית המשפט המחוזי, לדחות את התביעה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. עם זאת, פסק בית המשפט כי ניתן לדון בתובענה זו כעתירה לסעד הצהרתי בלבד ולא כספי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי. בחודש דצמבר 1997 הגיש הבנק לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על ההחלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ההליכים עד לקבלת פסיקתו בעניין זה. בקשת עיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון, וזאת עד להחלטה בעניין הבקשה לערעור. בפברואר 2008 הועברה תביעה זו לגישור בפני כב' המשנה לנשיא (בדימוס) תיאודור אור, ובשבועות האחרונים התחילו הצדדים לדון באפשרות לגבש הסכם פשרה.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך האם התביעה תוכר כתביעה "יצוגית", וכן את סיכויי התביעה.

אם תתקבל התביעה יביא הדבר להקטנה משמעותית בהכנסות הבנק.

ההכנסות משירותים בנקאיים הניתנים ללווים בקשר עם ביטוחי חיים וביטוחי דירות כאמור לעיל, לפני ניכוי עלויות, הסתכמו כדלהלן:

בנק		מאוחד		
31 בדצמבר				
2007	2008	2007	2008	
סכומים מדווחים				
מיליוני ש"ח				
11.6	11.6	13.1	12.8	מביטוח חיים
-	-	7.5	6.8	מביטוח נכסים
11.6	11.6	20.6	19.6	סך הכל

ב. ביום 16 בפברואר 2003, הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים למשכנתאות נוספים. כן הוגשה בקשה מטעם התובעים להכיר בתביעה זו כתובענה "יצוגית". סכום התובענה הייצוגית כנגד שלושת הבנקים מוערך על ידי התובעים בכ-15 מיליון ש"ח. בתביעה זו נטען כי הבנקים גבו פרמיות עבור ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין בגין מרכיב המענק המותנה ו/או ההלוואה העומדת שקיבלו התובעים מהמדינה, מתוקף זכאותם. יובהר כי התביעה כנגד הבנק הינה בגין ביטוח חיים בלבד בעוד שכנגד שאר הבנקים הועלו טענות גם בעניין עריכת ביטוחי רכוש.

ביום 7 בנובמבר 2004 דחה בית המשפט על הסף את אישור הבקשה לתביעה "יצוגית". עם זאת, בית המשפט התיר לחלק מהתובעים (תובעים מס' 1 ו-2) להגיש מחדש את התובענה בהסתמך על חוק הבנקאות ובכפוף לתשלום מלוא האגרה. ביום 8 בפברואר 2005, הגישו התובעים ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, וביום 27 ביוני 2007 התקיים דיון בשאלת תחולת חוק התובענות הייצוגיות החדש. נכון למועד הדוחות הכספיים, ולאור הערעור, לא הוגשה תביעה חדשה של התובעים מס' 1 ו-2.

להערכת הנהלת הבנק, ובהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, סיכויי הערעור והתביעה הינם בגדר "אפשרי".

ג. כחלק ממערך הבטחונות שבידי הבנק להבטחת פרעון ההלוואות, קיים הסכם עם חברות ביטוח לביטוח חיי לווים בגין הלוואות שקיבלו מהבנק.

בחודש נובמבר 1997 הובא לידיעת הבנק כי חברת הביטוח המבטחת את הלווים בביטוח חיים קיבלה מהממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר מכתב, המורה להפסיק, ב-1 בינואר 1998, העברת תשלומים הקשורים לביטוח חיים לבנק. כפי שפורסם בכלי התקשורת נשלחו מכתבים דומים גם לחברות ביטוח המבטחות לווים של בנקים אחרים למשכנתאות.

לגבי הלוואות אשר ניתנו עד ליום 31.12.05, הנהלת הבנק ממשיכה לפעול לפי ההסכם שנחתם כחוק עם המבטח. לגבי הלוואות אשר ניתנו ותינתנה החל מיום 1.1.06, פועל הבנק בהתאם להנחיות החדשות שפורסמו בעניין זה בפברואר 2005 על ידי המפקח על הבנקים והמפקח על הביטוח.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ד - התחייבויות תלויות אחרות**

1. הבנק התחייב, בכפוף להוראות ולסייגים שנקבעו בדין בקשר לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה, דירקטורים ונושאי משרה בבנק ובחברות הבנות שלו בשל חבות כספית באם תוטל עליהם לטובת אדם אחר, על פי פסק דין, בשל פעולות הנעשות בתוקף תפקידם כדירקטורים ונושאי משרה בבנק ובחברות הבנות שלו, כולל הוצאות שכר טרחת עורכי דין והוצאת התדיינות סבירה.
2. במסגרת הקמת החברה, "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברה בת בשליטה מלאה של הבנק (להלן: "מימון והנפקות") התחייב הבנק לשפות את מימון והנפקות בגין כל התחייבויותיה, זאת בכדי לעמוד בדרישות הוראות המפקח על הבנקים בנושא יחס הון מזערי (סעיף 4 להוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין).
במסגרת הנפקות לציבור של תעודות התחייבות על ידי מימון והנפקות, התחייב הבנק כלפי מימון והנפקות והנאמן לאותן הנפקות לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות אשר הונפקו על ידה ושיוחזקו על ידי הציבור. למועד הדוח, יתרת התחייבות הבנק הינה ל- 105 מיליון ש"ח ע.ג. תעודות פיקדון (סדרה א'), 319 מיליון ש"ח ע.ג. תעודות פיקדון (סדרה ב'), 150 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג'), 97 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד'), ו- 250 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ה'), שהונפקו על ידי מימון והנפקות. התחייבות הבנק הנ"ל אינה ניתנת לביטול או לשינוי מאחר שתלויות בהן זכויות בעלי תעודות הפיקדון.
3. הבנק התחייב לאפשר למפקדים וחוסכים לקבל הלוואות לרכישת דירה או לרכישת רכב בעיקר בגובה פקדונותיהם בריבית הנמוכה מהריבית התעריפית שתהיה נהוגה בבנק בעת מתן ההלוואה. זכות זו תעמוד להם מתום שנה ממועד תחילת תקופת הפקדון ובתנאי שהם יעמדו בתנאים הנהוגים בבנק לגבי מתן הלוואות והכספים הופקדו במועדים שנקבעו בתנאי התוכנית.

להלן הרכב סכומי ההתחייבות למתן האשראי :

התחייבות מירבית למתן הלוואות ליום 31 בדצמבר		שיעור הפחתה מהריבית התעריפית	פרטי החסכון
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח		%	
2007	2008		
492.6	549.3	0.4%	תוכניות חסכון בהפקדה חודשית
90.3	95.2	0.5%	תוכניות חסכון בהפקדה חד פעמית
1,418.6	1,733.0	0.25%	תוכניות חסכון (הפקדה חודשית או חד פעמית)
2,001.5	2,377.5		סך הכל

4. לאור פעילות אכיפה בשנת 2005 של רשויות המכס והמע"מ של הוראות חוק מס הבולים על מסמכים, התשכ"א-1961, נדרשו חברות להמציא את כל המסמכים שנחתמו לאחר ה- 1 ביוני 2003. דרישה כזו עלולה לגרום לשומות ודרישות תשלום, על כל ההשלכות הנובעות מכך. על מנת להעריך את החשיפה של הבנק, אם בכלל, קיבל הבנק חוות דעת משפטית, אשר ממנה עולה כי לא קיימת לבנק חשיפה בפועל בגין אי קיום הוראות החוק, כאמור.

באור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ה - התקשרויות**

הבנק וחברה מאוחדת התקשרו בחוזה שכירות הכוללים אופציה להארכה. דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות בגין התקשרויות כאמור, הינם כדלהלן:

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר				
2007	2008	2007	2008	
סכומים מדווחים				
מיליוני ש"ח				
3.2	3.0	5.2	4.9	שנה ראשונה
3.0	2.0	5.5	3.1	שנה שניה
2.3	0.5	4.0	1.4	שנה שלישית
1.9	0.3	2.9	0.7	שנה רביעית
0.9	0.2	2.1	0.2	שנה חמישית ואילך
11.3	6.0	19.7	10.3	סה"כ חוזי שכירות לזמן ארוך

באור 20 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (במאוחד ובבנק)**א. יישום הוראות המפקח בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור**

פעילות הבנק כמתווך פיננסי חושפת אותו למגוון סיכונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים שוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין וסיכונים בקצב האינפלציה. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, כאמור לעיל, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים שוק. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap), חוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Future, Forward), אופציות מעו"ף ואופציות על עליית מדד המחירים לצרכן ועליית שערי מטבעות אחרים.

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשוויים ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.

הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח.

באור 20 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (במאוחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים

ב. היקף הפעילות**סכום נקוב של מכשירים נגזרים**

שקל - מדד	חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין מניות	סך הכל
	אחר	חוץ		
מיליוני ש"ח				

ליום 31 בדצמבר 2008 -**א. נגזרים מגדרים**

95.0	-	-	-	95.0
------	---	---	---	------

Swaps

ב. נגזרים ALM (1)(2)

389.6	-	389.6	-	-
78.6	-	3.8	74.8	-
563.2	-	393.4	74.8	95.0

חוזי Forward

Swaps

סה"כ

ג. נגזרים אחרים (1)

193.8	58.2	135.6	-	-
193.8	58.2	135.6	-	-
-	-	-	-	-
42.7	-	42.7	-	-
430.3	116.4	313.9	-	-

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

סה"כ

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

57.0	-	57.0	-	-
------	---	------	---	---

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

1,050.5	116.4	764.3	74.8	95.0
---------	-------	-------	------	------

סך כל הסכום הנקוב

ליום 31 בדצמבר 2007 -**א. נגזרים מגדרים**

95.0	-	-	-	95.0
------	---	---	---	------

Swaps

ב. נגזרים ALM (1)(2)

309.7	-	309.7	-	-
250.0	-	3.8	46.2	200.0
654.7	-	313.5	46.2	295.0

חוזי Forward

Swaps

סה"כ

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 20 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (במאוחד ובבנק) (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2007 - המשך

סך הכל	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ מיליוני ש"ח	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד
255.4	228.4	27.0	-	-
255.4	228.4	27.0	-	-
-	-	-	-	-
52.1	-	52.1	-	-
562.9	456.8	106.1	-	-

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

49.6	-	49.6	-	-
1,267.2	456.8	469.2	46.2	295.0

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

סך כל הסכום הנקוב

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

סך הכל	אחרים	בנקים	בורסות
סכומים מדווחים			
מיליוני ש"ח			
18.1	8.3	5.5	4.3
8.3	8.3	-	-
9.8	-	5.5	4.3
18.1	8.3	5.5	4.3
66.2	4.2	62.0	-
84.3	12.5	67.5	4.3

ליום 31 בדצמבר 2008 -

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים
מזה של משובצים
מזה העומדים בפני עצמם

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2007 -

19.3	9.3	7.8	2.2
9.3	9.3	-	-
10.0	-	7.8	2.2
19.3	9.3	7.8	2.2
79.4	5.2	70.4	3.8
98.7	14.5	78.2	6.0

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים
מזה של משובצים
מזה העומדים בפני עצמם

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

באור 20 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (במאוחד ובבנק) (המשך)**ד. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים**

סך הכל	חוזים	חוזי	חוזי ריבית		שקל - מדד
	בגין מניות	מטבע חוץ	אחר		
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					

ליום 31 בדצמבר 2008 -

שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגדרים

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

0.6	-	-	-	0.6
-	-	-	-	-
4.9	-	2.9	2.0	-
12.9	-	12.9	-	-
12.6	1.9	10.7	-	-
4.3	1.9	2.4	-	-

ליום 31 בדצמבר 2007 -

א. נגזרים מגדרים

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

2.3	-	-	-	2.3
-	-	-	-	-
5.5	-	1.8	1.8	1.9
7.5	-	7.5	-	-
11.5	1.7	9.8	-	-
2.2	1.7	0.5	-	-

ה. פרוט מועדי פרעון (סכומי ערך נקוב)

סך הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה	מעל 3 חודשים	עד 3 חודשים
		ועד 5 שנים	ועד שנה	
מיליוני ש"ח				

ליום 31 בדצמבר 2008 -

חוזי ריבית (שקל - מדד)

חוזי ריבית (אחר)

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות

סך הכל

95.0	-	-	95.0	-
74.8	-	-	30.4	44.4
764.3	22.5	19.3	3.5	719.0
116.4	-	-	-	116.4
1,050.5	22.5	19.3	128.9	879.8

ליום 31 בדצמבר 2007 -

חוזי ריבית (שקל - מדד)

חוזי ריבית (אחר)

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות

סך הכל

295.0	-	95.0	200.0	-
46.2	-	-	7.7	38.5
469.2	52.1	3.8	0.7	412.6
456.8	-	-	-	456.8
1,267.2	52.1	98.8	208.4	907.9

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 21 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד)**א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**

המידע הכלול בבאור זה מתייחס להערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס.

נציין כי, יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן לא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים בשל ריבוי של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום בעת ביצוע הערכת השווי הוגן.

ב - השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח, ובדרך כלל יתרתם תהיה זהה לשוויים המאזני.

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק, ניירות ערך לא סחירים - לפי נתוני שערך המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי נכיון מתאימים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסיה עיקריים בחלוקה לפי מיגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. ביתרת אשראי בריבית שוק משתנה (פריים, ליבור וכיו"ב) בתדירות של עד שלושה חודשים, היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי הוגן. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי הוגן פרעונות מוקדמים של אשראים כאשר השפעתם אינה חד משמעית.

השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. ההפרשה הכללית והנוספת לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב התזרים בהערכת השווי הוגן. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי הוגן פרעונות מוקדמים של אשראים כאשר השפעתם אינה חד משמעית.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי הוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה - היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

באור 21 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד) (המשך)

31 בדצמבר								
2007				2008				
שווי	יתרה במאזן			שווי	יתרה במאזן			
הוגן	סך הכל	(2)	(1)	הוגן	סך הכל	(2)	(1)	
מיליוני ש"ח								
נכסים פיננסיים								
369.4	369.5	3.1	366.4	350.7	350.7	2.1	348.6	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,350.5	1,350.4	524.0	826.4	1,291.7	1,291.7	1,106.4	185.3	ניירות ערך
7,244.7	7,188.5	3,494.2	3,694.3	7,517.8	7,510.1	4,352.6	3,157.5	אשראי לציבור
18.3	18.3	13.3	5.0	38.1	38.1	13.3	24.8	נכסים פיננסיים אחרים
8,982.9	8,926.7	4,034.6	4,892.1	9,198.3	9,190.6	5,474.4	3,716.2	סך הכל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות								
7,022.1	6,960.3	4,857.9	2,102.4	7,309.8	7,279.3	4,817.2	2,462.1	פיקדונות הציבור
170.1	170.8	83.3	87.5	139.5	139.5	78.5	61.0	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	50.0	50.0	-	50.0	הלוואות ריפו
8.9	9.0	7.6	1.4	3.7	3.7	3.7	-	פיקדונות הממשלה
1,252.1	1,261.7	1,261.7	-	1,159.6	1,188.3	1,188.3	-	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
55.0	54.7	20.1	34.6	49.6	49.6	33.4	16.2	התחייבויות פיננסיות אחרות
8,508.2	8,456.5	6,230.6	2,225.9	8,712.2	8,710.4	6,121.1	2,589.3	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
564.2	564.2	564.2	-	623.6	623.6	623.6	-	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן משקפת את האומדן לשווי הוגן - מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

באור 22 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ (מאוחד)

סכומים מדווחים

א - יתרות -

אחרים ⁽⁴⁾		דירקטורים ומנהלים כלליים		החברה האם	
(3)	(2)	(3)	(2)	(3)	(2)
מיליוני ש"ח					

ליום 31 בדצמבר 2008 -

נכסים:

-	-	1.1	0.9	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	-	-	התחייבויות והון:
-	-	14.0	13.6	4.0	2.5	פיקדונות הציבור
2.2	2.2	-	-	-	-	תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
-	-	0.8	0.8	-	-	התחייבויות אחרות
27.7	27.7	-	-	447.6	447.6	מניות (כלול בהון העצמי)

ליום 31 בדצמבר 2007 -

נכסים:

-	-	1.3	0.8	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	-	-	התחייבויות והון:
-	-	7.7	7.1	1.9	0.4	פיקדונות הציבור
2.1	2.1	-	-	-	-	תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
-	-	0.7	-	-	-	התחייבויות אחרות
26.8	26.8	-	-	413.1	413.1	מניות (כלול בהון העצמי)

(1) בעלי עניין וצדדים קשורים כהגדרתם בתקנות ניירות ערך.
צד קשור - צד קשור שאינו בעל עניין כהגדרתו בג"ד 29 של לשכת רואי החשבון.

(2) יתרה לתאריך המאזן.

(3) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה - וזאת על בסיס יתרות בסופי החודשים.

(4) בעלי עניין מתוקף החזקתם במניות הבנק.

באור 22 - בעלי עניין וצדדים קשורים (מאוחד) ⁽¹⁾ (המשך)

סכומים מדווחים

ב - תמצית תוצאות עסקיות -

סך הכל	אחרים	דירקטורים ומנהלים כלליים
	מיליוני ש"ח	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

הוצאות תפעוליות ואחרות (ג)

(4.2)	-	(4.2)
-------	---	-------

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

הוצאות תפעוליות ואחרות (ג)

(4.6)	-	(4.6)
-------	---	-------

הערה: עסקאות עם בעלי עניין נעשו באותם תנאים אשר היו מתקיימים אילו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל עניין.

ג - הטבות -

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007		2008	
מספר מקבלי הטבות	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר מקבלי הטבות	סך הטבות מיליוני ש"ח

2	3.3	2	3.0
---	-----	---	-----

בעלי עניין המועסקים בתאגיד

13	1.3	12	1.2
----	-----	----	-----

דירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד

באור 23 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סכומים מדווחים

הבנק	מאוחד		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2006	2007	2008	2006
מיליוני ש"ח			

300.3	415.6	550.7	300.3	415.6	550.7
2.8	(2.2)	1.2	2.8	(2.2)	0.9
6.4	0.1	0.3	6.4	0.1	0.3
47.4	60.6	56.3	48.2	61.5	61.5
-	(0.2)	-	-	(0.5)	(0.2)
356.9	473.9	608.5	357.7	474.5	613.2

א. בגין נכסים

מאשראי לציבור
מפקדונות בבנקים
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
מאגרות חוב
מנכסים אחרים

ב. בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור
על פקדונות מבנקים
על פקדונות הממשלה
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

(235.4)	(294.5)	(400.7)	(211.4)	(238.6)	(312.8)
0.9	(9.6)	(16.3)	0.9	(9.6)	(16.3)
(0.9)	(0.7)	(0.3)	(0.9)	(0.7)	(0.3)
-	-	(1.0)	-	-	(1.0)
(18.2)	(32.3)	(40.2)	(31.3)	(79.0)	(124.0)
(253.6)	(337.1)	(458.5)	(242.7)	(327.9)	(454.4)

ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים

10.8	0.8	(28.6)	10.8	0.8	(28.6)
3.1	3.6	0.7	3.1	3.6	0.7
13.9	4.4	(27.9)	13.9	4.4	(27.9)

ד. אחרות

עמלות מעסקי מימון
הכנסות מימון אחרות⁽²⁾

3.3	4.4	5.6	3.3	4.4	5.6
23.7	27.4	33.3	23.5	27.3	35.2
27.0	31.8	38.9	26.8	31.7	40.8
144.2	173.0	161.0	155.7	182.7	171.7

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾

1.0	13.1	8.2	1.0	13.1	8.2
-----	------	-----	-----	------	-----

(1) מזה: הפרשי שער, נטו

5.9	4.9	5.0	5.9	4.9	5.0
-----	-----	-----	-----	-----	-----

(2) מזה: הכנסות בגין ריבית שנגבתה מחובות בעייתיים

ה. פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב

הכנסות מימון על בסיס צבירה מאגרות חוב:

32.0	11.5	2.8	32.0	11.5	2.8
13.5	46.3	49.9	13.5	46.3	54.6
1.9	2.8	3.6	2.7	3.7	4.1

מוחזקות לפדיון
זמינים למכירה
למסחר

47.4	60.6	56.3	48.2	61.5	61.5
------	------	------	------	------	------

סך הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים

1.6	4.5	16.8	1.6	4.5	17.9
(0.3)	(1.0)	(16.9)	(0.3)	(1.0)	(16.9)

רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
הפסדים מאגרות חוב זמינות למכירה
רווחים שמומשו ושוטרים מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר (כלול בהכנסות מימון אחרות)
סך הכל כלול בהכנסות מימון אחרות

1.0	0.7	4.7	1.0	0.7	4.7
2.3	4.2	4.6	2.3	4.2	5.7

49.7	64.8	60.9	50.5	65.7	67.2
------	------	------	------	------	------

סך הכל מהשקעות באגרות חוב

פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון

-	2.5	0.5	-	2.5	0.5
---	-----	-----	---	-----	-----

הכנסות מימון בגין התחייבויות

* לרבות הפרשה לירידת ערך.

באור 24 - עמלות תפעוליות

סכומים מדווחים

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
מיליוני ש"ח					
22.8	22.8	23.7	22.8	22.8	23.7
0.5	0.5	0.5	0.4	0.5	0.4
0.3	0.3	0.1	0.3	0.3	0.1
11.5	12.6	9.8	8.9	9.8	6.7
12.8	13.1	14.1	10.6	11.6	13.2
6.8	7.5	8.1	-	-	-
20.6	23.0	18.4	20.6	23.0	18.4
0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
7.0	7.4	13.8	7.0	7.3	13.8
82.4	87.3	88.6	70.7	75.4	76.4

מרווח ועמלות גביה בגין אשראי מפקדונות לפי מידת הגביה (בעיקר כספי אוצר)

דמי ניהול חשבון

כרטיסי אשראי

פעילות בניירות ערך

עמלות מביטוח חיים

עמלות מביטוח נכס

טיפול באשראי

פעילות סחר חוץ

אחרות

סך הכל עמלות תפעוליות**באור 25 - הכנסות אחרות**

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
מיליוני ש"ח					
0.7	1.3	0.5	0.7	1.3	0.5
-	-	0.3	-	-	0.3
0.8	-	-	-	-	-
1.5	1.3	0.8	0.7	1.3	0.8

עמלות הפצה של קרנות נאמנות

הכנסות דיבידנד

אחרות

סך הכל הכנסות אחרות**באור 26 - משכורות והוצאות נלוות**

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
מיליוני ש"ח					
67.6	72.5	71.4	61.2	67.3	66.8
17.2	14.2	14.9	15.8	13.0	13.1
15.6	14.7	16.3	15.0	14.2	15.7
2.2	2.3	2.6	1.1	1.2	1.3
102.6	103.7	105.2	93.1	95.7	96.9

משכורות

פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות וחופשה

ביטוח לאומי ומס שכר

הוצאות נלוות אחרות

סך הכל משכורות והוצאות נלוות

באור 27 - הוצאות אחרות

מאחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
מיליוני ש"ח					
12.2	12.5	11.3	25.5	25.1	24.0
4.9	5.7	4.8	3.7	5.0	4.1
4.2	4.5	3.9	4.2	4.5	3.9
2.7	2.8	2.9	2.7	2.7	2.8
2.1	1.2	1.7	2.1	1.1	1.6
1.7	1.9	2.1	1.7	1.9	2.1
1.6	1.8	1.4	1.5	1.7	1.3
1.0	1.0	1.6	0.9	0.9	1.5
0.5	1.5	1.3	1.4	1.5	1.3
8.3	6.4	5.9	6.8	6.0	5.5
39.2	39.3	36.9	50.5	50.4	48.1

מחשב
שירותים מקצועיים
שיווק ופרסום
תקשורת
הדרכה והשתלמויות
ביטוח
משרדיות
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בבנק
עמלות
אחרות
סך הכל הוצאות אחרות

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות

א - הרכב ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

מאחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					
8.0	30.2	28.0	7.7	25.6	21.3
1.2	-	0.1	1.3	-	-
9.2	30.2	28.1	9.0	25.6	21.3
20.7	0.4	(0.5)	16.6	0.8	(0.8)
29.9	30.6	27.6	25.6	26.4	20.5

מיסים שוטפים -
בגין שנת החשבון
בגין שנים קודמות
סך הכל מיסים שוטפים
בניכוי -
מיסים נדחים בגין שנת החשבון
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

ב - התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					
28.4	33.3	24.8	22.5	27.2	17.6
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי					
מס (חסכון במס) בגין:					
-	(4.1)	0.3	-	(2.3)	0.2
תוספת (ניכוי) בשל אינפלציה					
0.3	(0.5)	0.2	0.3	(0.5)	0.2
הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים					
1.2	1.0	1.1	1.1	0.9	1.1
הוצאות אחרות לא מוכרות					
0.6	1.1	1.2	0.6	1.1	1.2
מס רווח על מס שכר, נטו					
(1.4)	-	(0.1)	-	-	(0.1)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל					
1.2	0.1	0.1	1.3	-	-
מיסים בגין שנים קודמות וניצול הפסדים					
(0.6)	(0.2)	0.5	(0.6)	(0.2)	0.3
שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס					
-	(0.1)	(0.1)	-	(0.1)	-
הפרשי תאום פחת					
0.2	-	(0.4)	0.4	0.3	-
הפרשים אחרים					
29.9	30.6	27.6	25.6	26.4	20.5
הפרשה למסים על ההכנסה					

ג - **שומות**

- בכפוף לאמור להלן, בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה נחשבות שומות המס של הבנק והחברות הבנות שלו עד וכולל שנת 2002 כשומות סופיות.
 - בשל חילוקי דעות עם פקיד השומה הוצאו לבנק צו לשנת המס 2003 ושומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2004 ו- 2005, עליהן הגיש הבנק השגה. לגבי הצו לשנת 2003 ניתנה לבנק, בהסכמת פקיד השומה, ארכה להגשת הודעת ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים, על מנת למצות את הדיונים לגיבוש שומות בהסכם.
- כמו כן, בשל חילוקי דעות עם פקיד השומה הוצאו לשתי חברות בנות של הבנק צווים, לשנים 2001 עד וכולל 2005 לאחת ולשנים 2003 ו- 2004 לשנייה. על צווים אלו הגישו החברות הבנות הודעת ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים.
- המחלוקת העיקרית עם פקיד השומה הינה בסוגיית החלת הוראות חוק התיאומים בשנת 2003 כתוצאה מירידה במדד המחירים לצרכן (אינפלציה שלילית) באותה שנה ובסוגיית עיתוי ההכרה בהפרשות לחובות מסופקים לצורכי מס.
- להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על יועציה המיסויים, נכללו הפרשות נאותות בדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין הנושאים שנמצאים במחלוקת עם שלטונות המס.

ד - **יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים**

מאוחד		בנק	
מיסים נדחים לקבל במיליוני ש"ח	שיעור מס ממוצע	מיסים נדחים לקבל במיליוני ש"ח	מיסים נדחים לקבל שיעור מס ממוצע
2008	2007	2008	2007
31 בדצמבר			
2008	2007	2008	2007
מיליוני ש"ח			
2.2	35.4%	1.9	35.9%
הפרשה לחופשה ומענק יובלות			
3.8	35.5%	2.5	36.4%
עודף עתודה לפיצויים על היעודה			
-	-	-	-
ניירות ערך			
(0.5)	35.4%	0.8	35.9%
בגין התאמת נכסים לא כספיים ואחרים			
5.5	35.4%	7.5	36.1%
סך הכל			

בגין הפרשי עיתוי:

הערה:
מימוש המסים הנדחים לקבל נטו, מבוסס על תחזית לפיה תהיינה הכנסות חייבות במס בעתיד בסכומים מתאימים והם מחושבים בעיקר על פי שיעור מס ממוצע של 35.4%.

באור 28 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)**ה - שיעורי המס החלים על הבנק ועל חברות הבנות**

בשנת 2008 שיעורי המס החלים 36.80% על בנק ושלוש חברות בנות (38.53% - 2007, 40.65% - 2006), ו- 27% בחברות בנות אחרות (29% - 2007, 31% - 2006).

ביום 25 ביולי, 2005 התקבל בכנסת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147), התשס"ה- 2005 אשר קובע, בין היתר, כי שיעור מס החברות יופחת בהדרגה לשיעורי המס הבאים: שנת 2007 - 29%, שנת 2008 - 27%, שנת 2009 - 26%, שנת 2010 ואילך - 25%. ב-29 ביוני 2006 פורסם צו מס ערך מוסף שהפחית שיעור המע"מ מ-17% ל-15.5%.

בשל היות הבנק "מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף תגרום הקטנת מס החברות ושיעור המע"מ להקטנה בשיעור המס הכולל שיחול על הבנק: שנת 2007 - 38.53%, שנת 2008 - 36.8%, שנת 2009 - 35.93% ובשנת 2010 ואילך יחול שיעור של 35.06%.

ו - ביטול חוק התיאומים

במהלך 2008 התקבל בכנסת חוק המגביל את תחולתו של חוק התיאומים משנת המס 2008 ואילך. במסגרת החוק נקבעו הוראות מעבר לגבי תיאומים מסויימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2007. עד שנת 2007 נמדדו התוצאות לצרכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן, והחל משנת 2008 נמדדות התוצאות לצרכי מס בערכים נומינליים, למעט תיאומים מסויימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2007. בשנת 2007 יישום החוק במתכונתו לפני התיקון הביאה להפחתת הוצאות המס ב-4.1 מיליוני ש"ח בדוחות המאוחדים (מזה בבנק - 2.3 מיליוני ש"ח).

באור 29 - רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

סכומים מדווחים

א - ההרכב

מאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2008	2007	2006	2008	2007	2006
מיליוני ש"ח					
-	-	29.9	-	-	-
-	0.1	14.8	-	(0.1)	-
-	0.1	44.7	-	(0.1)	-
-	-	18.3	-	-	-
-	0.1	26.4	-	(0.1)	-

רווח ממכירת פעילות של חברות מוחזקות ⁽¹⁾

רווח (הפסד) הון ממכירת בניינים וציוד ⁽²⁾

רווח (הפסד) לפני מיסים

הפרשה למיסים על רווח מפעולות בלתי רגילות:

מסים שוטפים

רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים**ב - פרטים נוספים**

(1) ביום 4 בינואר 2006 נחתם בין הבנק, "ירושלים שוקי הון קרנות נאמנות" - (1980) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן - "ירושלים ניהול קרנות") ו"מיטב ניהול קרנות" (1982) בע"מ" (להלן - "מיטב קרנות נאמנות") הסכם, לפיו מכרה "ירושלים ניהול קרנות למיטב קרנות נאמנות את פעילות קרנות הנאמנות שבניהולה, בתמורה לסך של 26.25 מיליון ש"ח שהתקבל ביום 11 בינואר 2006, ותמורה נוספת בסך של 3.7 מיליון ש"ח שהתקבלה ביום 6 באפריל 2006, סך הכל הסתכמה תמורת המכירה לסך של 29.95 מיליון ש"ח (התמורה היוותה 4.6% מיתרת הנכסים שנמכרו). בהתאם להסכם, עברה ביום 11 בינואר 2006 פעילות ניהול הקרנות האמורה לידי מיטב קרנות נאמנות. הרווח שנבע לירושלים ניהול קרנות מעסקה זו הסתכם בסך של כ-19.2 מיליוני ש"ח, נטו.

(2) ביום 26 באפריל 2006 חתמה "תומר ירושלים בע"מ", חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, על הסכם למכירת זכויותיה במקרקעין בנכס הנמצא בירושלים, בתמורה לסך של 14.8 מיליוני ש"ח. הרווח הנקי בגין עסקת המכירה הסתכם לסך של כ-7.2 מיליוני ש"ח.

באור 30 - מגזרי פעילות (במאחד)**א - כללי**

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מחלק בנק ירושלים את תוצאות פעילותו לארבעה מגזרי פעילות עיקריים. החלוקה למגזרי פעילות מבוססת על אפיון של סוגי לקוחות, המוצגים להלן. סיווג המגזרים המפורטים בהוראות המפקח על הבנקים אינו תואם את המבנה הארגוני של הבנק.

מגזר משקי בית

המגזר כולל פעילות המבוצעת מול משקי בית בכל סניפי הבנק הכוללת מתן משכנתאות, מתן אשראי לרכישת כלי רכב, מתן אשראי כנגד פיקדונות, כרטיסי אשראי, גיוס פיקדונות וחשכונות מיחידים וכן פעילות בשוק ההון. פעילות מול עסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית, נכללים גם הם במגזר זה.

מגזר בנקאות פרטית

המגזר כולל פעילות המבוצעת מול לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אפריקה, אנגליה וצרפת). עיקר הפעילות במגזר זה הינה מתן הלוואות במט"ח למימון רכישת דירות בארץ, מתן אשראי אחר בשעבוד דירת מגורים, פעילות בחשבונות עו"ש, גיוס פקדונות במט"ח מתושבי חוץ ופעילות בשוק ההון.

מגזר עסקי

המגזר כולל פעילות של מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן, ליווי פרויקטים בשיטת הליווי הסגור, הנפקת ערבויות לפי חוק המכר (דירות) וערבויות אחרות. פעילות זו מתבצעת באופן מרוכז באמצעות סקטור הנדל"ן באגף העסקי. כמו כן כולל המגזר פעילות מול לקוחות עסקיים ותאגידים הכוללת מתן אשראי למימון פעילות שוטפת, מימון רכישת נכסים מסחריים לשימוש עצמי, כגון חנויות או משרדים, המתבצעת בסניפים מוגדרים של הבנק וכן מתן שירותים בנקאיים לעמותות. המגזר כולל גם גיוס פיקדונות מגופים מוסדיים ומחברות ופעילות של חברות בשוק ההון.

מגזר ניהול פיננסי

המגזר כולל תחומי פעילות של הבנק שאינם נובעים מפעילות מול לקוחות, ובכלל זה ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

כולל השקעה בקרנות נאמנות ורווח הון ממכירת רכוש קבוע. כמו כן, המגזר כולל הפרשה לירידת ערך רכוש קבוע. בשנת 2006 נכללת בסעיף זה מכירת זכויות בנייה במקרקעין בנכס הנמצא בירושלים, ומכירת הפעילות של חברת הקרנות.

ב - הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:**רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס**

מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר המקורות. רווח זה כולל עלויות מימון הבין מגזרי - העברת הכנסות מימון בין מגזר שהעמיד אשראי למגזר שגייס את הפיקדון (בהתאם לכך מוגדלות ההכנסות במגזר שגייס את הפקדונות ומנגד מוקטנות ההכנסות במגזרים שעשו שימוש באשראי).

הכנסות תפעוליות

הכנסות תפעוליות נזקפו ישירות למגזר בו מסווגת הפעילות של הלקוחות.

הפרשה לחובות מסופקים

נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייך באופן מדויק, יוחסו על פי כללים קבועים מראש, לכל אחד ממגזרי הפעילות.

מיסים על הכנסה

המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.

תשואה להון

הקצאת ההון לצורך חישוב התשואה להון בכל אחד ממגזרי הפעילות התבססה על נכסי הסיכון הממוצעים בכל מגזר. חישוב התשואה בכל מגזר נעשת בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר.

באור 30 - מגזרי פעילות (במאוחד) (המשך)

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					
סכומים שלא			בנקאות		
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	פרטית	משקי בית
מיליוני ש"ח					
171.7	-	12.8	45.8	27.1	86.0
-	-	(3.7)	(4.1)	1.0	6.8
82.9	-	(1.0)	14.3	4.4	65.2
254.6	-	8.1	56.0	32.5	158.0
(6.8)	-	-	(1.9)	0.2	(5.1)
(166.2)	-	(2.8)	(33.5)	(16.9)	(113.0)
81.6	-	5.3	20.6	15.8	39.9
(29.9)	-	(2.0)	(7.5)	(5.8)	(14.6)
51.7	-	3.3	13.1	10.0	25.3
-	-	-	-	-	-
51.7	-	3.3	13.1	10.0	25.3
51.7	-	3.3	13.1	10.0	25.3
10.1%	-	12.1%	8.2%	24.0%	8.9%
9,236.8	-	1,779.3	1,886.9	605.0	4,965.6
8,725.6	-	250.9	3,296.7	817.5	4,360.5
7,023.0	-	381.0	2,187.5	573.2	3,881.3
2,132.5	-	-	1,055.0	179.3	898.2
4,913.2	-	-	1,311.2	-	3,602.0
95.1	-	6.4	27.7	14.9	46.1
23.8	-	-	-	5.4	18.4
52.8	-	2.7	14.0	7.8	28.3
171.7	-	9.1	41.7	28.1	92.8

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בין מיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

מחיצוניים, לרבות פחת והפחתות רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים של חברה כלולה

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח נקי

תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך

יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פיקדונות

אחר

סה"כ רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

באור 30 - מגזרי פעילות (במאוחד) (המשך)

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007						
סכומים שלא הוקצו		בנקאות				
סה"כ	והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	פרטית	משקי בית	
מיליוני ש"ח						
						רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
182.7	-	26.2	41.1	30.0	85.4	מחיצוניים
-	-	(4.6)	(2.8)	1.5	5.9	בין מיגזרי
-						הכנסות תפעוליות ואחרות:
88.4	0.1	(0.9)	14.5	5.7	69.0	מחיצוניים
271.1	0.1	20.7	52.8	37.2	160.3	סך הכנסות
(12.6)	-	-	(8.4)	-	(4.2)	הפרשה לחובות מסופקים
(167.0)	(0.6)	(2.8)	(35.5)	(15.3)	(112.8)	הוצאות תפעוליות ואחרות מחיצוניים, לרבות פחת והפחתות
91.5	(0.5)	17.9	8.9	21.9	43.3	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(30.6)	0.2	(6.0)	(3.0)	(7.2)	(14.6)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
60.9	(0.3)	11.9	5.9	14.7	28.7	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברה כלולה
60.9	(0.3)	11.9	5.9	14.7	28.7	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
0.1	0.1	-	-	-	-	רווח נקי מפעולות בלתי רגילות
61.0	(0.2)	11.9	5.9	14.7	28.7	רווח נקי
12.8%	-	36.1%	4.7%	33.1%	10.5%	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
8,596.7	-	1,867.6	1,461.2	582.5	4,685.4	יתרה ממוצעת של נכסים
8,120.3	-	189.3	3,006.0	863.1	4,061.9	יתרה ממוצעת של התחייבויות
6,244.0	-	432.0	1,630.3	582.8	3,598.9	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
18.6	-	-	-	-	18.6	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות
3,673.8	-	-	2,582.3	229.6	861.9	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
5,145.4	-	-	1,414.7	-	3,730.7	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
90.8	-	9.2	25.5	12.7	43.4	מרווח מפעילות מתן אשראי
25.9	-	-	-	8.8	17.1	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
66.0	-	12.4	12.8	10.0	30.8	אחר
182.7	-	21.6	38.3	31.5	91.3	סה"כ רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

* סווג מחדש.

באור 30 - מגזרי פעילות (במאוחד) (המשך)

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006*						
סכומים שלא			בנקאות			
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	פרטית	משקי בית	
מיליוני ש"ח						
						רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
155.7	-	14.1	37.5	26.7	77.4	מחיצוניים
-	-	(4.9)	(2.1)	1.5	5.5	בין מיגדרי
						הכנסות תפעוליות ואחרות:
90.2	0.3	0.6	11.7	4.1	73.5	מחיצוניים
245.9	0.3	9.8	47.1	32.3	156.4	סך הכנסות
(15.5)	-	-	(9.5)	-	(6.0)	הפרשה לחובות מסופקים
(165.2)	-	(2.3)	(33.6)	(14.4)	(114.9)	הוצאות תפעוליות ואחרות מחיצוניים, לרבות פחת והפחתות
65.2	0.3	7.5	4.0	17.9	35.5	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(27.6)	(0.1)	(3.2)	(1.7)	(7.6)	(15.0)	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
37.6	0.2	4.3	2.3	10.3	20.5	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברה כלולה
37.6	0.2	4.3	2.3	10.3	20.5	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
26.4	26.4	-	-	-	-	רווח נקי מפעולות בלתי רגילות
64.0	26.6	4.3	2.3	10.3	20.5	רווח נקי
15.3%	-	20.4%	2.4%	25.2%	7.9%	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
7,972.1	-	1,650.7	1,143.2	543.1	4,635.1	יתרה ממוצעת של נכסים
7,569.6	-	100.0	2,754.4	772.2	3,943.0	יתרה ממוצעת של התחייבויות
5,488.2	-	277.0	1,251.6	536.8	3,422.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,450.7	-	-	1,691.8	211.6	547.3	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
5,284.2	-	-	1,353.1	-	3,931.1	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
74.9	-	5.2	23.5	10.0	36.2	מרווח מפעילות מתן אשראי
25.2	-	-	-	9.6	15.6	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
55.6	-	4.0	11.9	8.6	31.1	אחר
155.7	-	9.2	35.4	28.2	82.9	סה"כ רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

* סווג מחדש.

באור 31 - מידע על בסיס נתונים נומינליים של הבנק

31 בדצמבר		
2007	2008	
מיליוני ש"ח		
9,155.6	9,351.4	סך הכל נכסים
8,655.8	8,833.7	סך הכל התחייבויות
499.8	517.7	הון עצמי
לשנה שהסתיימה ביום 31		
ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
מיליוני ש"ח		
62.2	52.0	רווח נקי

שם החברה: בנק ירושלים בע"מ

מס' חברה ברשם 520025636

כתובת: הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

טלפון: 02-6706211 פקסימיליה: 02-6233266

חוק ניירות ערך – התשכ"ח**דו"ח תקופתי לשנת 2008**

תאריך הדו"חות הכספיים - 31.12.2008

תאריך הדו"ח - 24.02.2009

תקנה מספר 10 ג – שימוש בתמורה מהנפקת ני"ע

בתקופת הדו"ח לא הייתה הנפקה של ניירות ערך של הבנק.
כל מניות הבנק הן מניות רגילות, רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת.

תקנה 11,12,13 – השקעות בחברות בנות וההכנסות מהן

שם החברה	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ *	החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	ירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ
השקעות במניות רגילות (מספר מניות)	970,000	10,000	5,726,000	31,300	1,050,000	2,350,000	100	100
ש"ח לערך נקוב	0.001 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח	1 ש"ח
עלותם המותאמת (אלפי ש"ח)	45,562	12	19,592	-	1,382	3,640	-	-
ערכם במאזן (אלפי ש"ח)	123,000	110,300	31,600	400	1,500	4,600	5,400	-
שינויים בהשקעה בשנת הדיווח	-	-	-	-	-	-	-	-
תאריך השינוי ומהותו	- אין -	- אין -	- אין -	- אין -	- אין -	- אין -	- אין -	- אין -

המניות בחברות הבנות אינן סחירות. הבנק מחזיק בחברות הבנות 100% מההון, מזכויות ההצבעה ומהסמכות למנות דירקטורים.

נתונים מהרווח (באלפי ש"ח)

שם החברה	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ	חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (*)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים על הכנסה	5,100	16,680	1,962	45	(65)	(59)	770
הפרשה למיסים	800	3,739	531	10	27	(20)	241
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	4,300	12,941	1,431	35	(92)	(39)	529
רווח מפעולות בלתי רגילות של חברה כלולה	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי	4,300	12,941	1,431	35	(92)	(39)	529

(*) בסוף שנת 2008, רכש הבנק אגרות חוב שהנפיקה החברה הבת ורשם בגינם רווח מפדיון מוקדם של 4.0 מיליוני ש"ח נטו.

תקנה מספר 14 - רשימת הלוואות

הרכב יתרת הלוואות - ראה באור 5 א לדוחות כספיים.

רשימת הלוואות באחריות הבנק - ראה באור 5 ה לדוחות כספיים.

תקנה מספר 20 - מסחר בבורסה- ני"ע שנרשמו למסחר

בתקופת הדו"ח לא נרשמו ני"ע למסחר ולא חלה הפסקת מסחר בבורסה.

תקנה מספר 21 - תיגמול נושאי משרה בכירה ובעלי עניין

א. ראה פירוט שכר נושאי משרה בכירים בנספח א' לדו"ח הדירקטוריון.

ב. שכר וגמול לבעלי עניין:

אלפי ש"ח

854	גמול לדירקטורים שאינם מועסקים
675	שכר יו"ר הדירקטוריון
258	שכר יעוץ מיוחד - דירקטור
<u>1,787</u>	סך הכל

תקנה מספר 22 - עסקאות עם בעל שליטה או עם צד ג' שלבעל השליטה יש עניין אישי בהן

לפירוט על תשלומים ועסקאות עם "בעלי עניין וצדדים קשורים" ראה בביאור 22 לדוחות הכספיים.

תקנה מספר 24 - מניות וניירות ערך המירים שמחזיקים בעלי עניין

ראה נספח א' מצ"ב.

תקנה 24 הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים

ההון הרשום של הבנק הנו 100,250,000 ש"ח ע.ב.

ההון המונפק של הבנק הנו 70,517,741 ש"ח ע.ב.

כל מניות הבנק הן מניות רגילות, רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ב. כל אחת.

תקנה מספר 25 א'

כתובת משרדו הראשי של הבנק הינה ברח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022.

תקנה מספר 26 - רשימת הדירקטורים לתאריך הדו"ח.

ראה נספח ב' מצ"ב.

תקנה מספר 26 א' - רשימת נושאי משרה בכירה לתאריך הדו"ח.

ראה נספח ג' מצ"ב.

תקנה מס' 26 ב' – מו"חים עצמאיים

-אין-

תקנה מספר 27 - רואה החשבון המבקר של הבנק

קוסט פורר גבאי את קסירר.

מענו: רח' עמינדב 3, ת"א.

תקנה מספר 28 - שינויים בתזכיר ובתקנות

-אין-

תקנה מספר 29 - המלצות הדירקטוריון והחלטות אסיפה כללית

אישור דיבידנד – האסיפה הכללית קיבלה את המלצת הדירקטוריון בדבר חלוקת דיבידנד לבעלי המניות של הבנק מתאריך 24/6/2008 בסך של 7,249,224 ש"ח, והחליטה לאשר את הדיבידנדים שחולקו כאמור, כדידינד בגין רווחי שנת 2007.

תקנה מספר 29א' – פירוט החלטות החברה

-אין-

ארנון זית
חשבונאי ראשי

אבי בזורה
מנהל כללי

נספח א' לדוח התקופתי לשנת 2008**מניות וניירות ערך המירים שמחזיקים בעלי עניין**

שם	מספר ת.ז./מס חברה ברשם החברות	סוג נייר ערך	מספר הנייר בורסה	ע.ג. מוחזק בש"ח	שיעור ההחזקה
יצוא חברה להשקעות בע"מ ⁽¹⁾	52002515	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	60,706,110	86.09%
כ. שובל, באמצעות כ. שובל אחזקות בע"מ ובאמצעות אי.סי.סי הון לישראל חברה בע"מ	8187841	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	79,551	0.112%
שובל זלמן	00137760	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	1	
חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ⁽¹⁾	510192785	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	155,481	0.22%
נאמנות חוץ בע"מ ⁽¹⁾	510141989	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	1	
גדעון שובל	058239864	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	1,667	0.0024%
באואר משה	00756091	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	5,000	0.0071%
בן עוזר עובד	04937091	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	1	
יצחק סלע באמצעות א.י.ל. סלע בע"מ	511549164	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	3,525,887	5.00%
ביזר חיים	3629599	מניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.	726018	1	

(1) בשליטה של הגב' כנה שובל.

נספח ב' לדוח התקופתי לשנת 2008**שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם**

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם:
ד"ר זלמן שובל	יונתן עירוני	מס' זיהוי:
031077605	04878906	תאריך לידה:
1930	1949	מענו להמצאת כתבי בי-דין:
רח' משה שרת 78, תל - אביב	עשאהל 18, צהלה, תל-אביב	נתינות:
ישראלית	ישראלית	חברותו בועדות הדירקטוריון:
—	ועד מנהל, ועדת מאזן ויו"ר הועדה לניהול סיכונים.	אם הוא דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית:
אינו דירקטור חיצוני.	אינו דירקטור חיצוני.	אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-השכלתו:
לא	לא	אקדמאית-בעל תואר ראשון בכלכלה. אקדמאית-בעל תואר ראשון בינלאומיים, תואר שני ושלישי ביחסים בינלאומיים ומדעי המדינה.
23.3.64	30.3.06	התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:
יו"ר דירקטוריון של "יצוא חברה להשקעות בע"מ" (החברה האם). נשיא לשכת המסחר ישראל-אמריקה; יו"ר משותף של קרן פייר.	יועץ פיננסי; יו"ר דירקטוריון הבנק	העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:
יו"ר הדירקטוריון של החברות: "סי. אף. סי חברה למימון מקיף בע"מ", "אי.סי.סי. — הון לישראל חברה בע"מ". חבר הדירקטוריון של "שובל גרופמן ניהול נדלן 2002 בע"מ". כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק מ-12/89 עד 9/90 וכן מ-3/93 עד 6/98. בתקופה שמיום 5.10.1990 ועד 24.3.1993, ובין יוני 1998 לינואר 2000, בעת שירותו כשגריר ישראל בווינגטון, הייתה הפסקה בחברותו בדירקטוריון.	שגריר מערכות רכב בע"מ, יונתן עירוני החזקות בע"מ, א.ע. נכסים בע"מ, ממגורות ומחסנים בע"מ.	דירקטור בתאגידים הבאים:
בן זוגה של כנה שובל בעלת השליטה בחב' האם — יצוא חב' להשקעות בע"מ.	לא	האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
כן	כן	האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות -

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	דוד אולמר	משה באואר
מס' זיהוי:	007749427	007560915
תאריך לידה:	1935	1933
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	קפלנסקי 16, גבעתיים	רח' שלום עליכם 33, תל-אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	ועדת אשראי, ועדת מאזן, יו"ר ועדת הביקורת.	יו"ר ועדות אשראי ומאזן.
אם הוא דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית-	דירקטור חיצוני. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	אינו דירקטור חיצוני.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא	לא
השכלתו:	תיכונית	תיכונית
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	4.12.06	1.10.72
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל ודירקטור בחב' אולמר דוד יעוז פיננסי בע"מ	מנכ"ל ודירקטור ב- "סי.אף.סי. חברה למימון מקיף בע"מ"
דירקטור בתאגידים הבאים:	דירקטור בחב' אולמר דוד יעוז פיננסי בע"מ.	סגן יו"ר הדירקטוריון של "יצוא חברה להשקעות בע"מ". דירקטור ב"חברה הישראלית לערבויות בע"מ", ב"טרה פירמה בע"מ", ב"אי.סי. הון לישראל בע"מ", ב"מרקטור חברה לניהול בע"מ", ב"נאמנות חוץ בע"מ", ב"חברה לנאמנות פיננסית בע"מ" וב"איתנים ביטוח בע"מ".
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד:	לא	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות -	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	עובד בן עוזר	פנחס וולובלסקי
מס' זיהוי:	049370919	004262481
תאריך לידה:	1929	1935
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	רח' גלוסקין 1, תל-אביב	רח' גלעד 5, רמת-גן
נתינות:	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	ועדת מאזן, ועדת ביקורת וועדת אשראי.	יו"ר הוועד המנהל, ועדת אשראי.
אם הוא דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית:	אינו דירקטור חיצוני.	אינו דירקטור חיצוני.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא	לא
השכלתו:	אקדמאית-בעל תואר שני במדעי המדינה.	אקדמאית-עו"ד. בעל תואר ראשון בכלכלה ויחסים בינלאומיים ותואר שני במשפטים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	27.12.89	31.10.90
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנהל חברות.	עורך דין.
דירקטור בתאגידים הבאים:	דירקטור ב"יצוא חברה להשקעות בע"מ" ובחברות המוחזקות שלה, ב"ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ", ב"מגדל שלום מאיר בע"מ".	יו"ר הוועד המנהל של הבנק, דירקטור ב"סי.אף.סי חברה למימון מקיף בע"מ", ב"יצוא חברה להשקעות בע"מ", ב"א.י.ס.י. הון לישראל בע"מ", ב"ארוול אחזקות בע"מ", ב"ריזא אחזקות בע"מ", ב"עפר דור חב' לנאמנות בע"מ", ב"אוח' חב' לנאמנות בע"מ, ב-"Comprehensive Holding Corporation SA", וב-"CHC Finance"
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות -	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	ד"ר אפרת טולקובסקי	גדעון שובל
מס' זיהוי:	059275826	058239864
תאריך לידה:	1965	1963
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	רח' רב-אשי 3 , תל-אביב	רח' אחד העם 9, תל-אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	ועדת ביקורת, ועד מנהל, ועדה לניהול סיכונים.	
אם הוא דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית:	דירקטור חיצוני. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	אינו דירקטור חיצוני.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא	לא
השכלתו:	אקדמאית- ד"ר במימון וחשבונאות. תואר ראשון בהנדסת אלקטרוניקה, תואר שני במימון וחשבונאות.	אקדמאית-בעל תואר שני במשפטים ותואר שני במנהל עסקים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	4.12.06	26.10.00
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת אקדמית במכון חיים כצמן גזית גלוב לנדל"ן.	מנכ"ל ומ"מ יו"ר דירקטוריון של "יצוא חברה להשקעות בע"מ" (החברה האם)
דירקטור בתאגידים הבאים:	דירקטורית חיצונית בחב' "בבילון בע"מ".	דירקטור ב"מרקטור בע"מ".
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד:	לא	בנם של כנה שובל (בעלת השליטה בחב' האם – יצוא חב' להשקעות בע"מ) ושל זלמן שובל – דירקטור בבנק).
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות -	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	
שם:	פרופ' שלום-יוסף הוכמן
מס' זיהוי:	042067348
תאריך לידה:	1947
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	רח' פסטרנק 5/30, תל-אביב.
נתינות:	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	ועדת ביקורת, ועדת אשראי וועדה לניהול סיכונים.
אם הוא דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית:	דירקטור חיצוני. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא
השכלתו:	אקדמאית-פרופסור במימון, תואר ראשון בכלכלה, תואר שני במימון.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	26.7.07
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	פרופ' במימון; מנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט (עד חודש יולי 2006)
דירקטור בתאגידים הבאים:	דירקטור חיצוני ב- "מדיפאור"; "מגדל קרנות"; "יו"ר דירקטוריון מרכנתיל קופ"ג (עד יולי 2006). דירקטור ובעל שליטה בחב' הוכמן פיננסים בע"מ.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות -	כן

נספח ג' לדוח התקופתי לשנת 2008**נושאי משרה בכירה של הבנק הינם ה"ה:**

שם	העיסוק העיקרי	חברות בדירקטוריונים בחברות בנות ופרטים נוספים
אבי בזורה מס' ת.ז.: 58623547 ש. לידה: 1964 תאריך תחילת כהונה: 5.12.07 השכלה: אקדמית-תואר ראשון בכלכלה, תואר שני במינהל עסקים.	מנכ"ל הבנק. עיסוקו בתקופה שקדמה למועד הצטרפותו לבנק: מנהל אגף אשראי קמעונאי ומשכנתאות בבנק הפועלים מ-2006 עד 12/2007.	יו"ר דירקטוריון "ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ", "ירושלים שוקי הון – ניהול קרנות (1980) בע"מ", "תומר ירושלים בע"מ", "חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ", ו-"עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ".
יהודה מועלים מס' ת.ז.: 004369873 ש. לידה: 1946 תאריך תחילת כהונה: 24.2.05 השכלה: אקדמית, רו"ח	משנה למנכ"ל, מנהל אגף הבקורות. מתאריך 24.2.74 ועד ליום 24.2.05 כיהן כמנהל אגף הכספים.	דירקטור בחברות הבאות: "חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ", "ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ". אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
יואב נרדי מס' ת.ז.: 0634618 ש. לידה: 1944 תאריך תחילת כהונה: 23.11.08 השכלה: אקדמית	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ניהול סיכונים ונוסטרו. עד 23.11.08 כיהן כמנהל אגף שוק ההון והשקעות.	יו"ר הדירקטוריון ב-"ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" וב"ירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ". דירקטור בחברות הבאות: "עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ", חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ ו"ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ". אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
רונית שוורץ ת.ז.: 022339766 ש. לידה: 1966 תאריך תחילת כהונה: 23.11.08 השכלה: אקדמית.	סמנכ"לית, מנהלת אגף שוק ההון ומטבע חוץ.	דירקטורית בחברת "ירושלים חיתום והנפקות בע"מ". אינה בן משפחה של בעל עניין בחברה.
רון שגיא מס' ת.ז.: 052189859 ש. לידה: 1953 תאריך תחילת כהונה: 24.2.05 השכלה: אקדמית	סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ותשתיות בנקאיות. עד 24.2.05 שימש כמנהל המחלקה המסחרית באגף העסקי.	דירקטור בחברת "עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ" החל מ-25.1.06 ובחב' "ירושלים חיתום והנפקות בע"מ". אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
ארנון זית מס' ת.ז.: 028420768 ש. לידה: 1971 תאריך תחילת כהונה: 1.7.08 השכלה: אקדמית	חשב, חשבונאי ראשי ומנהל אגף חשבונאי ראשי. עד 1.7.08 שימש כמנהל מחלקת חשבונאות.	דירקטור בחברות הבאות: "ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ", "תומר ירושלים בע"מ", "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ", "ירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ". אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.

שם	העיסוק העיקרי	חברות בדירקטוריונים בחברות בנות ופרטים נוספים
בנצי אדירי מס' ת.ז. : 022837876 ש. לידה: 1967 תאריך תחילת כהונה: 2.4.07 השכלה: אקדמאית, רו"ח	סמנכ"ל ומנהל האגף העסקי.	אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
מיכאל בן-ישי ת.ז. : 67374793 ש. לידה: 1950 תאריך תחילת כהונה: 1.3.07 השכלה: אקדמאית	מנהל אגף אשראי קמעונאי. עד מרץ 2007, כיהן כסגן מנהל האגף הקמעונאי.	דירקטור ב"עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ" החל מתאריך 1.2.07. אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
שרית וייסטור מס' ת.ז. : 023069115 ש. לידה: 1967 תאריך תחילת כהונה: 1.8.05 השכלה: אקדמאית	מנהלת המחלקה המשפטית	אינה בת משפחה של בעל עניין בחברה.
דינה פרומוביץ מס' ת.ז. : 22294045 ש. לידה: 1966 תאריך תחילת כהונה: 1.8.00 השכלה: אקדמאית	מנהלת משאבי אנוש (מ-8/2000), מנהלת מערך השיווק (מ- 1.1.2007) ודוברת הבנק (מ- 1/2005). עד 1/2000 שימשה כמנהלת סניף ת"א.	אינה בת משפחה של בעל עניין בחברה.
עמוס אפרים ת.ז. : 57061673 ש. לידה: 1961 תאריך תחילת כהונה: 1.3.07 השכלה: אקדמאית	ראש מינהלת הסניפים. עד 1/3/07 שימש כמנהל איזור וכמנהל מטה הגביה.	אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
שמואל שם טוב מס' ת.ז. : 042876466 ש. לידה: 1948 תאריך תחילת כהונה: 3.1.96 השכלה: אקדמאית	מזכ"ל הבנק והחברות הבנות. עד 2.1.96 שימש כראש מטה הסניפים.	דירקטור בחברת "תומר ירושלים בע"מ" ובחברת ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ. אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.
איתן-פנחס שטיין ת.ז. : 54783035 ש. לידה: 1967 תאריך תחילת כהונה: 9.3.08 השכלה: אקדמאית, רו"ח	מבקר הפנים החל מתאריך 9.3.08 והממונה על פניות הציבור החל מתאריך 9.3.08. עד 8.3.08 שימש כמ"מ המבקר הפנימי ומ"מ הממונה על פניות הציבור.	אינו בן משפחה של בעל עניין בחברה.

סניפי הבנק וחברות בנות

ההנהלה המרכזית

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

האגף העסקי

מונבאז 1, בית ארלדן, ירושלים 95150

סניף בנקאות פרטית

רח' קרן היסוד 39, ירושלים 91079

סניף ירושלים

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

סניף גאולה

רח' יעקב מאיר 10, ירושלים 95513

סניף תל אביב

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

סניף באר שבע

רח' הדסה 90, באר שבע 84221

סניף חיפה

רח' פל-ים 9 (בית צים), חיפה 33095

סניף בני ברק

רח' חזון איש 2, בני ברק 51512

סניף אשקלון

רח' הרצל 5, אשקלון 78601

סניף אשדוד

רח' שבי ציון 118, אשדוד 77273

סניף ראשון לציון

רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267

סניף חולון

רח' סוקולוב 28, חולון 58256

סניף פתח תקוה

רח' ההגנה 10, פ"ת 49591

סניף נתניה

רח' הרצל 45, נתניה 42401

סניף מודיעין עילית

אבני נזר 18, מודיעין עילית

סניף קרית

דרך עכו 192, קרית ביאליק 27000

סניף נצרת

מרכז אל ריאד 6092/50, נצרת 16000

□ □ □

החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ

רח' קרן היסוד 18, ירושלים 91079

ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

ירושלים חיתום והנפקות בע"מ

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

כתובתינו באינטרנט: www.bankjerusalem.co.il